

گزارش اقتصادی شاپرک

تیر ۱۴۰۳. شماره ۱۰۹

www.shaparak.ir

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها.....
۸.....	فهرست جداول.....
۱۰.....	پیشگفتار.....
۱۱.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه.....
۱۵.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی.....
۱۶.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی.....
۱۷.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....
۱۸.....	۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....
۲۰.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان.....
۲۱.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی.....
۲۱.....	۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP.....
۲۴.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در تیر ماه ۱۴۰۳.....
۲۴.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک.....
۲۵.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک.....
۲۷.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی.....
۲۸.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش.....
۳۰.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها.....
۳۴.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت.....
۳۷.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای.....
۳۷.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی.....
۳۸.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور.....
۳۹.....	۳-۲-۲- تعداد و سرانه کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان.....
۴۳.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی.....
۴۵.....	۵-۲-۲- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور.....
۴۶.....	۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاهی در استان‌های کشور.....
۴۷.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها.....
۴۸.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه.....
۵۲.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها.....
۵۳.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش.....

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت ۵۸

۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۵۹

۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۵۹

۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک ۶۲

۴-۳- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه ۶۵

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۷

۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۸

۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۸

۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۶۹

۳-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۳

۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۷

۱-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۰

۲-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۲

۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۴

۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه ۸۶

۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده در استان‌های کشور ۸۷

۲-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشنده فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۰

۳-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشنده در بعد کشوری ۹۳

۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشنده فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۹۷

۵-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشنده کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۰

۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP ۱۰۳

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۵

۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۵

۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۶

۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۷

۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۰

۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۲

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۴

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۴

۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۵

- ۵-۲-۳- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۶
- ۵-۲-۴- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۱۸
- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۹
- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۲۱
- ۶- جمع‌بندی ۱۲۸
- ۷- واژه‌نامه ۱۳۷

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت بهمن ۱۴۰۲..... ۱۷
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۲..... ۲۱
- شکل ۱-۲ مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به تیر ۱۴۰۳..... ۲۵
- شکل ۲-۲ مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به تیر ۱۴۰۳..... ۲۶
- شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- تیر ۱۴۰۳..... ۳۰
- شکل ۴-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- خرداد و تیر ۱۴۰۳..... ۳۲
- شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۳ و ۱۴۰۲..... ۳۳
- شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - تیر ۱۴۰۳..... ۳۴
- شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۳..... ۳۵
- شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - خرداد و تیر ۱۴۰۳..... ۳۶
- شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - تیر ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳..... ۳۷
- شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - تیر نسبت به خرداد ۱۴۰۳..... ۴۰
- شکل ۱۱-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - تیر ۱۴۰۳..... ۴۱
- شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - تیر ۱۴۰۳..... ۴۳
- شکل ۱۳-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - تیر ۱۴۰۳..... ۴۴
- شکل ۱۴-۲ سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - تیر ۱۴۰۳..... ۴۷
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - تیر ۱۴۰۳..... ۴۹
- شکل ۱۶-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - تیر ۱۴۰۳..... ۵۰
- شکل ۱۷-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - تیر ۱۴۰۳..... ۵۱
- شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۱..... ۵۳
- شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - تیر ۱۴۰۳..... ۵۴
- شکل ۲۰-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - تیر ۱۴۰۳..... ۵۶
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - تیر ۱۴۰۳..... ۶۰
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۳..... ۶۱
- شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به تیر ۱۴۰۳..... ۶۴
- شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به تیر ۱۴۰۳..... ۶۴

شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۳.....	۶۸
شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۳.....	۶۹
شکل ۴-۳ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۳.....	۷۱
شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۳.....	۷۳
شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - تیر ۱۴۰۳.....	۷۵
شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - تیر ۱۴۰۳.....	۷۷
شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - خرداد و تیر ۱۴۰۳.....	۷۹
شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان‌ها - تیر ۱۴۰۳.....	۸۹
شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - تیر ۱۴۰۳.....	۹۲
شکل ۴-۱۰ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP - تیر ۱۴۰۳.....	۹۵
شکل ۴-۱۱ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP - تیر ۱۴۰۳.....	۹۷
شکل ۴-۱۲ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - تیر ۱۴۰۳.....	۹۹
شکل ۴-۱۳ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۱ تاکنون.....	۱۰۱
شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - تیر ۱۴۰۳.....	۱۰۶
شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - تیر ۱۴۰۳.....	۱۰۷
شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - تیر ۱۴۰۳.....	۱۱۶
شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۴۰۳.....	۱۲۳
شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۴۰۳.....	۱۲۴
شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - تیر ۱۴۰۳.....	۱۲۵
شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۴۰۳.....	۱۲۷

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۲	۱۶
جدول ۱-۲	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۲	۱۸
جدول ۱-۳	ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت و GDP در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۲	۲۲
جدول ۱-۴	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک	۲۶
جدول ۲-۱	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۲	۲۶
جدول ۲-۳	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۷
جدول ۲-۴	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۸
جدول ۲-۵	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در تیر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته	۲۹
جدول ۲-۶	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- تیر ۱۴۰۳	۲۹
جدول ۲-۷	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر ۱۴۰۳	۳۱
جدول ۲-۸	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر ۱۴۰۳	۳۱
جدول ۲-۹	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۳	۳۲
جدول ۲-۱۰	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - تیر ۱۴۰۳	۳۸
جدول ۲-۱۱	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- تیر ۱۴۰۳	۳۸
جدول ۲-۱۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی - خرداد و تیر ۱۴۰۳	۳۹
جدول ۲-۱۳	سرانه استانی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - خرداد و تیر ۱۴۰۳	۴۲
جدول ۲-۱۴	تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- تیر ۱۴۰۳	۴۵
جدول ۲-۱۵	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی	۵۲
جدول ۲-۱۶	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش	۵۳
جدول ۲-۱۷	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش	۵۵
جدول ۳-۱	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۳	۵۹
جدول ۳-۲	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - تیر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته	۶۰
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - تیر ۱۴۰۳	۶۱
جدول ۳-۴	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - تیر ۱۴۰۳ و ماه گذشته	۶۲
جدول ۳-۵	کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت	۶۳
جدول ۳-۶	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - خرداد و تیر ۱۴۰۳	۶۵
جدول ۴-۱	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - خرداد و تیر ۱۴۰۳	۷۰

جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - خرداد و تیر ۱۴۰۳	۷۲
جدول ۳-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد و تیر ۱۴۰۳	۷۴
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد و تیر ۱۴۰۳	۷۶
جدول ۵-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - خرداد و تیر ۱۴۰۳	۷۸
جدول ۶-۴	وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن	۸۰
جدول ۷-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۳	۸۱
جدول ۸-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - خرداد و تیر ۱۴۰۳	۸۲
جدول ۹-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - تیر ۱۴۰۳	۸۳
جدول ۱۰-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در خرداد و تیر ۱۴۰۳	۸۳
جدول ۱۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد و تیر ۱۴۰۳	۸۵
جدول ۱۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - خرداد و تیر ۱۴۰۳	۸۶
جدول ۱۳-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان - تیر ۱۴۰۳	۸۸
جدول ۱۴-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - تیر ۱۴۰۳	۹۱
جدول ۱۵-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - خرداد و تیر ۱۴۰۳	۹۴
جدول ۱۶-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت - خرداد و تیر ۱۴۰۳	۹۶
جدول ۱۷-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - تیر ۱۴۰۳	۹۸
جدول ۱۸-۴	سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - تیر ۱۴۰۳	۱۰۲
جدول ۱۹-۴	نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی - تیر ۱۴۰۳	۱۰۳
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۳	۱۰۸
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - تیر ۱۴۰۳	۱۱۰
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - تیر ۱۴۰۳	۱۱۲
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - خرداد و تیر ۱۴۰۳	۱۱۴
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - تیر ۱۴۰۳	۱۱۵
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - تیر ۱۴۰۳	۱۱۷
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - تیر ۱۴۰۳	۱۱۸
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - تیر ۱۴۰۳	۱۱۹
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - خرداد و تیر ۱۴۰۳	۱۲۱
جدول ۱۰-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - تیر ۱۴۰۳	۱۲۱

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۱۰۹ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان کیفیت خدمات حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در تیر ۱۴۰۳
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

سهیم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک		
▼	۹۸/۷۳٪	خرید کالا و خدمات
▲	۱/۲۷٪	پرداخت قبض و خرید شارژ
سهیم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک		
▼	۹۰/۰۷٪	خرید کالا و خدمات
▲	۵/۶۷٪	پرداخت قبض و خرید شارژ
▲	۴/۲۶٪	مانده گیری
ضریب نفوذ منطقه ای		
سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور		
▲	۱،۹۴۹/۲۴	کل ابزارها
▲	۱،۷۳۹/۶۴	کارتخوان فروشگاهی
▲	۱/۰۶	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۲۰۸/۵۴	ابزار پذیرش اینترنتی
سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور		
▼	۷۰/۲۵	کل ابزارها
▼	۶۴/۳۸	کارتخوان فروشگاهی
▼	۱/۶۳	ابزار پذیرش موبایلی
▼	۴/۲۴	ابزار پذیرش اینترنتی
نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		
▲	۱۸۴۳،۹۹۶	بیشترین تعداد
▲	۱۹،۵۷۱	بیشترین تغییر
▲	۰/۲۲۰	بیشترین سرانه
▼	۷۲/۷۸	بیشترین سرانه تعداد تراکنش
نسبت دهکی مبالغ تراکنش های شاپرکی		
▲	۴۶۰/۴۱	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

سهیم از نقدینگی	
▶ ۱۴/۱۵ درصد	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی
▶ ۱/۶۵ درصد	نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در تیر ماه ۱۴۰۳

آمار عملکردی	
▼	تعداد تراکنش های شاپرک ۴،۳۴۲،۸۲۲،۳۴۱ تراکنش
▲	ارزش تراکنش های شاپرک ۱۲،۴۷۸،۰۸۲،۳۵۹ میلیون ریال
رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها	
▼ ۰/۴۲٪	رشد اسمی ماهانه تیر ۱۴۰۳ نسبت به خرداد ۱۴۰۳
▼ -۱/۷۵٪	رشد حقیقی ماهانه تیر ۱۴۰۳ نسبت به خرداد ۱۴۰۳
▲ ۲۸/۶۶٪	رشد اسمی ماهانه تیر ۱۴۰۳ نسبت به تیر ۱۴۰۲
▲ -۲/۷۰٪	رشد حقیقی ماهانه تیر ۱۴۰۳ نسبت به تیر ۱۴۰۲
سهیم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها	
▲ ۶/۰۴٪	ابزار پذیرش اینترنتی
▲ ۲/۳۱٪	ابزار پذیرش موبایلی
▼ ۹۱/۶۴٪	کارتخوان فروشگاهی

گزارش اقتصادی شاپرک

۳

کیفیت انجام خدمات پرداخت

سهم تراکنش‌های موفق

▲	۹۳/۰۰٪	درصد تراکنش‌های موفق به کل تراکنش‌ها
▲	۹۹/۹۳٪	درصد تراکنش‌های موفق شاپرک به کل تراکنش‌ها

سهم هر یک از خطاهای رخ داد در تراکنش‌ها

▼	۰/۷۸٪	خطای پذیرندگی
▼	۰/۹۸٪	خطای شاپرکی
▲	۵/۵۰٪	خطای صادر کنندگی
▲	۹۲/۵۲٪	خطای کاربری
▼	۰/۲۳٪	خطای کسب و کار

کیفیت ارائه خدمات

▲	۹۹/۴۸٪	سطح کیفیت ارائه خدمات شبکه
▲	۹۹/۹۳٪	سطح کیفیت ارائه خدمات شاپرک

تراکنش‌های ناتمام

▲	۰/۱۶٪	درصد تراکنش‌های معوق از کل تراکنش‌ها
▼	۲۴/۱۸٪	درصد تغییرات تراکنش‌های معوق

۴

شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در تیر ۱۴۰۳

شاخص اثربخشی مبلغی کارتهای فروشنده فعال سیستمی

▼	۳/۲۱۰	بالاترین میزان شاخص	فراپردازان آروند امید
▼	۰/۴۷۸	پایین‌ترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک پاسارگاد

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها

▼	۰/۱۶۹٪	بالاترین میزان شاخص	فن آوا کارت
▼	۰/۱۶٪	پایین‌ترین میزان شاخص	فراپردازان آروند امید

سهم کارتهای فعال و فاقد تراکنش از پایانه‌های فعال

▲	۳۰/۲۴٪	بیشترین سهم	الکترونیک کارت دماوند
▲	۱۰/۹۲٪	کمترین سهم	به پرداخت ملت

ستون اول مربوط به شرکت‌های PSP و ستون دوم مربوط به بانک‌های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش‌های بازار

▲	۱۶/۱۱٪	سهم مبلغی	پرداخت الکترونیک سامان
▼	۲۰/۴۰٪	سهم تعدادی	پرداخت الکترونیک سامان
▲	بانک ملت		
▼	۱۷/۶۳٪		
▼	بانک سپه		

بالاترین سهم مبلغ تراکنش‌ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

▲	۱۶/۵۹٪	▲	۲۸/۵۰٪	ابزار پذیرش اینترنتی
▲	بانک ملت	▼	پرداخت الکترونیک سامان	
▲	۵۴/۴۶٪	▲	۴۸/۵۶٪	ابزار پذیرش موبایلی
▲	بانک ملت	▲	به پرداخت ملت	
▲	۱۵/۹۲٪	▲	۱۸/۴۷٪	کارتهای فروشنده
▲	بانک ملت	▲	به پرداخت ملت	

بالاترین سهم تعداد تراکنش‌ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

▲	۴۱/۰۵٪	▲	۳۹/۰۴٪	ابزار پذیرش اینترنتی
▲	بانک ملت	▲	به پرداخت ملت	
▲	۵۴/۷۶٪	▲	۴۵/۳۴٪	ابزار پذیرش موبایلی
▲	بانک ملت	▲	به پرداخت ملت	
▼	۱۸/۹۴٪	▼	۲۰/۷۷٪	کارتهای فروشنده
▼	بانک سپه	▼	پرداخت الکترونیک سامان	

شاخص هر فیندال - هیرشمن (HHI)

▲	۲۰۰۲۳	▲	۲۰۵۱۹	ابزار پذیرش اینترنتی
▲	۳۰۷۵۷	▲	۳۰۱۸۹	ابزار پذیرش موبایلی
▼	۹۲۷	▲	۱۰۲۵۰	کارتهای فروشنده

بالاترین سهم بانک‌های صادر کنند از تعداد کارت‌های تراکنش‌دار

▼	۱۴/۵۵٪	بانک ملی ایران	کارت هدیه و بن کارت
▼	۱۵/۹۹٪	بانک ملت	کارت اعتباری
▼	۲۰/۶۷٪	بانک ملی ایران	کارت برداشت نقدی

فصل ۱

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

بررسی کلان اقتصادی عملکرد شبکه الکترونیک پرداخت کارتی، شاپرک با استفاده از قیاس با شاخص‌های اقتصادی در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا بهمن ۱۴۰۲) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۲

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نقدینگی (میلیارد ریال)	دوره
۱۸/۴۴٪	۱۱,۶۸۸,۴۴۰	۶۳,۳۷۶,۸۰۰	اسفند ۱۴۰۱
۱۲/۷۹٪	۸,۲۱۱,۰۷۶	۶۴,۱۸۸,۱۰۰	فروردین ۱۴۰۲
۱۴/۹۵٪	۹,۶۷۲,۰۸۴	۶۴,۷۱۴,۹۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۲
۱۴/۸۶٪	۹,۷۸۷,۶۶۳	۶۵,۸۵۹,۷۰۰	خرداد ۱۴۰۲
۱۴/۴۹٪	۹,۶۹۸,۸۵۵	۶۶,۹۴۰,۵۰۰	تیر ۱۴۰۲
۱۳/۸۹٪	۹,۵۱۶,۴۰۹	۶۸,۵۳۱,۰۰۰	مرداد ۱۴۰۲
۱۴/۰۱٪	۹,۹۴۷,۴۰۶	۷۰,۹۹۱,۲۰۰	شهریور ۱۴۰۲
۱۴/۲۴٪	۱۰,۲۲۰,۴۴۴	۷۱,۷۷۸,۴۰۰	مهر ۱۴۰۲
۱۴/۰۴٪	۱۰,۲۹۰,۲۶۱	۷۳,۲۹۳,۱۰۰	آبان ۱۴۰۲
۱۳/۹۱٪	۱۰,۴۲۸,۳۰۵	۷۴,۹۸۰,۰۰۰	آذر ۱۴۰۲
۱۳/۹۴٪	۱۰,۵۵۸,۱۱۳	۷۵,۷۱۹,۰۰۰	دی ۱۴۰۲
۱۴/۱۵٪	۱۱,۰۰۵,۸۶۶	۷۷,۷۹۵,۹۰۰	بهمن ۱۴۰۲

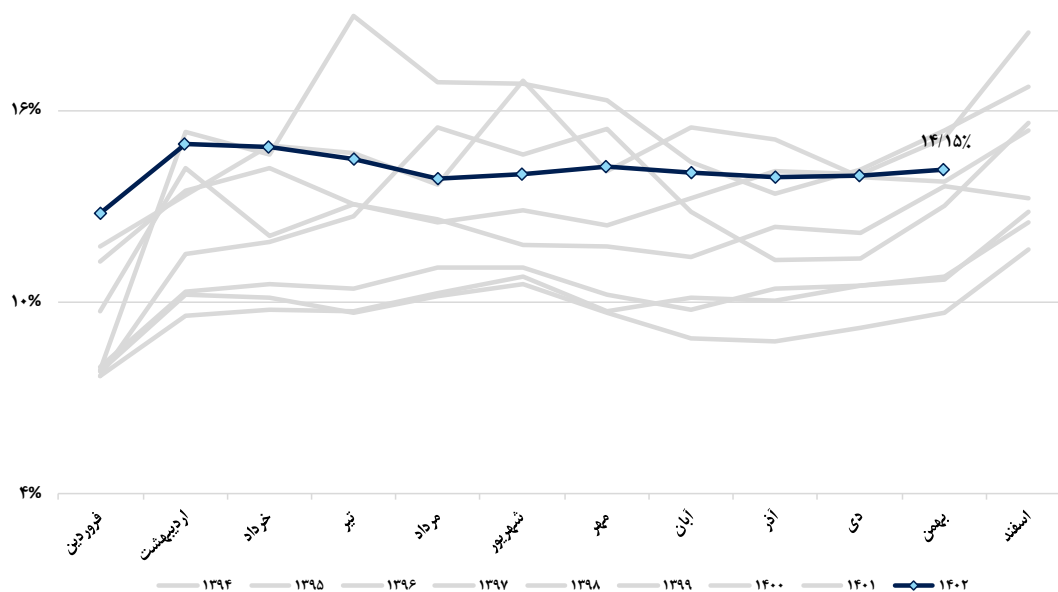
در بهمن ۱۴۰۲ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۴/۱۵ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه دی ۱۴۰۲، افزایش ۰/۲۰ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در بهمن ۱۴۰۲، ارزش تراکنش‌های شاپرک افزایش ۴/۲۴ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۲/۷۴ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه دی ۱۴۰۲ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا بهمن ۱۴۰۲ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۴ لغایت بهمن ۱۴۰۲ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت بهمن ۱۴۰۲

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۱-۲ ارائه شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۲

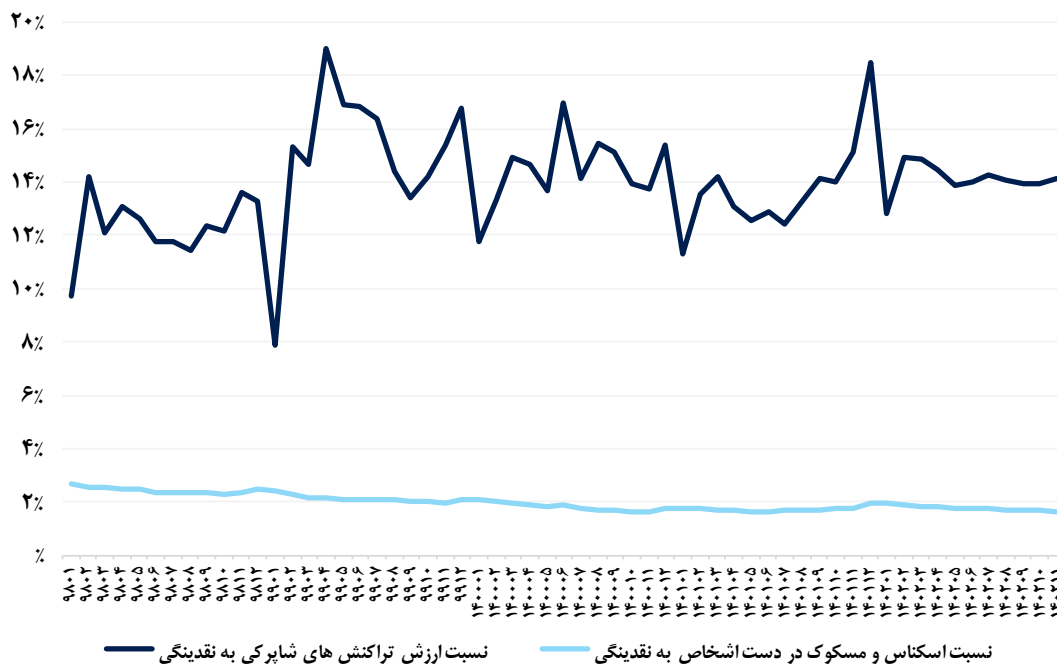
دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
اسفند ۱۴۰۱	۶۳,۳۷۶,۸۰۰	۱,۲۲۶,۱۰۰	۱/۹۳٪
فروردین ۱۴۰۲	۶۴,۱۸۸,۱۰۰	۱,۲۳۶,۳۰۰	۱/۹۳٪
اردیبهشت ۱۴۰۲	۶۴,۷۱۴,۹۰۰	۱,۲۰۵,۸۰۰	۱/۸۶٪
خرداد ۱۴۰۲	۶۵,۸۵۹,۷۰۰	۱,۱۹۹,۶۰۰	۱/۸۲٪
تیر ۱۴۰۲	۶۶,۹۴۰,۵۰۰	۱,۲۱۲,۹۰۰	۱/۸۱٪
مرداد ۱۴۰۲	۶۸,۵۳۱,۰۰۰	۱,۲۱۴,۲۰۰	۱/۷۷٪
شهریور ۱۴۰۲	۷۰,۹۹۱,۲۰۰	۱,۲۳۵,۵۰۰	۱/۷۴٪
مهر ۱۴۰۲	۷۱,۷۷۸,۴۰۰	۱,۲۴۵,۷۰۰	۱/۷۴٪
آبان ۱۴۰۲	۷۳,۲۹۳,۱۰۰	۱,۲۵۸,۵۰۰	۱/۷۲٪
آذر ۱۴۰۲	۷۴,۹۸۰,۰۰۰	۱,۲۶۸,۰۰۰	۱/۶۹٪
دی ۱۴۰۲	۷۵,۷۱۹,۰۰۰	۱,۲۷۵,۸۰۰	۱/۶۸٪
بهمن ۱۴۰۲	۷۷,۷۹۵,۹۰۰	۱,۲۸۶,۰۰۰	۱/۶۵٪

در بهمن ۱۴۰۲، ۱/۶۵ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در دی ۱۴۰۲ کاهش ۰/۰۳- درصدی را تجربه نموده است. در بهمن ۱۴۰۲ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۷۴ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۰/۸۰ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را به کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۸ تا بهمن ۱۴۰۲) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۹/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۸ به ۱۴/۱۵ درصد در بهمن ۱۴۰۲ افزایش یافته است. این در حالی است که نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۲/۶۷ درصد به ۱/۶۵ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۱/۰۲ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می‌رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۸ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

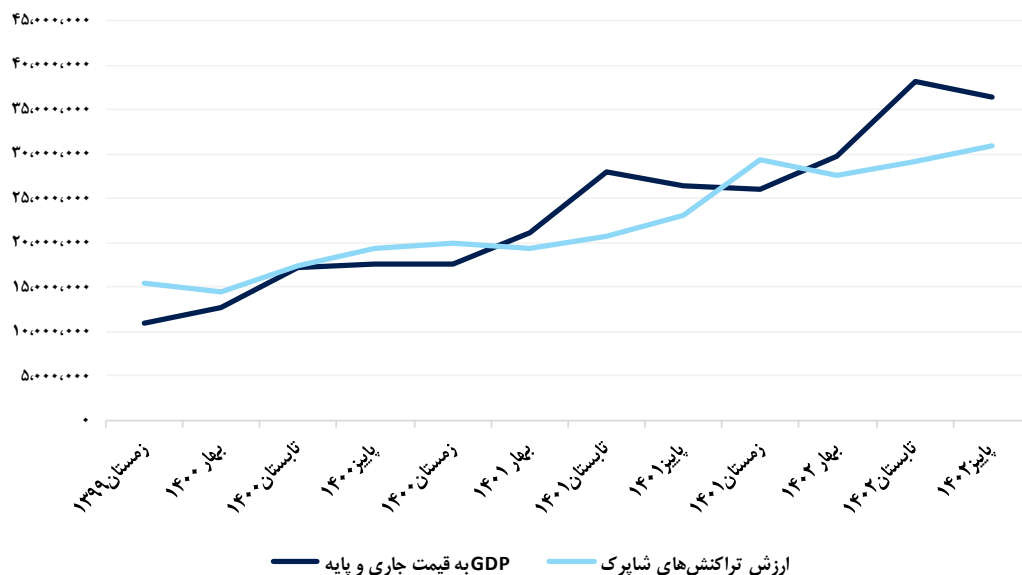
در شکل ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۲ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به پاییز ۱۴۰۲ می‌باشد.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۲

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۷ در جدول ۳-۱ ارائه شده است.

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به پاییز ۱۴۰۲ می‌باشد.

جدول ۳-۱ ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارت و GDP در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۲

دوره	GDP (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)
زمستان ۱۳۹۹	۱۱,۰۲۱,۰۰۰	۱۵,۴۷۵,۸۳۴
بهار ۱۴۰۰	۱۲,۷۷۸,۰۰۰	۱۴,۴۳۴,۷۹۴
تابستان ۱۴۰۰	۱۷,۲۷۰,۰۰۰	۱۷,۴۴۶,۲۲۶
پاییز ۱۴۰۰	۱۷,۶۲۳,۰۰۰	۱۹,۳۲۵,۰۴۱
زمستان ۱۴۰۰	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	۲۰,۰۶۸,۱۶۶
بهار ۱۴۰۱	۲۱,۲۱۸,۹۴۵	۱۹,۳۶۷,۲۳۳
تابستان ۱۴۰۱	۲۸,۰۳۸,۸۰۴	۲۰,۸۲۵,۶۹۶
پاییز ۱۴۰۱	۲۶,۵۲۴,۷۵۷	۲۳,۰۹۴,۰۲۹
زمستان ۱۴۰۱	۲۶,۰۴۱,۳۴۸	۲۹,۳۶۹,۱۹۶
بهار ۱۴۰۲	۲۹,۶۹۱,۳۰۷	۲۷,۶۷۰,۸۲۳
تابستان ۱۴۰۲	۳۸,۱۶۶,۱۴۳	۲۹,۱۶۲,۶۷۰
پاییز ۱۴۰۲	۳۶,۴۲۷,۰۶۴	۳۰,۹۳۹,۰۱۰

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود.

فصل ۲

شاخص‌های عملکردی شاپرک در تیر ۱۴۰۳

بررسی کلان عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی، شاپرک در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- شاخص‌های عملکردی شاپراک در تیر ماه ۱۴۰۳

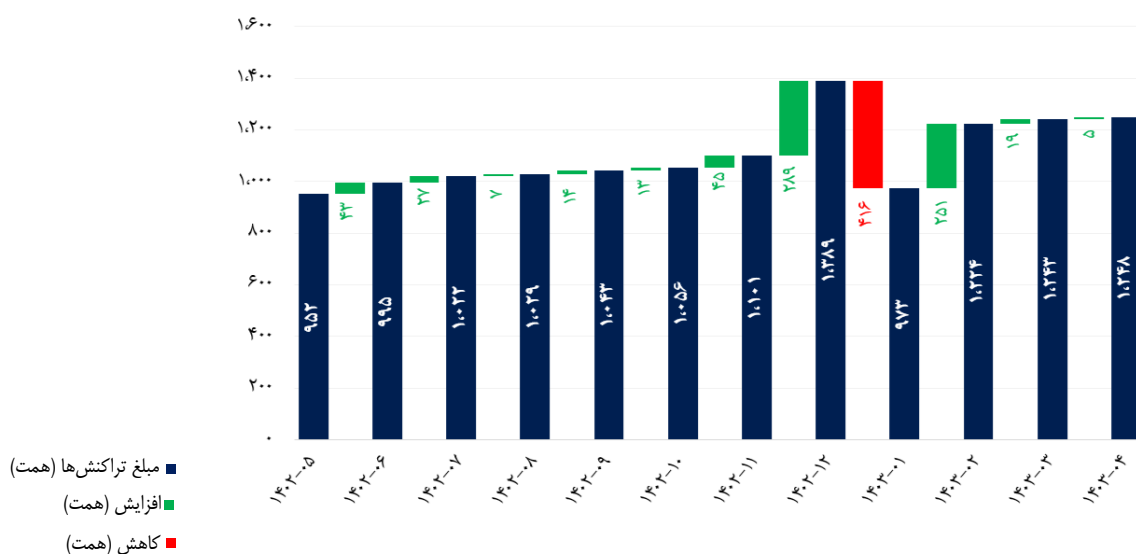
فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپراک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپراک

در این بخش، عملکرد شاپراک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

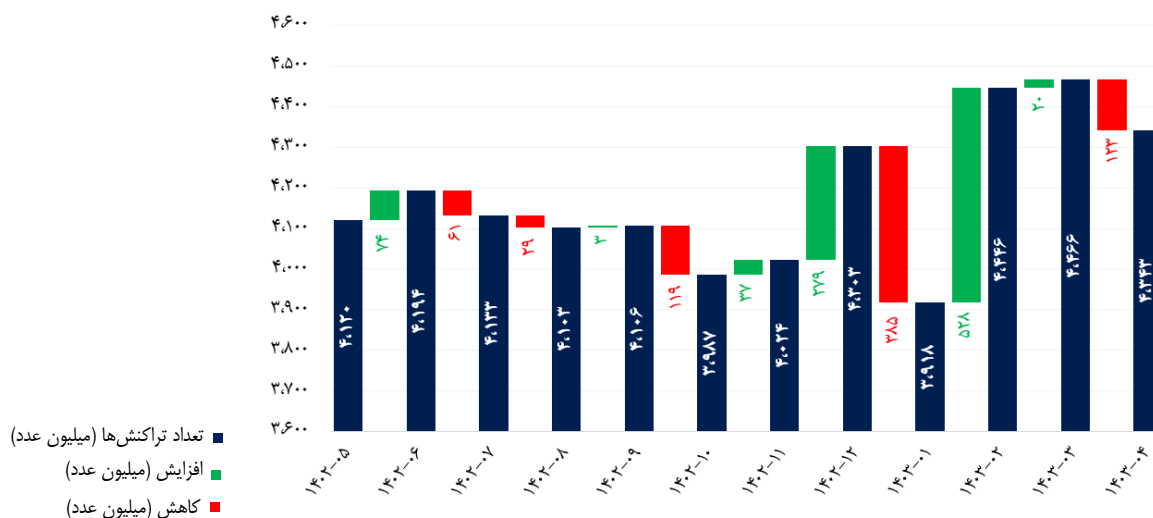
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در نمودار شکل ۱-۲، به بررسی مبلغ تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به تیر ماه ۱۴۰۳ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۲ و فروردین ۱۴۰۳ رخ داده است.

شکل ۱-۲- مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به تیر ۱۴۰۳

در نمودار شکل ۲-۲، به بررسی تعداد تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به تیر ماه ۱۴۰۳ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش تعداد تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اردیبهشت و فروردین ۱۴۰۳ رخ داده است.

شکل ۲-۲- مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به تیر ۱۴۰۳

در تیر ماه ۱۴۰۳ بالغ بر ۴,۳۴۳ میلیون تراکنش با ارزش ۱۲,۴۷۸ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به خرداد ماه رشد ۲/۷۶- درصدی در تعداد و ۰/۴۲ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در تیر ماه ۱۴۰۳ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲- مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	خرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۴۶۶,۲۵۵,۱۴۰	۴,۳۴۲,۸۲۲,۳۴۱	-۲/۷۶٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱۲,۴۲۶,۴۲۴,۱۰۷	۱۲,۴۷۸,۰۸۲,۳۵۹	۰/۴۲٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در تیر ۱۴۰۳ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲- مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۲

نوع	تیر ۱۴۰۲	تیر ۱۴۰۳	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۲۱۲,۳۶۷,۹۶۷	۴,۳۴۲,۸۲۲,۳۴۱	۳/۱۰٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۹,۶۹۸,۸۵۵,۱۴۸	۱۲,۴۷۸,۰۸۲,۳۵۹	۲۸/۶۶٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های تیر ۱۴۰۳ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۲ از نظر تعدادی ۳/۱۰ و از نظر ریالی ۲۸/۶۶ درصد رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد به منظور ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	خرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱۲,۴۲۶,۴۲۴,۱۰۷/۰۹	۱۲,۴۷۸,۰۸۲,۳۵۹/۳۵	۰/۴۲٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۴,۹۷۶,۵۴۱,۴۹۲/۶۳	۴,۸۸۹,۵۳۰,۷۰۵/۰۷	-۱/۷۵٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۲۴۹/۷	۲۵۵/۲	۲/۲۰٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI از سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۲-۳ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های تیر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته با رشد ۰/۴۲ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها رشد ۱/۷۵- درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص‌سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار کشور اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپراک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	تیر ۱۴۰۲	تیر ۱۴۰۳	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۹,۶۹۸,۸۵۵,۱۴۸/۲۳	۱۲,۴۷۸,۰۸۲,۳۵۹/۳۵	۲۸/۶۶%
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۵,۰۲۵,۲۱۲,۸۲۰/۱۷	۴,۸۸۹,۵۳۰,۷۰۵/۰۷	-۲/۷۰%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۹۳/۰۰	۲۵۵/۲۰	۳۲/۲۳%

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد. (مرجع آمار CPI: سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ رشد ۲۸/۶۶ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها که بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۲/۷۰- درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپراک طی سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپراک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپراک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپراک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد

ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در تیر ۱۴۰۳ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در تیر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	
	تیر ۱۴۰۳	خرداد ۱۴۰۳
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۲۸۹,۲۵۶	۱,۲۵۵,۱۳۵
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۵۳۳	۶,۴۴۲
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۷۵۴,۸۰۴	۱۰,۶۷۷,۶۲۶
مجموع ابزارها	۱۲,۰۵۰,۵۹۳	۱۱,۹۳۹,۲۰۳
رشد		
	۲/۷۲٪	۱/۴۱٪
	۰/۷۲٪	۰/۹۳٪

بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به خرداد ماه رشد ۰/۹۳ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۰/۷۲ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در تیر ۱۴۰۳ نسبت به خرداد ۱۴۰۳ ماه رشد ۲/۷۲ درصدی را تجربه نموده‌اند. ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

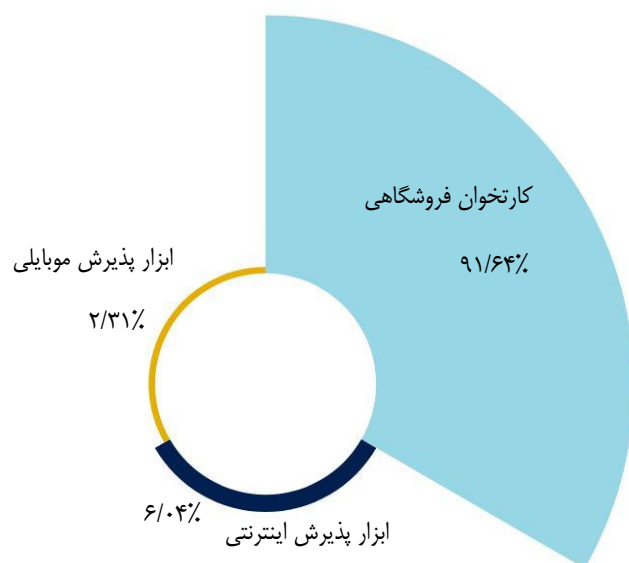
جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- تیر ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	خرداد ۱۴۰۳		تیر ۱۴۰۳	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۲۵۵,۱۳۵	۱۰/۵۱٪	۱,۲۸۹,۲۵۶	۱۰/۷۰٪
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۴۴۲	۰/۰۵٪	۶,۵۳۳	۰/۰۵٪
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۶۷۷,۶۲۶	۸۹/۴۳٪	۱۰,۷۵۴,۸۰۴	۸۹/۲۵٪
مجموع ابزارها	۱۱,۹۳۹,۲۰۳	۱۰۰/۰۰٪	۱۲,۰۵۰,۵۹۳	۱۰۰/۰۰٪

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۳ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌ها با سهم ۹۱/۶۴ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۳ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- تیر ۱۴۰۳

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها دانست. همچنین به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۲۸۹,۲۵۶	۲۶۲,۳۸۱,۵۴۹	۲۰۴
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۵۳۳	۱۰۰,۴۸۰,۰۷۸	۱۵,۳۸۰
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۷۵۴,۸۰۴	۳,۹۷۹,۹۶۰,۷۱۴	۳۷۰
مجموع ابزارها	۱۲,۰۵۰,۵۹۳	۴,۳۴۲,۸۲۲,۳۴۱	۳۶۰

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در تیر ۱۴۰۳، ۳۶۰ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۱۳/۷۰ واحدی (۳/۶۶- درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین تغییر متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. در تیر ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با کاهش ۴/۶۹- درصدی از ۲۱۴ تراکنش در خرداد ۱۴۰۳ به ۲۰۴ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۵,۳۸۰ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۲۳۰/۵۷ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۱۳/۷۰ واحد کاهش نسبت به خرداد ۱۴۰۳ به ۳۷۰ عدد در تیر ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۸-۲ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۲۸۹,۲۵۶	۲,۴۵۵,۶۵۶,۳۹۷	۱,۹۰۴/۷۱
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۵۳۳	۲۱,۱۷۶,۵۸۹	۳,۲۴۱/۴۸
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۷۵۴,۸۰۴	۱۰,۰۰۱,۲۴۹,۳۷۳	۹۲۹/۹۳
مجموع ابزارها	۱۲,۰۵۰,۵۹۳	۱۲,۴۷۸,۰۸۲,۳۵۹	۱,۰۳۵/۴۷

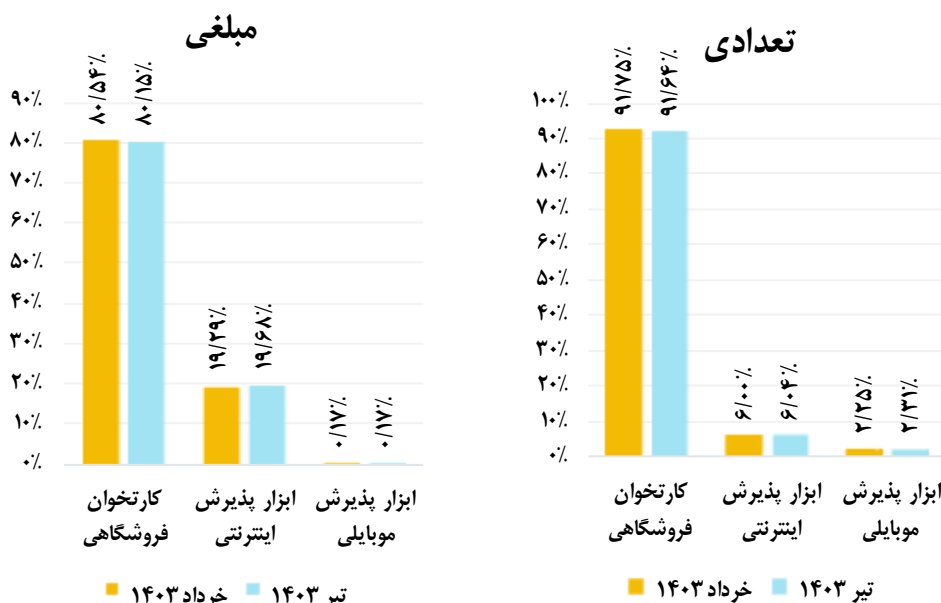
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در تیر ۱۴۰۳ ماه با کاهش ۵/۳۵ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱,۹۰۴/۷۱ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۲۸/۳۰ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳,۲۴۱/۴۸ میلیون ریال به ازای هر ابزار در تیر ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۸-۲ برابر با ۹۲۹/۹۳ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۷/۳۹ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. با توجه به اینکه تراکنش‌های سرویس "مانده‌گیری" فاقد مبلغ هستند، تعداد تراکنش‌ها شامل سرویس "خرید" و "پرداخت قبض و شارژ تلفن همراه" می‌باشد. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار پذیرش اینترنتی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۴۳,۲۸۰,۷۵۰	۲,۴۵۵,۶۵۶,۳۹۷	۱۰/۰۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۰,۴۸۰,۰۵۷	۲۱,۱۷۶,۵۸۹	۰/۲۱
کارتخوان فروشگاهی	۳,۸۱۳,۸۷۶,۳۱۴	۱۰,۰۰۱,۲۴۹,۳۷۳	۲/۶۲
مجموع ابزارها	۴,۱۵۷,۶۳۷,۱۲۱	۱۲,۴۷۸,۰۸۲,۳۵۹	۳/۰۰

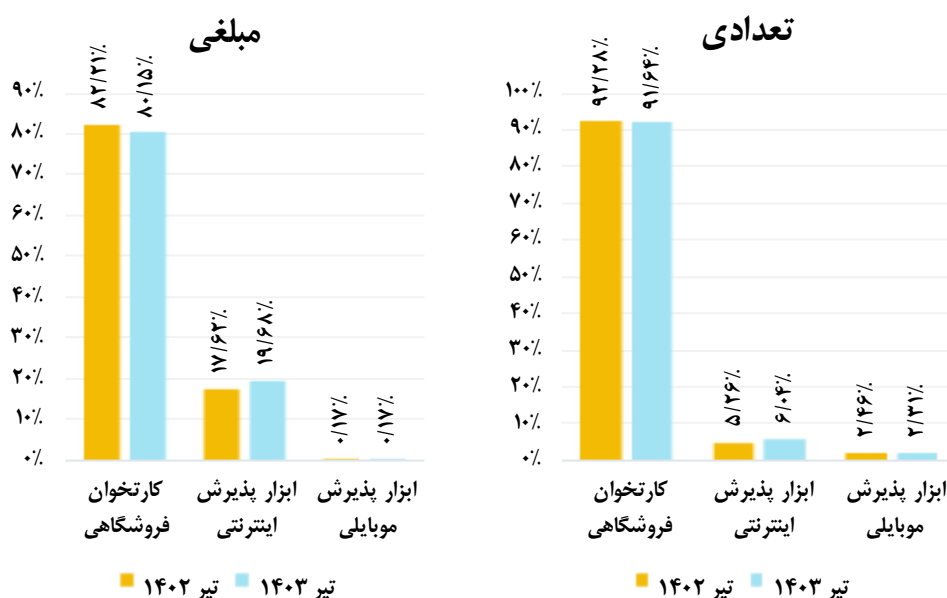
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه تیر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۲-۴ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد و تیر ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در تیر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۱۰ و ۰/۳۹ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در تیر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۰۴ و ۰/۳۹ درصدی را تجربه نموده‌اند. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز به ترتیب افزایش ۰/۰۶۲ و ۰/۰۳۱ درصدی مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۵ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای تیر ۱۴۰۳ و مقایسه آن با تیر ۱۴۰۲ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۵ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۳ و ۱۴۰۲

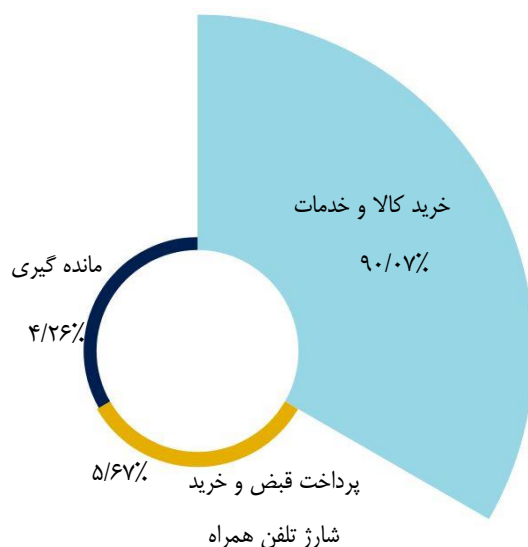
همانگونه که در شکل ۲-۵ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در تیر ماه ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با کاهش ۰/۶۳ و ۲/۰۶ درصدی همراه بوده است. تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۷۸ و ۲/۰۶ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب با کاهش ۰/۱۵ و افزایش ۰/۰۰۰۰۲ درصدی همراه بوده است.

۵-۱-۲- عملکرد شاپراک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

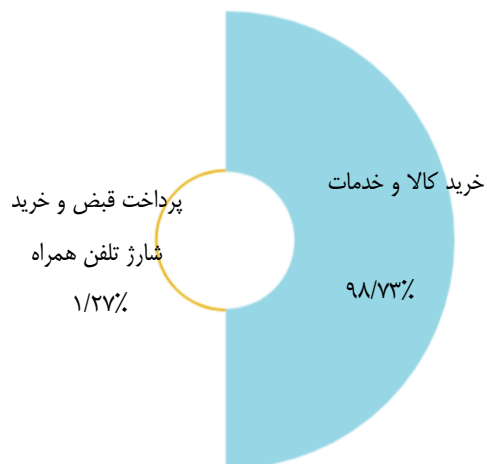
در این راستا شکل ۶-۲ و شکل ۷-۲ به ترتیب سهم تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۶-۲ مبین آن است که در تیر ۱۴۰۳، ۹۰/۰۷ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپراک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۸-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۱۴ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۲۶ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

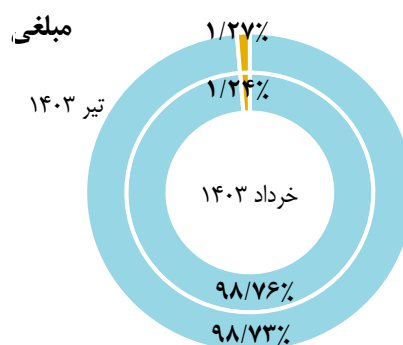
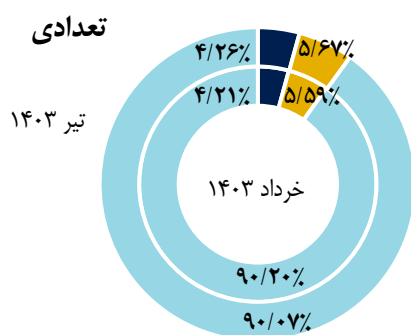
شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپراک - تیر ۱۴۰۳

شکل ۷-۲ نشان می‌دهد که ۹۸/۷۳ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه تیر ۱۴۰۳ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

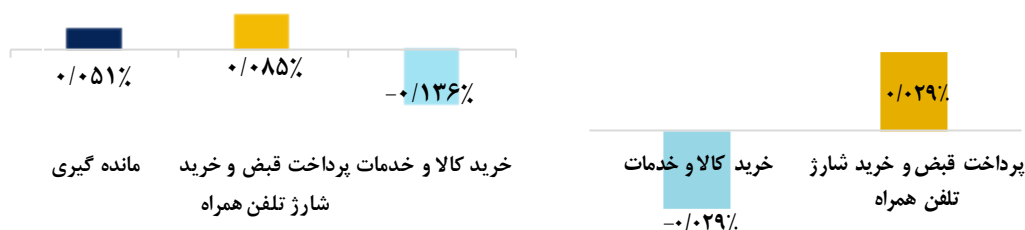
شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۳

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۸ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

- مانده گیری
- پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه
- خرید کالا و خدمات

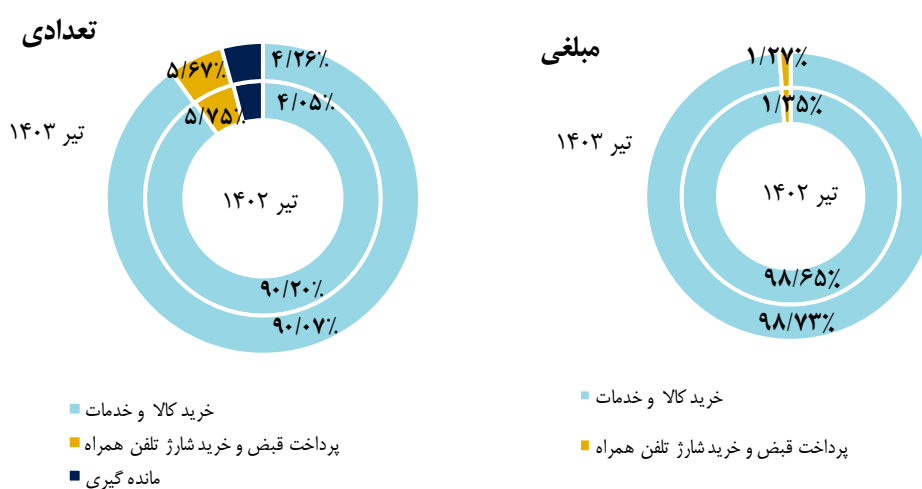
- خرید کالا و خدمات
- پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه

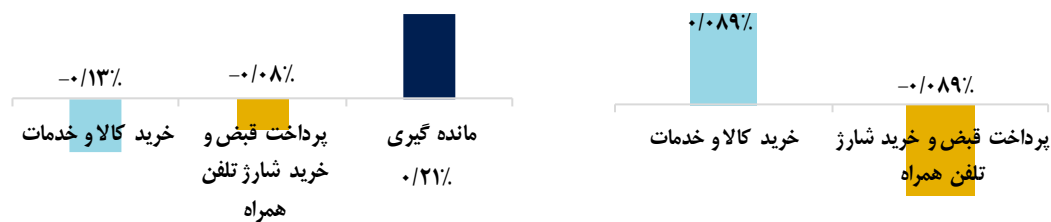

شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - خرداد و تیر ۱۴۰۳

در شکل ۸-۲ ملاحظه می شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه" و "مانده گیری" از کل تراکنش ها با افزایش همراه بوده، همچنین خدمت "خرید کالا و خدمات" با کاهش مواجهه بوده است. سهم تعدادی تراکنش های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۱۳۶ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزایش ۰/۰۸۵ درصدی و سهم تعدادی تراکنش های "مانده گیری" با افزایش ۰/۰۵۱ درصدی مواجهه بوده است. سهم مبلغی تراکنش های "خرید کالا و خدمات" نیز در تیر ماه با کاهش ۰/۰۲۹ درصدی همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش های "پرداخت قبض و خرید شارژ" اضافه شده است.

در شکل ۹-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی تیر ۱۴۰۲ بررسی شده است.

شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - تیر ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

بر اساس شکل ۹-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با کاهش ۰/۱۳ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در تیر ۱۴۰۳ نسبت به تیر ۱۴۰۲، سهم مبلغی آن نیز به میزان ۰/۰۸۹ درصد افزایش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۰/۰۸ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز افزایش ۰/۲۱ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در تیر ۱,۹۴۹/۲۴ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

فروشگاهی با تعداد ۱,۷۳۹/۶۴ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱/۰۶ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۲۰۸/۵۴ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارخوان فروشگاه، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارخوان فروشگاه که نیازمند حضور فیزیک کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - تیر ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۲۸۹,۲۵۶	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۲۰۸/۵۴
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۵۳۳		۱/۰۶
کارخوان فروشگاه	۱۰,۷۵۴,۸۰۴		۱,۷۳۹/۶۴
کل ابزارها	۱۲,۰۵۰,۵۹۳		۱,۹۴۹/۲۴

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در تیر ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- تیر ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۴۶۲,۳۸۱,۵۴۹	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۴/۲۴
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۰,۴۸۰,۰۷۸		۱/۶۳
کارخوان فروشگاه	۳,۹۷۹,۹۶۰,۷۱۴		۶۴/۳۸
کل ابزارها	۴,۳۴۲,۸۲۲,۳۴۱		۷۰/۲۵

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در تیر ماه سال جاری ۷۰/۲۵ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با ۶۴/۳۸ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر

استان

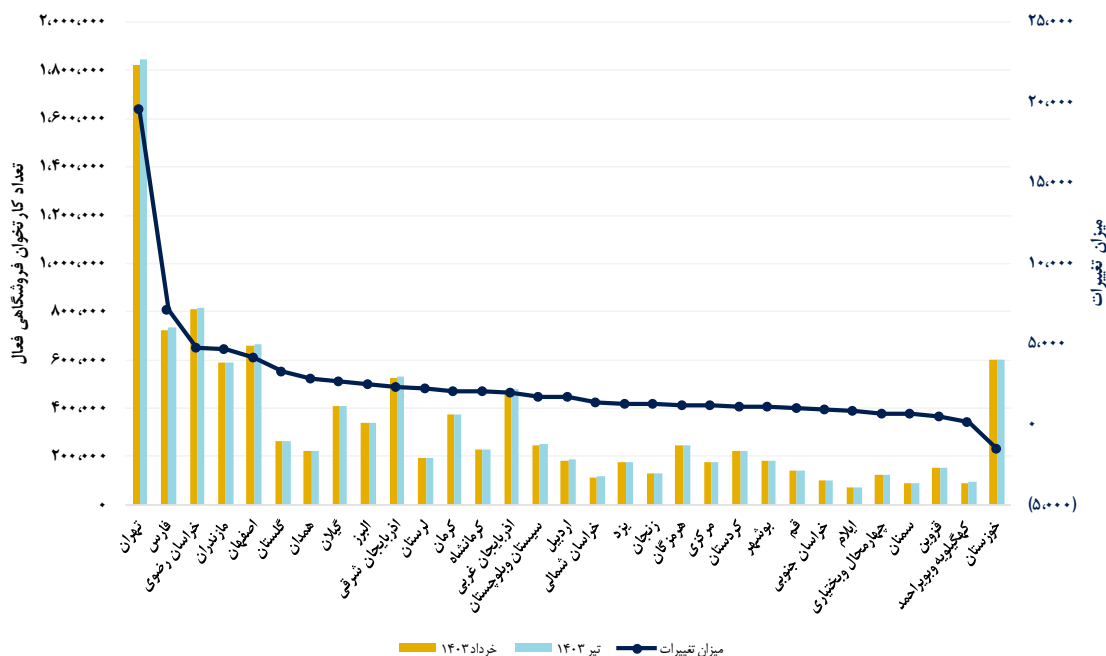
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در تیر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - خرداد و تیر ۱۴۰۳

نام استان	خرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۸۲۴,۴۲۵	۱,۸۴۳,۹۹۶	۱۹,۵۷۱	۱/۰۷%
خراسان رضوی	۸۱۲,۵۱۵	۸۱۷,۲۸۴	۴,۷۶۹	۰/۵۹%
فارس	۷۲۴,۹۰۶	۷۳۲,۰۰۲	۷,۰۹۶	۰/۹۸%
اصفهان	۶۵۹,۳۵۵	۶۶۳,۴۸۵	۴,۱۳۰	۰/۶۳%
خوزستان	۶۰۰,۷۷۲	۵۹۹,۲۶۸	-۱,۵۰۴	-۰/۲۵%

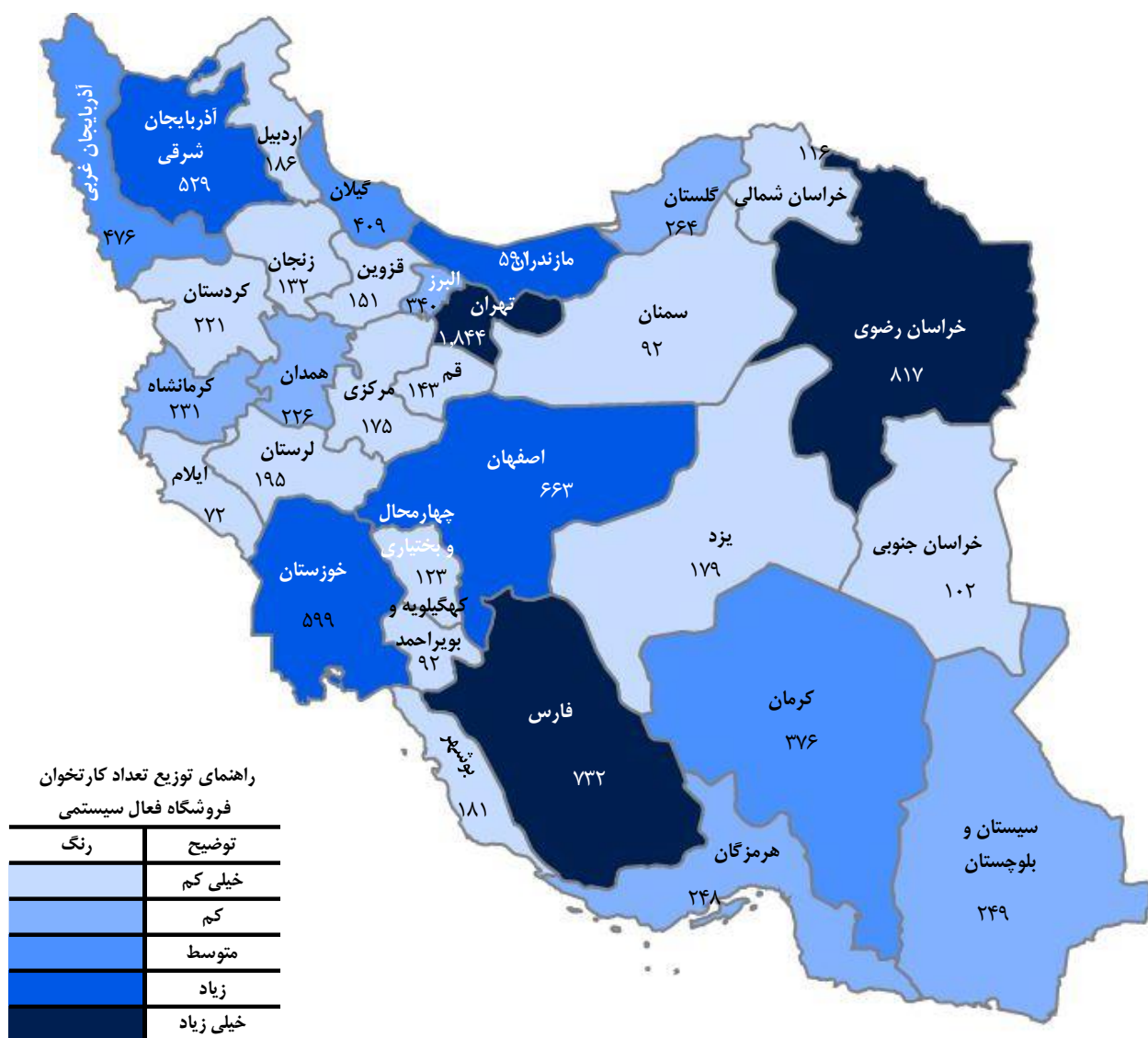
همانگونه که در جدول ۲-۱۲ مشاهده می‌شود، استان‌های تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در تیر ۱۴۰۳ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۱۰ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در تیر ۱۴۰۳ نسبت به خرداد ماه نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۰ تغییر در تعداد کارتهای فعال سیستمی در هر استان - تیر نسبت به خرداد ۱۴۰۳

در تیر ۱۴۰۳ بیشترین افزایش در تعداد کارتهای فعال با ۱۹,۵۷۱ افزایش متعلق به استان تهران می باشد، همچنین در استان خوزستان تعداد کارتهای فعال نسبت به ماه گذشته کاهش یافته است. شکل ۲-۱۱ پراکندگی تعداد کارتهای فعال سیستمی در استان های کشور را نشان می دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۱۱ تعداد کارتخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - تیر ۱۴۰۳

در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاهی به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - خرداد و تیر ۱۴۰۳

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	خرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	درصد تغییرات
همدان	۰/۱۶۳	۰/۱۶۵	۱/۲۵٪
گلستان	۰/۱۸۷	۰/۱۹۰	۱/۲۵٪
خراسان شمالی	۰/۱۸۰	۰/۱۸۲	۱/۱۹٪
لرستان	۰/۱۴۳	۰/۱۴۴	۱/۱۵٪
ایلام	۰/۱۵۸	۰/۱۵۹	۱/۱۲٪
تهران	۰/۱۷۰	۰/۱۷۲	۱/۰۷٪
زنجان	۰/۱۵۹	۰/۱۶۱	۰/۹۹٪
فارس	۰/۱۹۱	۰/۱۹۳	۰/۹۸٪
اردبیل	۰/۱۸۷	۰/۱۸۹	۰/۹۱٪
خراسان جنوبی	۰/۱۷۹	۰/۱۸۱	۰/۹۰٪
کرمانشاه	۰/۱۴۷	۰/۱۴۹	۰/۸۸٪
مازندران	۰/۲۱۹	۰/۲۲۰	۰/۸۰٪
سمنان	۰/۱۶۲	۰/۱۶۳	۰/۷۵٪
البرز	۰/۱۵۶	۰/۱۵۷	۰/۷۵٪
یزد	۰/۲۰۹	۰/۲۱۱	۰/۷۴٪
قم	۰/۱۴۶	۰/۱۴۷	۰/۷۳٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۴۰	۰/۱۴۱	۰/۶۹٪
مرکزی	۰/۱۵۳	۰/۱۵۴	۰/۶۶٪
گیلان	۰/۱۹۲	۰/۱۹۴	۰/۶۵٪
اصفهان	۰/۱۶۲	۰/۱۶۳	۰/۶۳٪
بوشهر	۰/۲۰۶	۰/۲۰۷	۰/۵۹٪
خراسان رضوی	۰/۱۶۹	۰/۱۷۰	۰/۵۹٪
کرمان	۰/۱۵۹	۰/۱۶۰	۰/۵۶٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۷۲	۰/۱۷۳	۰/۵۶٪
کردستان	۰/۱۷۷	۰/۱۷۸	۰/۵۱٪
هرمزگان	۰/۱۹۴	۰/۱۹۵	۰/۴۹٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۷۲	۰/۱۷۲	۰/۴۴٪
آذربایجان غربی	۰/۱۹۲	۰/۱۹۲	۰/۴۱٪
قزوین	۰/۱۵۱	۰/۱۵۲	۰/۳۱٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۷۴	۰/۱۷۴	۰/۱۸٪
خوزستان	۰/۱۷۲	۰/۱۷۲	-۰/۲۵٪

در شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - تیر ۱۴۰۳

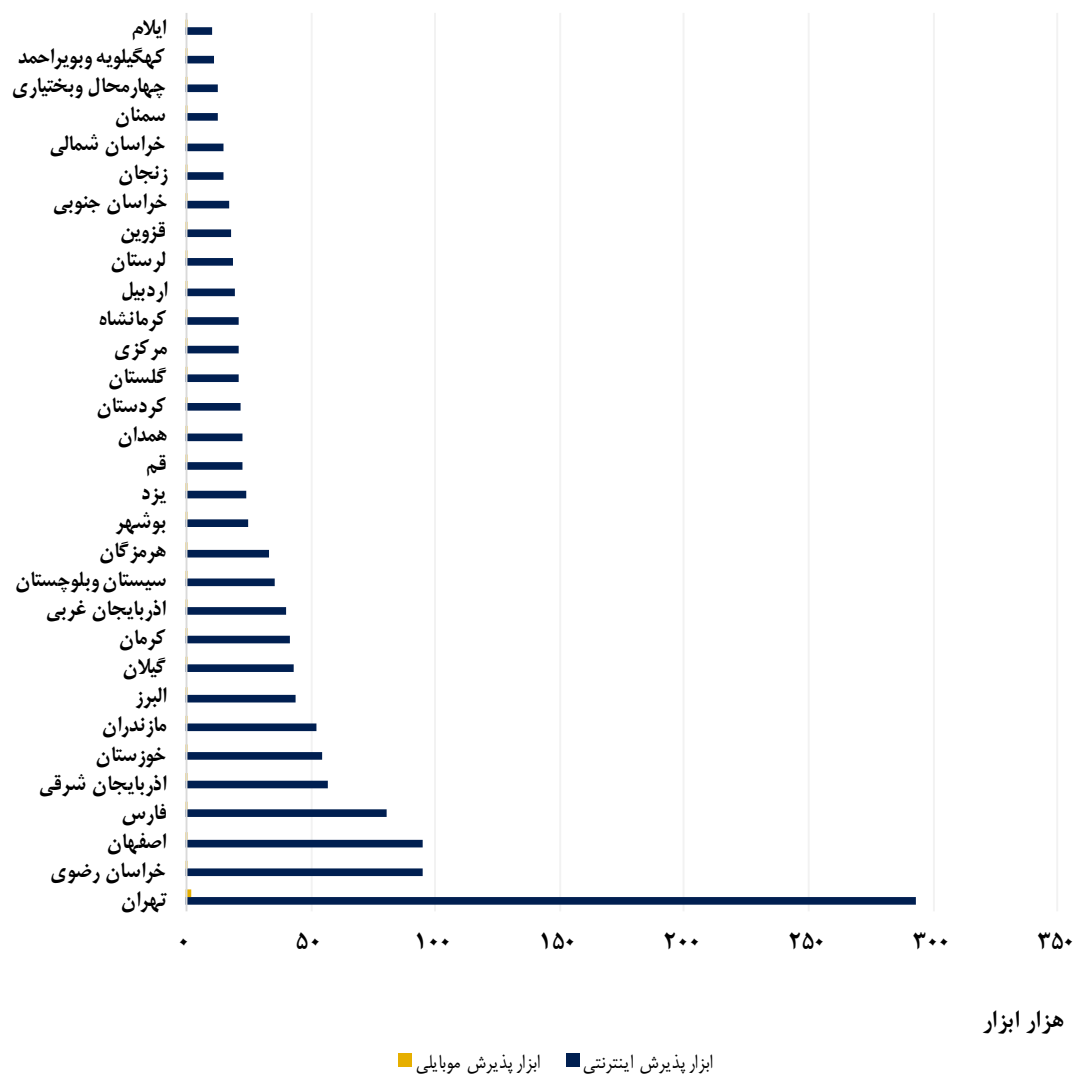
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و قم تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در تیر ۱۴۰۳، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۷۴۰ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱,۷۴۰ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به

منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۳ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - تیر ۱۴۰۳

شکل ۲-۱۳ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور

با توجه به جدول عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک هر استان در ماه خرداد و تیر ۱۴۰۳ ذکر گردیده است. همچنین درصد تغییرات برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

جدول ۲-۱۴ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- تیر ۱۴۰۳

استان	تعداد تراکنش			مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		
	خرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	درصد تغییرات	خرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	درصد تغییرات
اذربایجان شرقی	۱۸۵,۶۹۹,۴۵۰	۱۸۳,۴۰۹,۲۰۶	-۱/۲۳٪	۴۵۴,۸۹۹,۹۵۶	۴۶۰,۰۱۴,۲۱۸	۱/۱۲٪
اذربایجان غربی	۱۵۷,۱۴۲,۰۷۷	۱۵۶,۷۱۷,۹۶۹	-۰/۲۷٪	۳۵۶,۲۷۴,۷۸۷	۳۶۰,۵۴۸,۱۹۸	۱/۲۰٪
اردبیل	۶۹,۷۱۰,۱۴۷	۷۱,۴۰۳,۹۸۷	۲/۴۳٪	۱۴۴,۲۶۶,۵۷۱	۱۴۹,۸۵۱,۷۳۳	۳/۸۷٪
اصفهان	۲۴۵,۱۴۳,۴۸۶	۲۳۷,۸۴۰,۷۵۵	-۲/۹۸٪	۶۵۲,۹۲۷,۸۰۶	۶۵۸,۱۱۴,۸۴۵	۰/۷۹٪
البرز	۱۴۷,۲۳۶,۵۰۳	۱۴۱,۴۸۰,۷۱۸	-۳/۹۱٪	۳۶۵,۳۳۸,۳۰۵	۳۵۶,۱۲۱,۶۹۰	-۲/۵۲٪
ایلام	۲۷,۴۰۷,۸۸۸	۲۶,۹۸۷,۳۸۲	-۱/۵۳٪	۵۳,۸۱۰,۳۹۷	۵۳,۷۵۵,۱۹۸	-۰/۱۰٪
بوشهر	۵۷,۵۲۰,۷۰۵	۵۲,۷۳۳,۸۶۴	-۸/۳۳٪	۱۴۲,۴۸۲,۷۵۷	۱۳۴,۳۷۰,۴۸۳	-۵/۶۹٪
تهران	۱,۰۹۸,۰۲۸,۱۴۳	۱,۰۵۹,۹۴۹,۴۹۸	-۳/۴۷٪	۴,۶۰۷,۷۷۴,۲۷۹	۴,۶۲۹,۲۶۳,۵۷۱	۰/۴۷٪
چهارمحال و بختیاری	۳۹,۸۰۴,۵۵۶	۴۰,۸۱۳,۸۴۹	۲/۵۴٪	۸۷,۲۳۷,۷۳۳	۹۰,۹۰۹,۴۲۷	۴/۲۱٪
خراسان جنوبی	۲۹,۲۸۲,۰۴۰	۲۸,۷۹۹,۱۲۶	-۱/۶۵٪	۵۹,۸۹۰,۶۷۶	۵۹,۵۵۳,۳۶۰	-۰/۵۶٪
خراسان رضوی	۳۳۱,۲۰۵,۰۲۳	۳۲۶,۴۷۰,۳۲۶	-۱/۴۳٪	۷۳۳,۲۱۰,۸۱۹	۷۵۱,۵۷۳,۵۷۲	۲/۵۰٪
خراسان شمالی	۴۰,۰۹۹,۴۶۱	۴۰,۳۵۲,۳۷۶	۰/۶۳٪	۶۹,۷۵۴,۳۴۵	۷۲,۹۳۱,۵۰۵	۴/۵۵٪
خوزستان	۲۳۳,۵۵۶,۷۱۱	۲۲۲,۳۱۹,۲۳۱	-۴/۸۱٪	۵۶۸,۳۴۲,۹۳۹	۵۵۲,۶۱۵,۱۰۲	-۲/۷۷٪
زنجان	۴۹,۵۴۰,۳۷۴	۴۹,۱۲۱,۰۹۹	-۰/۸۵٪	۹۷,۳۵۸,۴۶۸	۹۸,۳۴۲,۷۴۰	۱/۰۱٪
سمنان	۳۲,۶۷۲,۲۳۵	۳۱,۹۰۲,۵۸۷	-۲/۳۶٪	۶۴,۹۹۰,۴۰۴	۶۶,۱۸۱,۲۵۲	۱/۸۳٪
سیستان و بلوچستان	۱۲۵,۰۸۲,۶۹۰	۱۱۸,۱۹۸,۹۱۳	-۵/۵۰٪	۲۶۵,۶۳۰,۱۷۶	۲۴۴,۰۴۱,۰۹۹	-۸/۱۳٪
فارس	۲۸۲,۶۵۳,۷۰۶	۲۷۷,۷۰۴,۴۵۰	-۱/۷۵٪	۶۸۰,۷۹۳,۷۱۶	۶۹۳,۶۲۶,۱۱۱	۱/۸۸٪
قزوین	۶۴,۵۱۴,۶۳۰	۶۲,۵۲۸,۰۸۲	-۳/۰۸٪	۱۳۲,۲۲۸,۲۵۷	۱۳۳,۴۵۶,۴۸۶	۰/۹۳٪
قم	۶۸,۷۴۱,۵۷۱	۶۳,۱۴۹,۲۶۷	-۸/۱۴٪	۱۵۴,۷۹۱,۷۲۱	۱۵۰,۱۲۰,۲۸۴	-۳/۰۲٪
کردستان	۷۷,۴۶۲,۳۸۹	۷۶,۸۱۵,۹۵۸	-۰/۸۳٪	۱۵۸,۲۲۳,۵۳۸	۱۵۸,۵۵۹,۱۳۳	۰/۲۱٪
کرمان	۱۴۱,۶۷۰,۷۹۹	۱۳۶,۶۱۳,۲۱۸	-۳/۵۷٪	۳۵۰,۵۶۲,۴۴۲	۳۶۱,۸۰۴,۱۳۶	۳/۲۱٪
کرمانشاه	۸۷,۶۴۰,۵۱۱	۸۷,۹۵۹,۸۵۹	۰/۳۶٪	۱۹۲,۰۵۴,۰۸۱	۲۰۳,۱۴۸,۹۲۱	۵/۷۸٪
کهگیلویه و بویراحمد	۳۶,۱۹۲,۱۲۶	۳۶,۲۰۵,۴۷۸	۰/۰۴٪	۶۱,۰۷۹,۲۱۷	۶۴,۳۱۳,۱۵۵	۵/۲۹٪

گلستان	۹۰,۹۶۶,۷۹۵	۸۸,۳۶۹,۰۸۴	-۲/۸۶%	۱۹۲,۹۹۴,۰۶۷	۲۰۶,۸۶۲,۴۰۴	۷/۱۹%
گیلان	۱۴۶,۱۶۷,۸۶۰	۱۴۳,۰۸۲,۸۹۵	-۲/۱۱%	۳۶۰,۲۰۰,۹۳۰	۳۵۴,۵۲۰,۹۲۷	-۱/۵۸%
لرستان	۷۸,۲۴۹,۴۱۴	۷۸,۴۳۹,۴۷۳	۰/۲۴%	۱۵۰,۴۵۵,۴۴۴	۱۵۹,۰۴۸,۳۷۶	۵/۷۱%
مازندران	۱۸۲,۰۸۸,۱۹۱	۱۷۵,۴۸۹,۲۰۵	-۳/۶۲%	۵۰۷,۸۴۹,۲۷۶	۵۰۹,۶۱۶,۷۵۴	-۰/۳۵%
مرکزی	۶۴,۸۵۲,۵۹۳	۶۳,۱۳۳,۹۸۴	-۲/۶۵%	۱۳۳,۵۰۳,۴۶۲	۱۳۴,۹۱۳,۹۲۱	۱/۰۶%
هرمزگان	۱۳۶,۰۷۴,۹۰۴	۱۲۸,۶۷۳,۷۳۳	-۵/۴۴%	۳۰۲,۳۷۴,۳۱۳	۲۷۹,۲۲۴,۱۸۱	-۷/۶۶%
همدان	۸۲,۰۱۷,۴۰۶	۸۱,۵۷۲,۲۹۹	-۰/۵۴%	۱۶۲,۶۹۵,۹۴۲	۱۶۹,۵۱۸,۸۳۵	۴/۱۹%
یزد	۵۷,۸۳۰,۷۵۶	۵۴,۵۸۵,۴۷۰	-۵/۶۱%	۱۶۲,۴۲۷,۲۸۲	۱۶۱,۱۶۱,۷۴۳	-۰/۷۸%

۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های در

استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتهخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای تیر ۱۴۰۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۴ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - تیر ۱۴۰۳

همانطور که در شکل ۲-۱۴ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، فارس و اردبیل در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و خراسان جنوبی، مرکزی و کرمانشاه کمترین تعداد تراکنش‌های این ابزار را در تیر ۱۴۰۳ داشته‌اند.

۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه‌های"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در تیر ۱۴۰۳ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

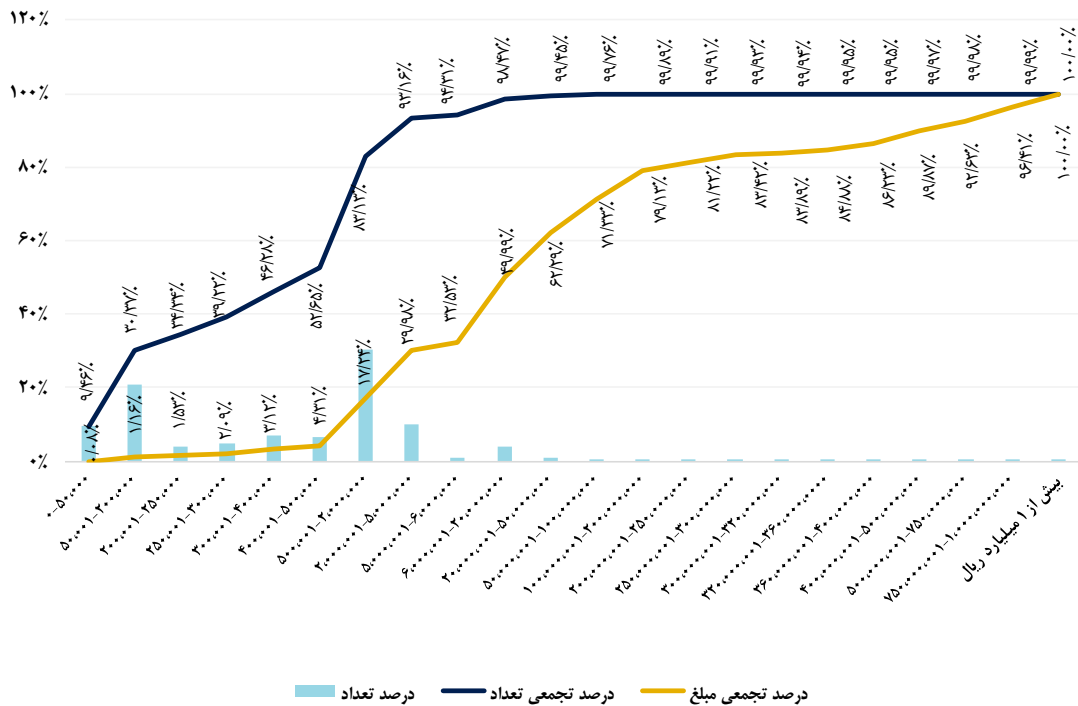
بر اساس شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بیش از ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۵ مشخص است در تیر ۱۴۰۳:

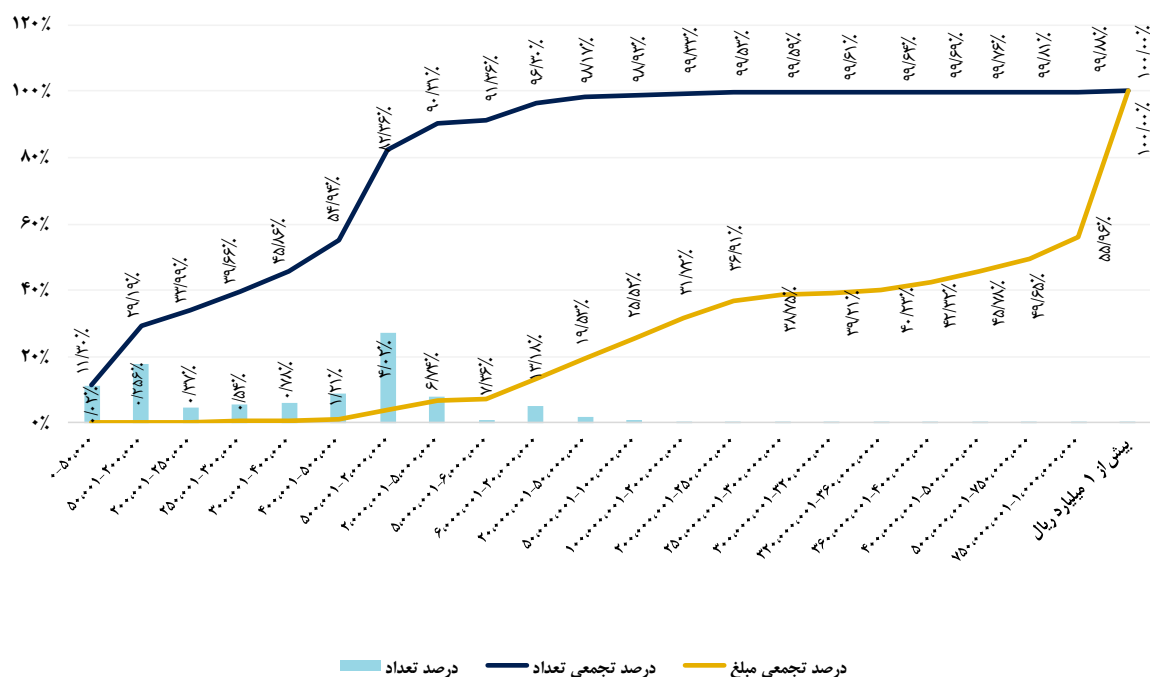
- ۹۴/۳۱ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال داشته‌اند.
- ۵/۵۸ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۰/۱۱ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - تیر ۱۴۰۳

در تیر ماه ۱۴۰۳، تعداد تراکنش‌های با مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۳,۷۵۳,۴۷۶,۸۳۲ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۲۲۲,۱۷۹,۷۸۹ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۴,۳۰۴,۰۹۳ عدد تراکنش می‌باشد.

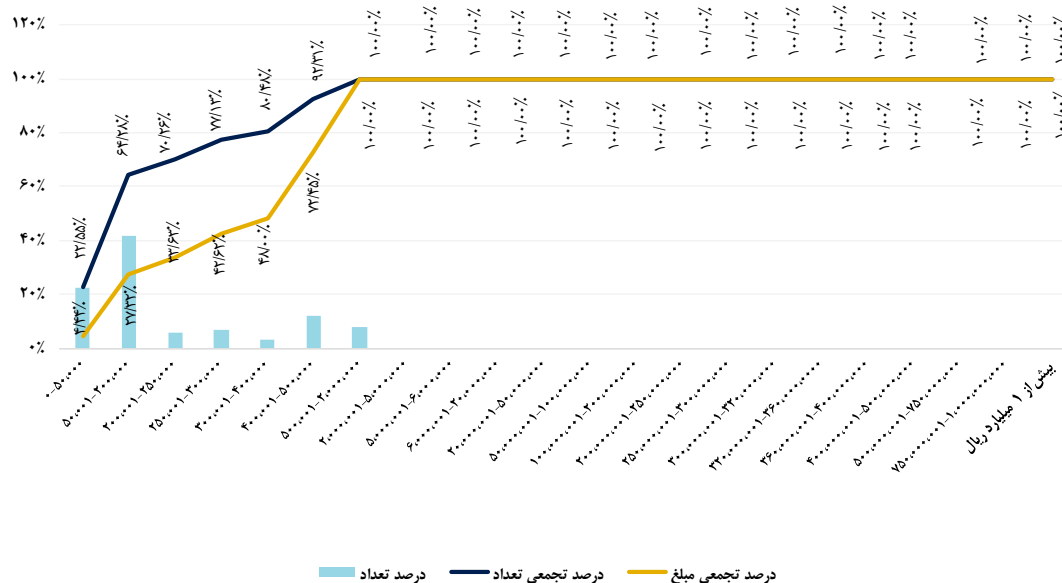
شکل ۲-۱۶ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های اِزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۶ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - تیر ۱۴۰۳

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۹۱/۳۶ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۴/۹۴ درصد کل تراکنش‌ها در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۰ تا ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۷ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها - ۲-۳-۲

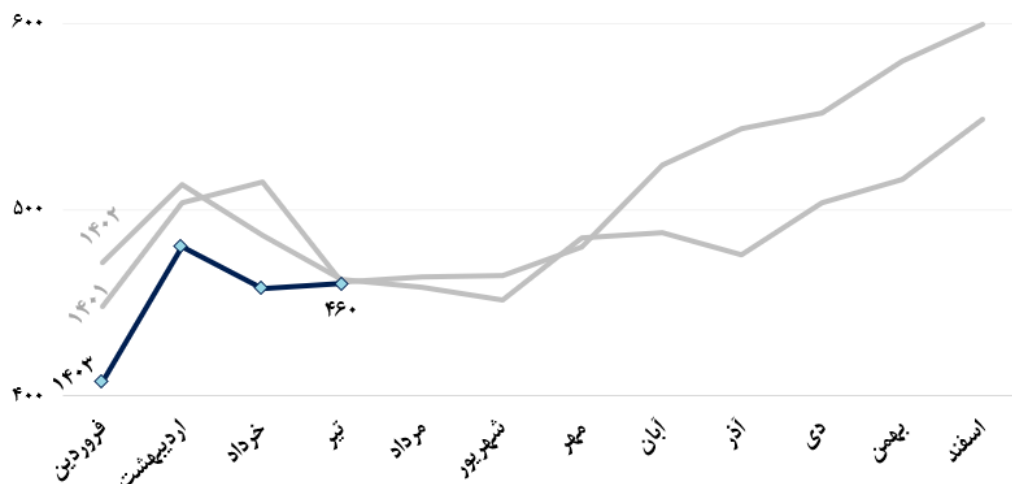
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپراک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۵ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپراک را در تیر ماه ۱۴۰۳ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۲ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۵ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه			مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی
درصد تغییرات	تیر ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۲	درصد تغییرات	تیر ۱۴۰۳	خرداد ۱۴۰۳	
۲۴/۱۷٪	۲۳,۴۱۰,۰۰۸	۱۸,۸۵۳,۰۳۳	۳/۳۶٪	۲۳,۴۱۰,۰۰۸	۲۲,۶۴۸,۴۴۹	میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۲۴/۸۴٪	۵۰,۸۴۶	۴۰,۷۳۰	۲/۸۰٪	۵۰,۸۴۶	۴۹,۴۵۹	میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)
-۰/۵۳٪	۴۶۰/۴۱	۴۶۲/۸۸	۰/۵۴٪	۴۶۰/۴۱	۴۵۷/۹۲	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۰/۵۳- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۰/۵۴ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۳/۳۶ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۲/۸۰ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۰/۵۴ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۱

با توجه به شکل ۱۸-۲، نسبت دهکی در تیر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در تیر ۱۴۰۳ نسبت به خرداد رشد ۲/۴۹ واحدی را تجربه نموده و برابر با ۴۶۰ است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۱۶-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

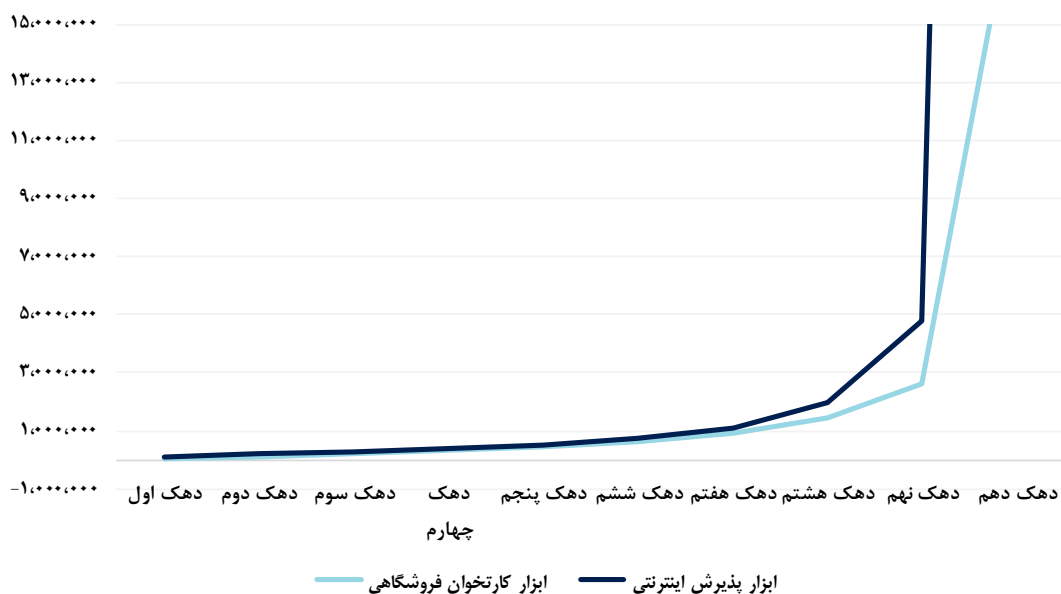
دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)	
	ابزار کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی
دهک اول	۵۰,۳۹۵/۸۱	۷۶,۳۴۱/۶۴
دهک دوم	۱۱۹,۳۴۶/۳۰	۱۹۰,۴۸۵/۲۲
دهک سوم	۲۰۳,۴۹۹/۸۸	۲۹۰,۳۲۱/۶۱
دهک چهارم	۳۰۹,۲۵۶/۰۹	۴۰۴,۱۷۳/۸۵
دهک پنجم	۴۴۶,۵۵۴/۱۳	۵۲۵,۵۷۶/۳۵
دهک ششم	۶۳۷,۴۳۴/۹۸	۷۳۶,۹۰۰/۴۷

دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)	
	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه
دهک هفتم	۱,۱۰۲,۶۳۴/۴۵	۹۳۵,۷۰۰/۹۹
دهک هشتم	۱,۹۸۶,۷۶۹/۳۴	۱,۴۴۶,۳۶۳/۸۱
دهک نهم	۴,۷۶۰,۸۲۳/۳۶	۲,۵۹۸,۲۵۶/۶۲
دهک دهم	۱۲۴,۵۰۳,۲۴۵/۸۵	۱۹,۸۰۹,۲۷۳/۶۴

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می شود که متوسط مبلغ تراکنش های "خرید کالا و خدمات" در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش های خرید در دهک دهم می باشد. در خدمت "خرید کالا و خدمات" اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۷۰ درصد تراکنش ها (۷ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به "خرید کالا و خدمات" با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۶-۲ در شکل ۱۹-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - تیر ۱۴۰۳

در شکل ۲-۱۹ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۱۲۴,۵۰۳,۲۴۵/۸۵ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۷ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

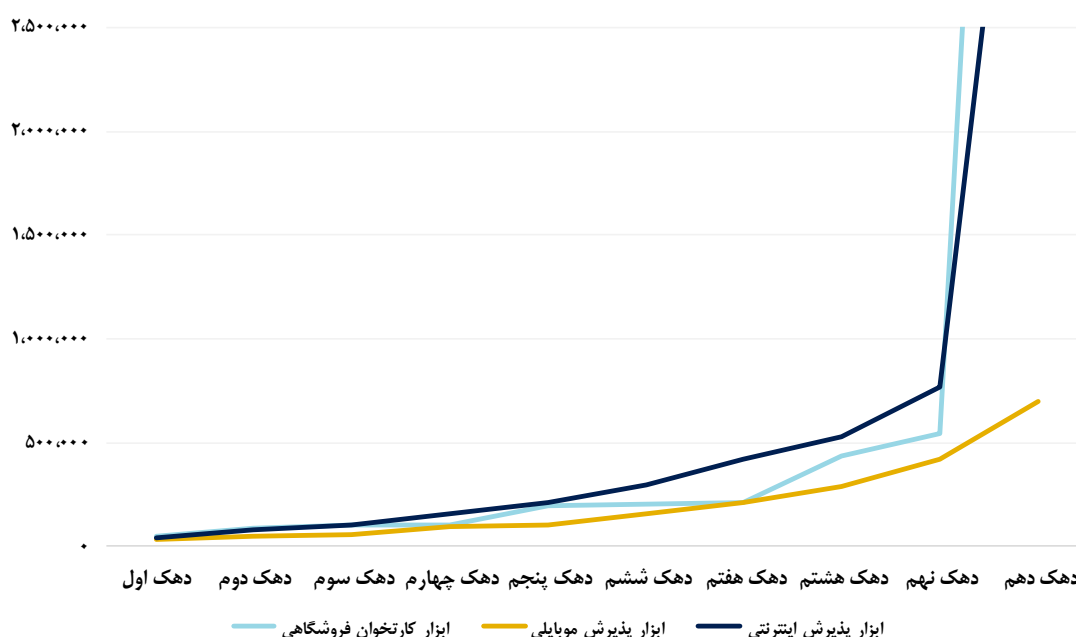
جدول ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		
	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارخوان فروشگاه
دهک اول	۴۳,۰۳۰/۷۲	۳۰,۷۴۷/۹۸	۴۶,۶۶۸/۲۲
دهک دوم	۸۱,۸۱۹/۹۳	۵۰,۰۰۰/۰۰	۸۸,۶۹۲/۲۳
دهک سوم	۱۰۵,۰۵۲/۷۳	۵۳,۶۵۷/۲۹	۱۰۰,۰۰۰/۰۰
دهک چهارم	۱۵۴,۳۷۸/۴۸	۹۲,۱۸۱/۰۴	۱۰۵,۲۰۴/۶۸
دهک پنجم	۲۱۱,۹۲۰/۱۳	۱۰۵,۵۰۸/۳۱	۱۹۵,۹۶۶/۶۵
دهک ششم	۲۹۲,۴۲۵/۴۶	۱۵۸,۱۳۶/۸۵	۲۰۰,۰۰۰/۰۰
دهک هفتم	۴۱۸,۹۲۵/۶۹	۲۱۲,۲۵۸/۶۷	۲۰۷,۸۱۳/۲۹
دهک هشتم	۵۲۴,۴۴۴/۵۲	۲۹۰,۵۳۱/۲۶	۴۳۲,۴۶۶/۴۸
دهک نهم	۷۷۰,۹۳۲/۳۹	۴۱۸,۲۲۰/۶۷	۵۴۵,۵۲۶/۹۶
دهک دهم	۴,۷۵۱,۵۵۴/۴۴	۶۹۶,۲۹۹/۵۳	۹,۰۵۴,۶۲۸/۹۹

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۷ به نظر می‌رسد که از ابزار کارخوان فروشگاه و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارخوان فروشگاه، خرید کارت شارژ ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۲۰ و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارخوان فروشگاه و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های

مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - تیر ۱۴۰۳

در شکل ۲-۲۰ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۴,۷۵۱,۵۵۴/۴۴ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاه در حدود ۹,۰۵۴,۶۲۸/۹۹ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۶۹۶,۲۹۹/۵۳ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

فصل ۳

کیفیت ارائه خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

کیفیت ارائه خدمات توسط شبکه پرداخت الکترونیک کشور و شرکت شاپرک و همچنین بررسی تعداد خطاهای هر گروه خطایی از موارد تحت بررسی در این بخش از گزارش می‌باشد.

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی ترین هدف شرکت های ارائه دهنده آن خدمات می باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت مندی مصرف کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت ها می باشد. کاهش خطاها و تراکنش های ناتمام از یک سو و افزایش کیفیت خدمات حس شده خدمات و کیفیت خدمات زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می گردد در ادامه شاخص هایی برای سنجش این هدف ارائه می گردد.

۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۳/۰۰ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۰۰ درصدی خطاهای رخ داده در تیر ۱۴۰۳ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۳

نوع تراکنش	تعداد	سهم
تراکنش‌های موفق	۴,۳۴۲,۸۲۲,۳۴۱	۹۳/۰۰٪
تراکنش‌های ناموفق و خطادار	۳۲۷,۰۹۶,۱۵۲	۷/۰۰٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۶۶۹,۹۱۸,۴۹۳	۱۰۰٪

۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در تیر ۱۴۰۳ و ماه گذشته در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

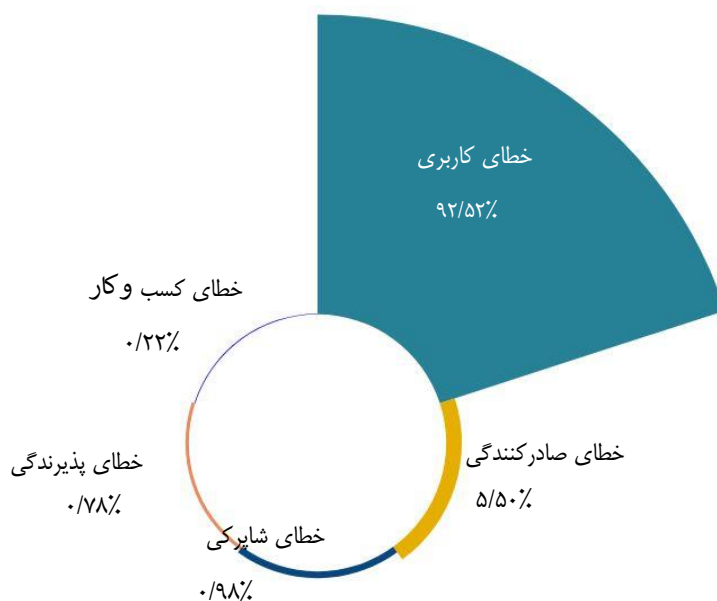
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - تیر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	خرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۳,۵۱۱,۳۳۸	۲,۵۵۳,۶۸۱	-۲۷/۲۷%
خطای کاربری	۳۱۱,۷۸۲,۱۲۷	۳۰۲,۶۲۰,۱۷۵	-۲/۹۴%
خطای صادرکنندگی	۱۶,۲۶۷,۴۴۸	۱۸,۰۰۰,۲۵۱	۱۰/۶۵%
خطای شاپرکی	۷,۰۰۰,۲۷۶	۳,۲۰۰,۶۴۳	-۵۴/۲۸%
خطای کسب و کار	۸۰۷,۲۷۲	۷۲۱,۴۰۲	-۱۰/۶۴%
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۳۳۹,۳۶۸,۴۶۱	۳۲۷,۰۹۶,۱۵۲	-۳/۶۳%
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۴,۴۶۶,۲۵۵,۱۴۰	۴,۳۴۲,۸۲۲,۳۴۱	-۲/۷۶%
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۸۰۵,۶۲۳,۶۰۱	۴,۶۶۹,۹۱۸,۴۹۳	-۲/۸۲%

درصد تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در تیر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۲ قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - تیر ۱۴۰۳

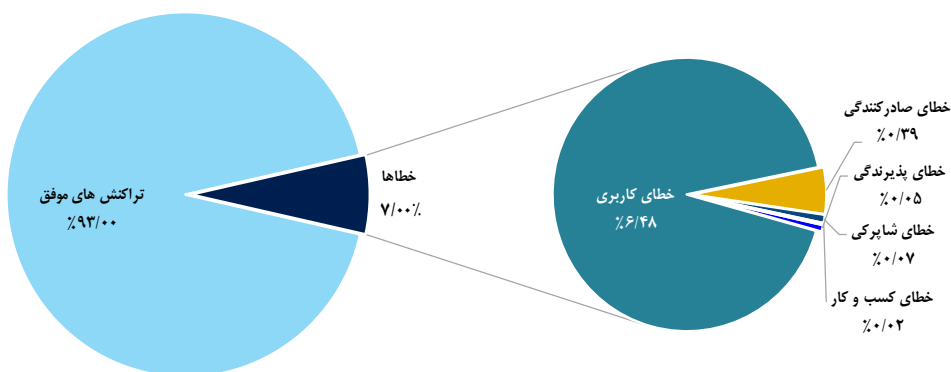
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات شکل ۳-۱ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۹۲/۵۲ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - تیر ۱۴۰۳

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	۴,۳۴۲,۸۲۲,۳۴۱	۹۳/۰۰٪
تراکنش های موفق		
خطای پذیرندگی	۲,۵۵۳,۶۸۱	۰/۰۵٪
خطای کاربری	۳۰۲,۶۲۰,۱۷۵	۶/۴۸٪
خطای صادرکنندگی	۱۸,۰۰۰,۲۵۱	۰/۳۹٪
خطای شاپرکی	۳,۲۰۰,۶۴۳	۰/۰۷٪
خطای کسب و کار	۷۲۱,۴۰۲	۰/۰۲٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۶۶۹,۹۱۸,۴۹۳	۱۰۰/۰۰٪

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل زیر به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۳-۲ ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای کسب و کار با سهم ۰/۰۲ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۲۲ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در تیر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - تیر ۱۴۰۳ و ماه گذشته

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها خرداد ۱۴۰۳	سهم از کل تراکنش‌ها اردیبهشت ۱۴۰۳	نوع تراکنش و انواع خطا	
-۰/۰۱۸٪	۰/۰۵٪	۰/۰۷٪	خطای پذیرندگی	ناموفق
-۰/۰۰۸٪	۶/۴۸٪	۶/۴۹٪	خطای کاربری	
-۰/۰۴۷٪	۰/۳۹٪	۰/۳۴٪	خطای صادرکنندگی	
-۰/۰۷۷٪	۰/۰۷٪	۰/۱۵٪	خطای شاپرک	
-۰/۰۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	کسب و کار	
-۰/۰۵۸٪	۷/۰۰٪	۷/۰۶٪	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	موفق
۰/۰۵۸٪	۹۳/۰۰٪	۹۲/۹۴٪	تعداد کل تراکنش‌های موفق	
-	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین افزایش خطاهای صادرکنندگی و کاهش خطاهای کسب و کار، پذیرندگی، کاربری و شاپرکی تراکنش‌های تیر ۱۴۰۳ نسبت به خرداد ماه می‌باشد.

۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص کیفیت خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص کیفیت خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

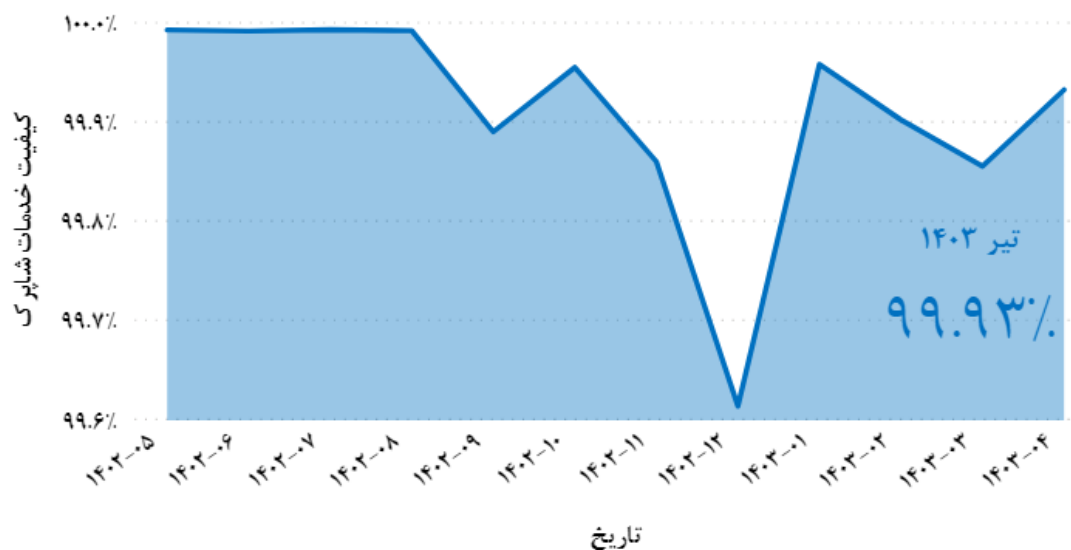
تراکنش‌های موفق	تیر ۱۴۰۲		خرداد ۱۴۰۳		تیر ۱۴۰۳	
	تعداد تراکنش‌ها	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات
تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}	۴,۴۹۶,۴۹۸,۱۴۸	۹۹/۲۱٪	۴,۷۷۸,۰۳۷,۲۶۷	۹۹/۴۳٪	۴,۶۴۵,۴۴۲,۵۱۶	۹۹/۴۸٪
تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}	۴,۵۳۱,۷۷۸,۰۱۰	۹۹/۹۹٪	۴,۷۹۸,۶۲۳,۳۲۵	۹۹/۸۵٪	۴,۶۶۶,۷۱۷,۸۵۰	۹۹/۹۳٪
تعداد کل تراکنش	۴,۵۳۲,۲۲۶,۴۲۹	-	۴,۸۰۵,۶۲۳,۶۰۱	-	۴,۶۶۹,۹۱۸,۴۹۳	-

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۳ درصدی خدمات شرکت شاپرک در تیر ۱۴۰۳ می‌باشد که نسبت به تیر ۱۴۰۲ تغییر ۰/۰۵۹- درصدی و نسبت به خرداد ۱۴۰۳ رشد ۰/۰۷۷ درصدی داشته است.

در نمودارهای شکل ۳-۳ و شکل ۳-۴ به ترتیب روند کیفیت خدمات تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرک و کل شبکه پرداخت در دوازده ماه منتهی به تیر ۱۴۰۳ قابل مشاهده است.

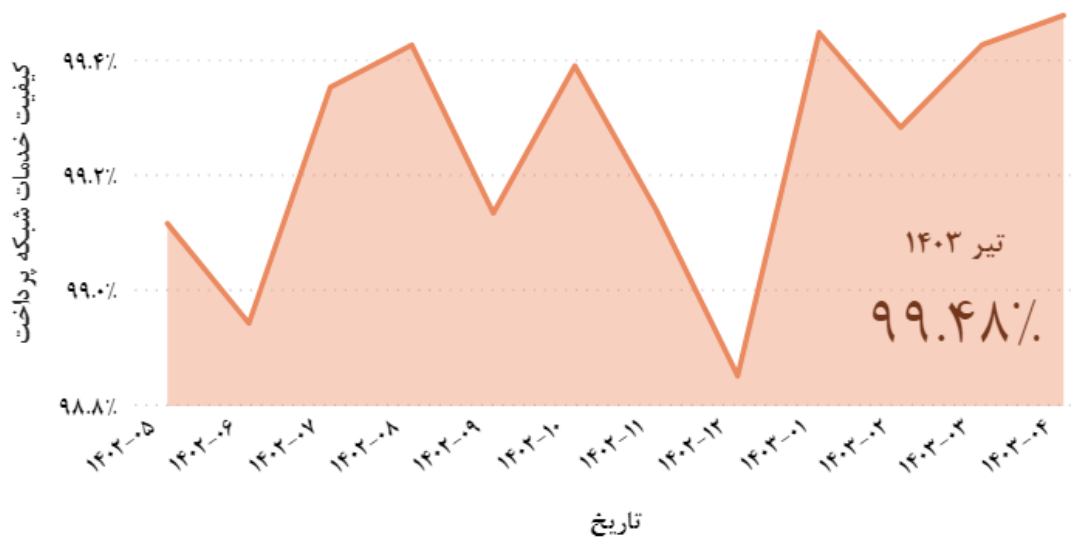
^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به تیر ۱۴۰۳

با توجه به شکل ۳-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شاپرک به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۲ و آبان ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ منتهی به تیر ۱۴۰۳

همچنین با توجه به شکل ۴-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۲ و تیر ۱۴۰۳ مشاهده می‌شود.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - خرداد و تیر ۱۴۰۳

وضعیت تراکنش	خرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	تغییرات
تعداد تراکنش‌های مغایرتی	۵۶۹,۳۲۲	۷۰۶,۹۷۷	۲۴/۱۸%
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۴,۴۶۶,۲۵۵,۱۴۰	۴,۳۴۲,۸۲۲,۳۴۱	-۲/۷۶%
نسبت تعداد تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌های موفق	۰/۰۱۳%	۰/۰۱۶%	۰/۰۰۴%

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام (مغایرتی) تیر ماه نسبت به خرداد ماه با افزایش ۲۴/۱۸ درصدی همراه بوده است. همزمان با کاهش ۲/۷۶ درصدی تعداد کل تراکنش‌های موفق در تیر ۱۴۰۳ نسبت به خرداد ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۰۴ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

فصل ۴

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های ارائه کننده خدمات پرداخت در شبکه پرداخت کشور و بررسی شاخص های تدوین شده به ازای هر شرکت در سطح کلی پرداخته خواهد شد.

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

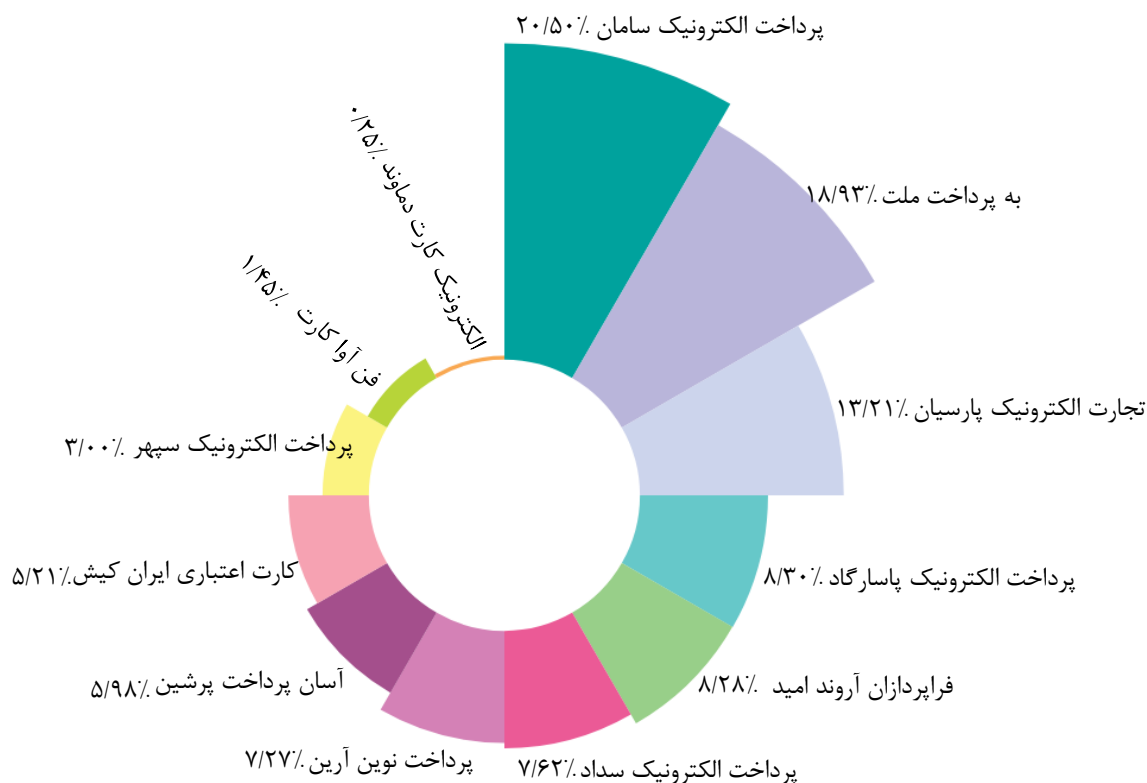
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

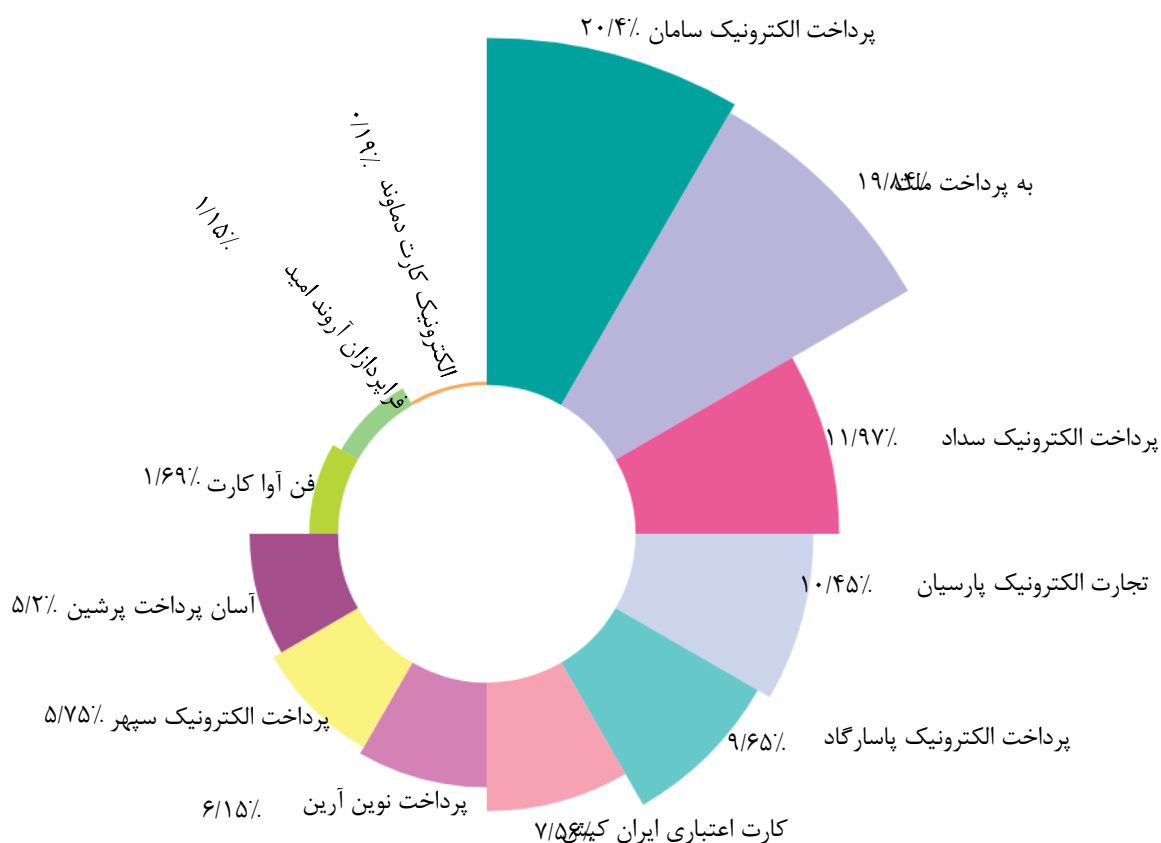
به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۴-۱- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کاردی، در دو شکل ۱-۴ و ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۳

شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۳

در شاخص سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها، شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به ترتیب با سهم ۲۰/۵۰ و ۲۰/۴۰ درصدی جایگاه اول را به خود اختصاص داده است. در این ماه اختلاف سهم تعدادی و مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" - دومین شرکت بازار - با این شرکت به ترتیب حدود ۱/۵۸ و ۰/۵۶ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش خرداد ماه سال ۱۴۰۳ حکایت از آن دارد که در مولفه سهم تعدادی، بین دو شرکت "فراپردازان آروند امید" و "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" جابجایی صورت گرفته است. در مولفه سهم مبلغی نیز جابجایی بین دو شرکت "پرداخت نوین آراین" و "پرداخت الکترونیک سپهر" رخ داده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از

ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار

می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی خرداد و تیر ۱۴۰۳ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

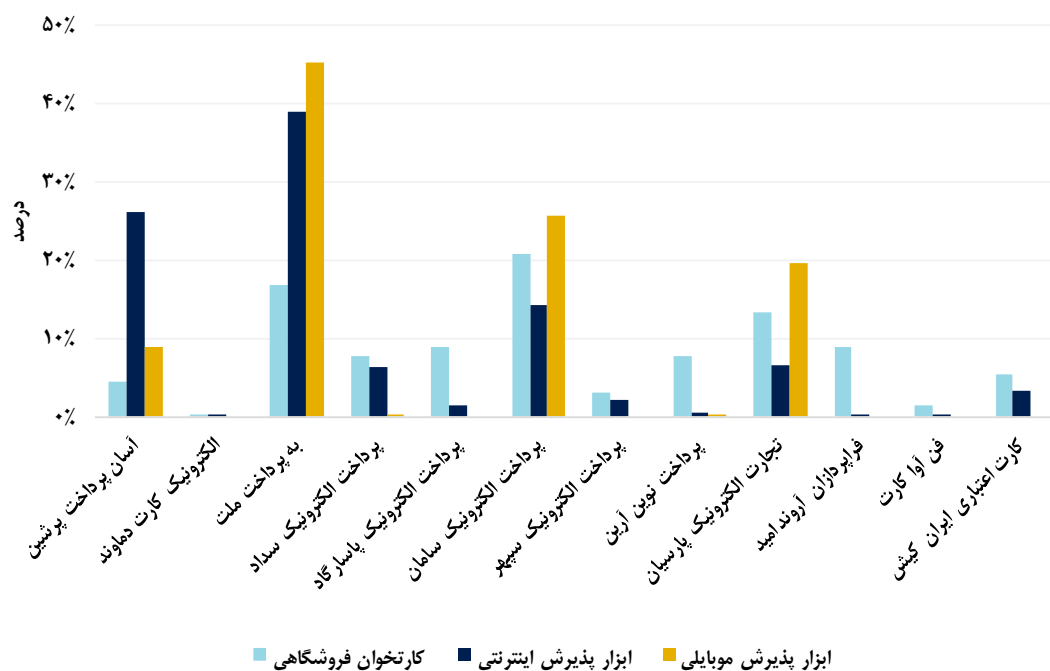
شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در اردیبهشت ماه با پوشش ۲۰/۷۷ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، همانند ماه گذشته بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. شرکت "به پرداخت ملت" نیز در هر دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب با کسب ۳۹/۰۴ و ۴۵/۳۴ درصد از سهم بازار دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار می‌باشد.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش- خرداد و تیر ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۶۲٪	۴/۵۸٪	-۰/۰۴٪	۲۵/۷۷٪	۲۶/۲۳٪	+۰/۴۶٪	۸/۹۸٪	۸/۸۶٪	-۰/۱۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۰٪	۰/۲۸٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۶/۷۷٪	۱۶/۹۳٪	۰/۱۶٪	۳۸/۷۷٪	۳۹/۰۴٪	۰/۲۸٪	۴۴/۹۹٪	۴۵/۳۴٪	+۰/۳۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۷۴٪	۷/۸۹٪	۰/۱۵٪	۶/۵۴٪	۶/۳۱٪	-۰/۲۳٪	۰/۲۶٪	۰/۲۸٪	۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۰۶٪	۸/۹۶٪	-۰/۱۰٪	۱/۳۶٪	۱/۳۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۸۱٪	۲۰/۷۷٪	-۰/۰۴٪	۱۴/۴۳٪	۱۴/۳۸٪	-۰/۰۵٪	۲۵/۷۳٪	۲۵/۸۲٪	۰/۰۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۰۳٪	۳/۱۲٪	۰/۱۰٪	۲/۳۶٪	۲/۲۵٪	-۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۷/۶۷٪	۷/۸۹٪	۰/۲۲٪	۰/۶۹٪	۰/۶۱٪	-۰/۰۸٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارس‌بان	۱۳/۶۰٪	۱۳/۴۹٪	-۰/۱۱٪	۶/۹۷٪	۶/۵۱٪	-۰/۴۶٪	۲۰/۰۳٪	۱۹/۶۹٪	-۰/۳۴٪
فراپردازان آروند امید	۹/۲۸٪	۹/۰۳٪	-۰/۲۵٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۱/۶۰٪	۱/۵۸٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۵۴٪	۵/۴۸٪	-۰/۰۶٪	۳/۰۵٪	۳/۲۳٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها با ۰/۲۵ درصد کاهش به شرکت "فراپردازان آروند امید" تعلق دارد. شرکت "به پرداخت ملت" با رقم ۰/۳۵ درصد افزایش دارای بالاترین اختلاف در بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز می‌باشد. بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به طور همزمان به ترتیب با رقم ۰/۴۶ درصد افزایش و کاهش به دو شرکت "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارس‌بان" تعلق دارد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۴-۳ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۳

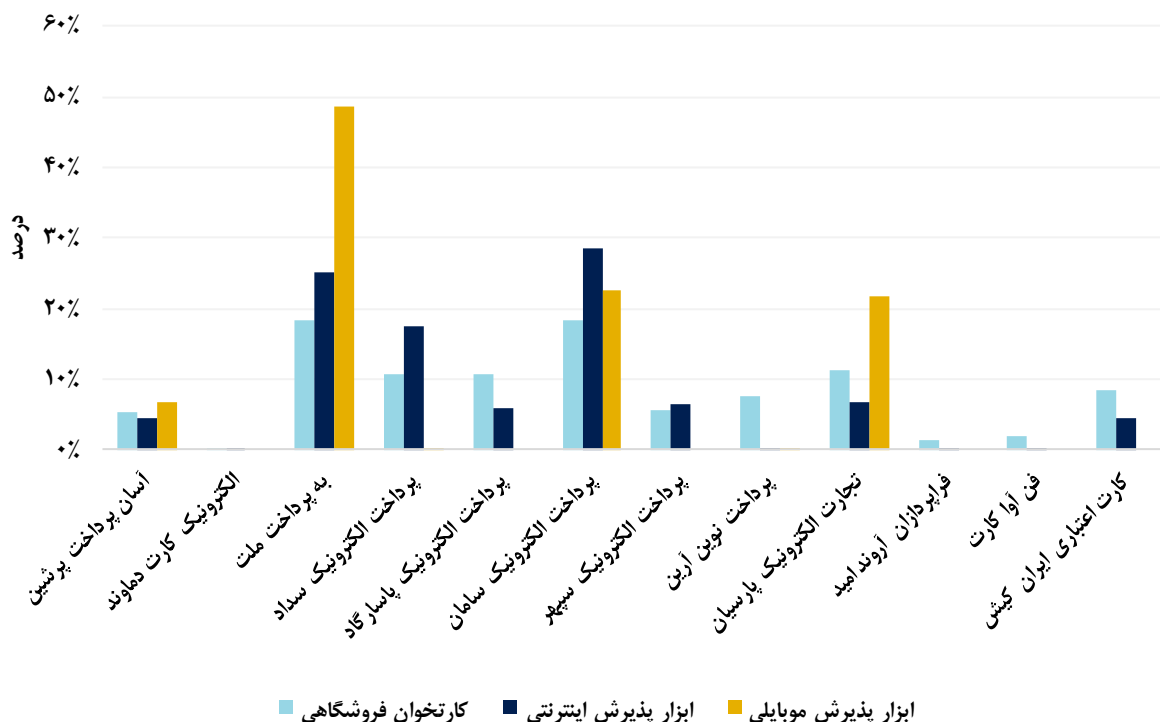
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی خرداد و تیر ۱۴۰۳ در جدول ۲-۴ شده است. در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۸/۴۷ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فرومگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. این شرکت در تیر ماه نیز از مبالغ ابزار پذیرش موبایلی با پوشش ۴۸/۵۶ درصدی دارای بالاترین سهم می‌باشد. در ابزار پذیرش اینترنتی نیز شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۸/۵۰ درصدی دارای بالاترین سهم در این ابزار می‌باشد.

جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - خرداد و تیر ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۴۰٪	۵/۳۳٪	-۰/۰۷٪	۴/۴۵٪	۴/۶۳٪	۰/۱۸٪	۶/۹۱٪	۶/۷۹٪	-۰/۱۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۶٪	۰/۳۴٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۳۹٪	۱۸/۴۷٪	۰/۰۸٪	۲۶/۱۴٪	۲۵/۱۷٪	-۰/۹۷٪	۴۸/۰۵٪	۴۸/۵۶٪	-۰/۵۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۳۰٪	۱۰/۶۲٪	+۰/۳۲٪	۱۴/۸۰٪	۱۷/۵۵٪	۲/۷۵٪	۰/۲۰٪	۰/۲۷٪	۰/۰۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۸۵٪	۱۰/۶۰٪	-۰/۲۴٪	۵/۱۳٪	۵/۸۵٪	۰/۷۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۴۲٪	۱۸/۴۱٪	-۰/۰۱٪	۲۹/۶۵٪	۲۸/۵۰٪	-۱/۱۴٪	۲۲/۲۰٪	۲۲/۵۴٪	-۰/۳۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۴۹٪	۵/۵۶٪	۰/۰۷٪	۷/۷۴٪	۶/۵۸٪	-۱/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آریا	۷/۴۵٪	۷/۵۹٪	۰/۱۴٪	۰/۴۴٪	۰/۳۳٪	-۰/۱۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۳۷٪	۱۱/۳۳٪	-۰/۰۴٪	۷/۴۳٪	۶/۷۹٪	-۰/۶۴٪	۲۲/۶۱٪	۲۱/۸۲٪	-۰/۸۰٪
فراپدازان آروند امید	۱/۴۰٪	۱/۴۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۶٪	۰/۰۷٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۱۵٪	۲/۰۹٪	-۰/۰۶٪	۰/۱۱٪	۰/۰۹٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۵۳٪	۸/۳۴٪	-۰/۱۸٪	۴/۰۵٪	۴/۴۲٪	۰/۳۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی نسبت به ماه گذشته با افزایش ۰/۳۲ درصدی به شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" تعلق دارد. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" در ابزار پذیرش اینترنتی با افزایش ۲/۷۵ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با ۰/۸۰ درصد کاهش دارای بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشند.

شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در تیر ۱۴۰۳ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۳

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" به گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی خرداد و تیر ۱۴۰۳ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۰/۸۰ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، در این ماه نیز بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. این شرکت همچنین در حوزه تراکنش‌های مانده‌گیری با در اختیار داشتن ۱۷/۶۵ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را دارد. در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" با کسب

۲۵/۸۱ درصد از سهم بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها خدمت ارائه می‌دهد.

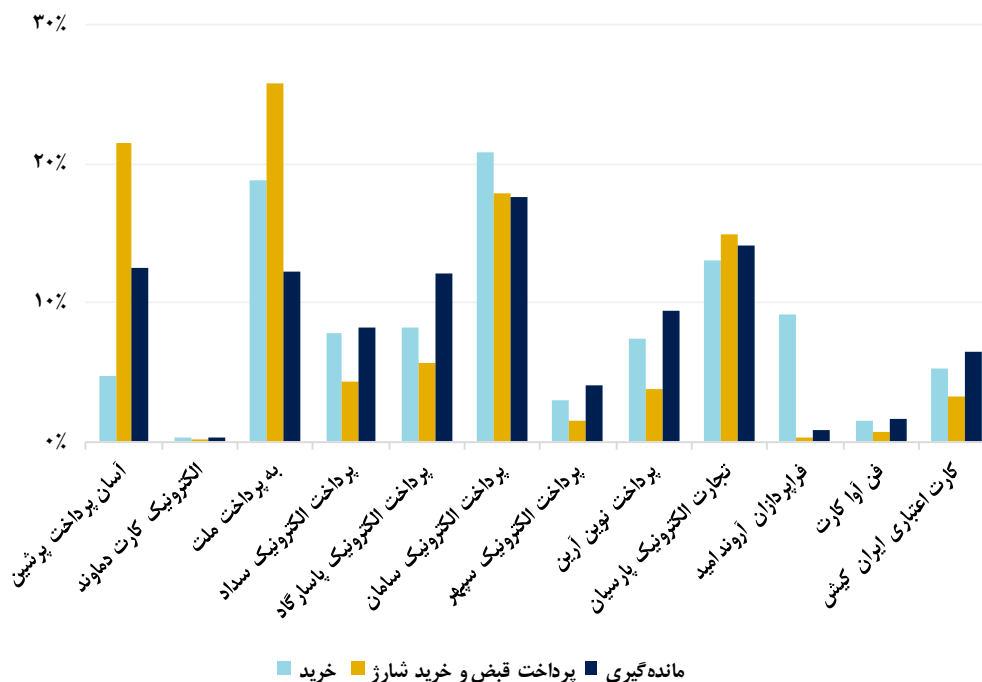
جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد و تیر ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۷۱٪	۴/۶۹٪	-۰/۰۲٪	۲۱/۶۱٪	۲۱/۵۹٪	-۰/۰۲٪	۱۲/۴۵٪	۱۲/۵۳٪	۰/۰۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۸٪	۰/۲۶٪	-۰/۰۲٪	۰/۱۱٪	۰/۱۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۳۱٪	۰/۲۹٪	-۰/۰۲٪
به پرداخت ملت	۱۸/۶۱٪	۱۸/۸۱٪	۰/۱۹٪	۲۵/۴۴٪	۲۵/۸۱٪	۰/۳۶٪	۱۲/۲۴٪	۱۲/۳۳٪	۰/۰۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۶۵٪	۷/۷۹٪	۰/۱۴٪	۴/۴۸٪	۴/۴۰٪	-۰/۰۸٪	۸/۲۴٪	۸/۲۶٪	۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۳۶٪	۸/۲۸٪	-۰/۰۸٪	۵/۹۳٪	۵/۷۳٪	-۰/۲۰٪	۱۲/۳۶٪	۱۲/۱۸٪	-۰/۱۸٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۸۲٪	۲۰/۸۰٪	-۰/۰۲٪	۱۷/۹۵٪	۱۷/۹۶٪	۰/۰۱٪	۱۷/۷۹٪	۱۷/۶۵٪	-۰/۱۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۹۶٪	۳/۰۴٪	۰/۰۸٪	۱/۴۵٪	۱/۴۶٪	۰/۰۱٪	۳/۹۸٪	۴/۰۹٪	۰/۱۲٪
پرداخت نوین آراین	۷/۱۹٪	۷/۳۹٪	۰/۲۰٪	۳/۷۲٪	۳/۷۵٪	۰/۰۳٪	۹/۱۴٪	۹/۳۸٪	۰/۲۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۱۹٪	۱۳/۰۵٪	-۰/۱۴٪	۱۵/۰۶٪	۱۴/۹۶٪	-۰/۱۰٪	۱۴/۳۶٪	۱۴/۲۱٪	-۰/۱۵٪
فراپردازان آروند امید	۹/۳۸٪	۹/۱۳٪	-۰/۲۵٪	۰/۳۱٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۰/۸۴٪	۰/۸۵٪	۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۱/۵۰٪	۱/۴۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۶۹٪	۰/۶۶٪	-۰/۰۳٪	۱/۷۴٪	۱/۷۰٪	-۰/۰۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۳۳٪	۵/۲۷٪	-۰/۰۶٪	۳/۲۴٪	۳/۲۷٪	۰/۰۳٪	۶/۵۵٪	۶/۵۲٪	-۰/۰۳٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه تیر نسبت به خرداد با کاهش ۰/۲۵ به شرکت "فراپردازان آروند امید" تعلق دارد. شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش ۰/۳۶ درصدی دارای بیشترین اختلاف سهم تعدادی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ می‌باشد. شرکت "پرداخت نوین آراین" در تراکنش‌های مانده‌گیری افزایش ۰/۲۴ درصدی تجربه کرده و بالاترین تفاضل را در سهم تعدادی این تراکنش‌ها به خود اختصاص داده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

همچنین علاوه بر این سه سرویس، در این ماه ۲۵ عدد تراکنش "درخواست تایید رمز کارت" و "۳۰۰ عدد تراکنش" درخواست چکیده صورتحساب" در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" ثبت شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - تیر ۱۴۰۳

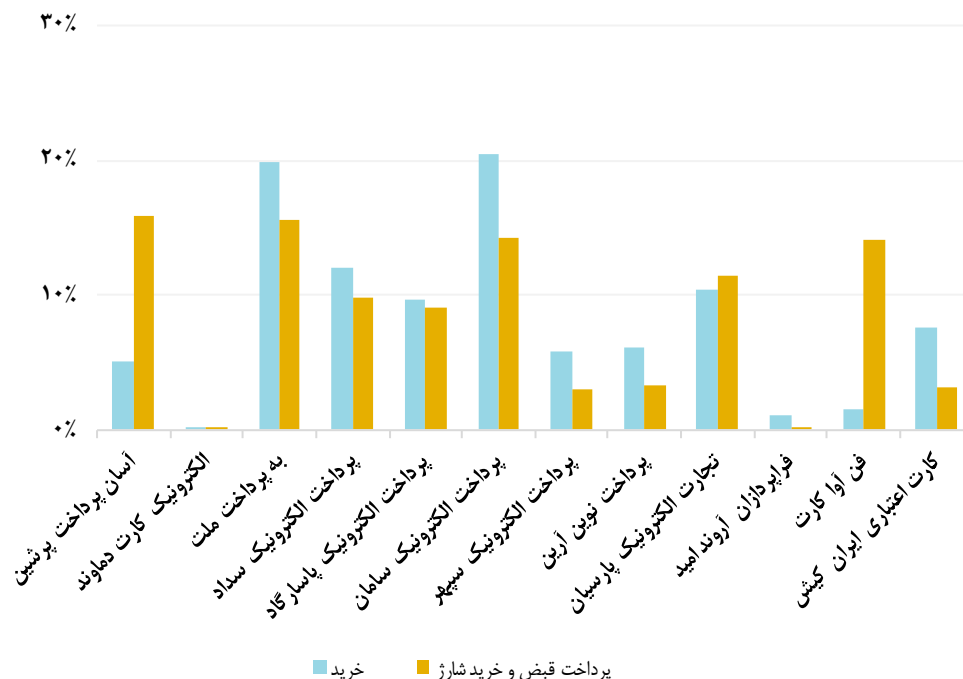
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی خرداد و تیر ۱۴۰۳ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در تیر ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۰/۴۸ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تیر ماه با سهم مبلغی ۱۵/۸۱ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد و تیر ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۰۹٪	۵/۰۶٪	-۰/۰۳٪	۱۵/۹۹٪	۱۵/۸۱٪	-۰/۱۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۱٪	۰/۱۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۰/۰۰٪	۱۹/۹۰٪	-۰/۱۱٪	۱۴/۴۵٪	۱۵/۶۱٪	۱/۱۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۱۶٪	۱۲/۰۰٪	+۰/۸۴٪	۱۰/۵۵٪	۹/۸۹٪	-۰/۶۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۷۳٪	۹/۶۶٪	-۰/۰۸٪	۹/۲۷٪	۹/۱۰٪	-۰/۱۷٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۶۸٪	۲۰/۴۸٪	-۰/۲۰٪	۱۳/۷۲٪	۱۴/۱۸٪	۰/۴۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۹۴٪	۵/۷۸٪	-۰/۱۵٪	۳/۷۴٪	۳/۰۱٪	-۰/۷۳٪
پرداخت نوین آراین	۶/۱۲٪	۶/۱۹٪	۰/۰۷٪	۳/۴۷٪	۳/۳۴٪	-۰/۱۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۶۱٪	۱۰/۴۴٪	-۰/۱۷٪	۱۱/۶۰٪	۱۱/۵۱٪	-۰/۱۰٪
فراپردازان آروند امید	۱/۱۵٪	۱/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۲۲٪	۰/۲۳٪	۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۱/۶۰٪	۱/۵۳٪	-۰/۰۷٪	۱۳/۸۴٪	۱۴/۱۶٪	۰/۳۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۷/۷۱٪	۷/۶۱٪	-۰/۰۹٪	۳/۱۰٪	۳/۱۰٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در خرداد ماه و ماه جاری با ۰/۸۴ درصد افزایش شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز با افزایش ۱/۱۷ درصدی، در شرکت "به پرداخت ملت" مشاهده می‌شود.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در تیر ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - تیر ۱۴۰۳

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فرابردازان آروند امید" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی خرداد و تیر ۱۴۰۳ را منعکس نموده است.

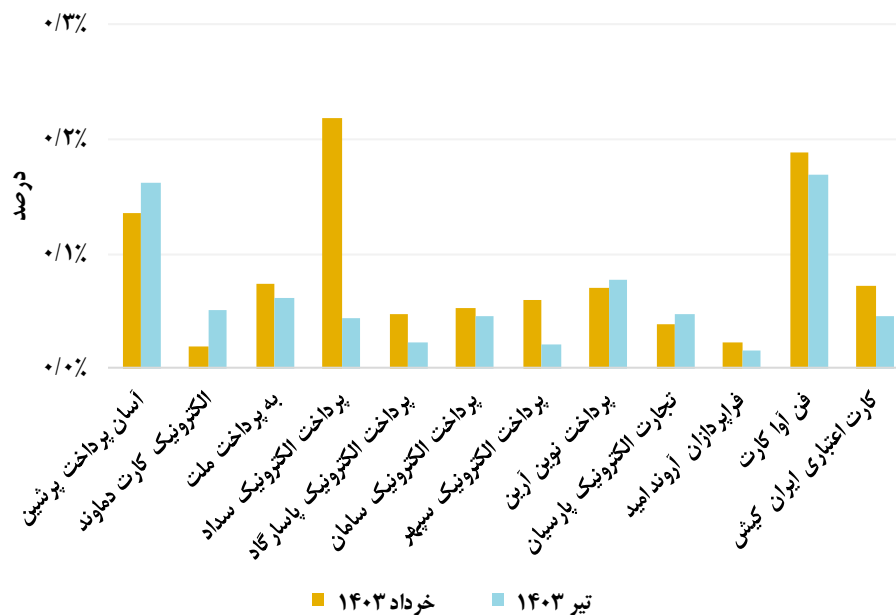
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - خرداد و تیر ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	خرداد	تیر	
آسان پرداخت پرشین	۰/۱۳۵٪	۰/۱۶۲٪	۰/۰۲۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۱۸٪	۰/۰۵۱٪	۰/۰۳۳٪
به پرداخت ملت	۰/۰۷۳٪	۰/۰۶۱٪	-۰/۰۱۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۲۱۸٪	۰/۰۴۴٪	-۰/۱۷۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۴۶٪	۰/۰۲۳٪	-۰/۰۲۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۰۵۳٪	۰/۰۴۶٪	-۰/۰۰۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۵۹٪	۰/۰۲۱٪	-۰/۰۳۷٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۷۰٪	۰/۰۷۸٪	۰/۰۰۷٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۳۸٪	۰/۰۴۷٪	۰/۰۰۹٪
فراپدازان آروند امید	۰/۰۲۲٪	۰/۰۱۶٪	-۰/۰۰۶٪
فن آوا کارت	۰/۱۸۹٪	۰/۱۶۹٪	-۰/۰۲۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۰۷۳٪	۰/۰۴۵٪	-۰/۰۲۸٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه تیر شرکت "فراپدازان آروند امید"، با رقمی برابر با ۰/۰۱۶ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "فن آوا کارت" با کسب رقم ۰/۱۶۹ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت به‌ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" به‌گونه‌ای بوده که سبب کاهش ۲۷/۲۷ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - Xرداد و Xتیر ۱۴۰۳

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با رقمی برابر با ۰/۱۷۴ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" رخ داده است. همچنین شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رقم ۰/۰۳۳ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۱-۱- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال-هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کارو مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. درواقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیرتعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای تیر ماه محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- تیر ۱۴۰۳

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
آسان پرداخت پرشین		۵	۲۱	۶۸۸	۲۶	۹	۷۸
الکترونیک کارت دماوند		۰	۰	۰	۰	۰	۰
به پرداخت ملت		۱۷	۲۸۷	۱,۵۲۴	۳۹	۴۵	۲,۰۵۶
پرداخت الکترونیک سداد		۸	۶۲	۴۰	۶	۰	۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد		۹	۸۰	۲	۱	۰	۰
پرداخت الکترونیک سامان		۲۱	۴۳۲	۲۰۷	۱۴	۲۶	۶۶۷
پرداخت الکترونیک سپهر		۳	۱۰	۵	۲	۰	۰
پرداخت نوین آرین		۸	۶۲	۰	۱	۰	۰
تجارت الکترونیک پارسیان		۱۳	۱۸۲	۴۲	۷	۲۰	۳۸۸
فراپردازان آروند امید		۹	۸۲	۰	۰	۰	۰
فن آوا کارت		۲	۲	۰	۰	۰	۰
کارت اعتباری ایران کیش		۵	۳۰	۱۰	۳	۰	۰
جمع		-	۱,۲۵۰	-	۲,۵۱۹	-	۳,۱۸۹

در تیر ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۲۵۰ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۵۱۹ و ۳,۱۸۹ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "به پرداخت ملت" و "پس از آن با اختلاف زیاد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "به پرداخت ملت" و "پس از آن با اختلاف، شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" در بازار تراکنش‌های موبایلی

تأثیرگذار هستند. اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در تیر ماه نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - خرداد و تیر ۱۴۰۳

H-H شاخص	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف
	۱,۲۵۰	۱,۲۵۰	۰	۲,۴۸۴	۲,۵۱۹	۳۵	۳,۱۶۸	۳,۱۸۹	۲۱

در ماه تیر شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی افزایش و در کارتخوان فروشگاهی تغییری نداشته است. البته این تغییرات در آن‌ها حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. بالا رفتن این شاخص بیانگر بیشتر شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و کاهش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. کاهش این شاخص نیز بیانگر کاهش تمرکز در شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت دارای سهم بالا و افزایش سهم سایر شرکت‌های بازار است.

۴-۱-۲- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای تیر ۱۴۰۳ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- تیر ۱۴۰۳

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید		مانده‌گیری	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
آسان پرداخت پرشین	۵	۲۲	۲۲	۴۶۶	۱۳	۱۵۷	۱۳
الکترونیک کارت دماوند	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
به پرداخت ملت	۱۹	۳۵۴	۲۶	۶۶۶	۱۲	۱۵۲	۱۲
پرداخت الکترونیک سداد	۸	۶۱	۴	۱۹	۸	۶۸	۸
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸	۶۹	۶	۳۳	۱۲	۱۴۸	۱۲
پرداخت الکترونیک سامان	۲۱	۴۳۳	۱۸	۳۲۳	۱۸	۳۱۲	۱۸
پرداخت الکترونیک سپهر	۳	۹	۱	۲	۴	۱۷	۴
پرداخت نوین آراین	۷	۵۵	۴	۱۴	۹	۸۸	۹
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳	۱۷۰	۱۵	۲۲۴	۱۴	۲۰۲	۱۴
فراپردازان آروند امید	۹	۸۳	۰	۰	۱	۱	۱
فن آوا کارت	۱	۲	۱	۰	۲	۳	۲
کارت اعتباری ایران کیش	۵	۲۸	۳	۱۱	۷	۴۳	۷
جمع	-	۱,۲۸۵	-	۱,۷۵۸	-	۱,۱۹۰	-

در تیر ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری به ترتیب ۱,۲۸۵، ۱,۷۵۸ و ۱,۱۹۰ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌هاست. به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های سرویس‌های مذکور در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه تیر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در خرداد و تیر ۱۴۰۳

HHI		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری	
		خرداد	تیر	اختلاف	تیر	خرداد	تیر
شاخص H-H	۱,۲۸۴	۱,۲۸۵	۱	۱,۷۴۶	۱,۷۵۸	۱,۱۹۴	۱,۱۹۰
							اختلاف
							-۴

در ماه تیر شاخص هرفیندال-هیرشمن در سرویس مانده‌گیری کاهش و در دو سرویس خرید و پرداخت قبض و خرید شارژ افزایش داشته است. این تغییرات در هیچ‌یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را نسبت به ماه پیشین تغییر نداده است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص های حوزه ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می باشد. با توجه به آینده ی صنعت پرداخت در حوزه ی پرداخت های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپراک سعی شده است که علاوه بر ارائه ی اطلاعات در خصوص کارتهای فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به طور ویژه به عملکرد آنها در کارتهای فروشگاهی توجه می شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه ی سرمایه گذاری هر یک از شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش می شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می گیرد. سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه خرداد و تیر ۱۴۰۳ در جدول ۴-۱۱، ذکر شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۸/۷۶ درصدی به عنوان دارنده ی بالاترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز با سهم بازار ۵۳/۹۲ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت ها با بازتعریف بعضی از کارتهای فروشگاهی خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز بخش قابل توجهی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل ۵۳/۹۳ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد و تیر ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۹۷٪	۴/۹۰٪	-۰/۰۷٪	۲۴/۴۵٪	۲۴/۳۵٪	-۰/۰۹٪	۵۴/۹۱٪	۵۳/۹۳٪	-۰/۹۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۴٪	۰/۵۴٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۰/۳۰٪	۱۰/۴۱٪	۰/۱۱٪	۳/۲۱٪	۳/۲۸٪	۰/۰۷٪	۲۳/۳۰٪	۲۴/۵۵٪	۱/۲۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۷۵٪	۷/۷۹٪	۰/۰۴٪	۱/۳۹٪	۱/۴۰٪	۰/۰۱٪	۰/۵۷٪	۰/۵۸٪	۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۸/۸۷٪	۱۸/۷۶٪	-۰/۱۰٪	۲/۳۳٪	۲/۳۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۱۰٪	۱۴/۰۴٪	-۰/۰۶٪	۶/۰۳٪	۶/۱۲٪	۰/۰۹٪	۱۴/۵۹٪	۱۴/۳۶٪	-۰/۲۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۶/۰۴٪	۶/۱۷٪	۰/۱۳٪	۵/۰۸٪	۵/۲۴٪	۰/۱۶٪	۰/۳۹٪	۰/۳۷٪	-۰/۰۲٪
پرداخت نوین آراین	۱۱/۸۶٪	۱۱/۹۵٪	۰/۰۸٪	۰/۱۲٪	۰/۱۳٪	۰/۰۱٪	۰/۲۵٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۷۹٪	۱۰/۷۹٪	۰/۰۰٪	۵۳/۳۰٪	۵۳/۹۲٪	-۰/۳۷٪	۳/۸۰٪	۳/۸۱٪	۰/۰۱٪
فراپردازان آروند امید	۲/۸۵٪	۲/۸۱٪	-۰/۰۴٪	۰/۱۷٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۱۶٪	۳/۱۷٪	۰/۰۱٪	۰/۱۶٪	۰/۱۵٪	-۰/۰۰۵٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۷۶٪	۸/۶۷٪	-۰/۰۹٪	۲/۷۷٪	۲/۹۲٪	۰/۱۵٪	۲/۰۳٪	۲/۰۱٪	-۰/۰۳٪

در سهم تعدادی کارتخوانهای فروشگاهی، در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با ۰/۱۳ درصد افزایش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف رخ داده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کاهش ۰/۳۷ درصدی مشاهده می شود. در سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش ۱/۲۵ درصدی دارای بیشترین اختلاف نسبت به ماه گذشته است. سهم هریک از شرکت های PSP از تعداد کارتخوان های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی موبایلی تراکنش دار در دو ماه متوالی خرداد و تیر ۱۴۰۳ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش دار با کسب ۱۸/۰۲ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم ۳۱/۵۵ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با ۵۹/۸۶ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش دار موبایلی را نیز در دست دارد.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار - خرداد و تیر ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۷۳٪	۴/۶۲٪	-۰/۱۱٪	۵/۲۴٪	۴/۴۲٪	-۰/۸۲٪	۷/۶۹٪	۷/۰۴٪	-۰/۶۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۶٪	۰/۴۵٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۱/۱۸٪	۱۱/۲۸٪	۰/۱۱٪	۲۰/۲۳٪	۱۸/۸۰٪	-۱/۴۳٪	۱۸/۸۸٪	۱۹/۰۱٪	۰/۱۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۵۲٪	۸/۵۳٪	۰/۰۱٪	۵/۹۷٪	۴/۹۶٪	-۱/۰۱٪	۹/۷۹٪	۹/۸۶٪	۰/۰۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۸/۲۲٪	۱۸/۰۲٪	-۰/۱۹٪	۳/۸۷٪	۳/۵۳٪	-۰/۳۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۹۴٪	۱۴/۸۸٪	-۰/۰۶٪	۲۵/۱۷٪	۳۱/۵۵٪	۶/۳۷٪	۵۸/۷۴٪	۵۹/۸۶٪	۱/۱۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۹۲٪	۶/۰۵٪	۰/۱۳٪	۳۰/۹۳٪	۲۸/۸۰٪	-۲/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آریا	۱۱/۰۶٪	۱۱/۳۷٪	۰/۳۱٪	۰/۶۳٪	۰/۵۷٪	-۰/۰۶٪	۱/۴۰٪	۱/۴۱٪	۰/۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسبان	۱۰/۲۷٪	۱۰/۲۳٪	-۰/۰۴٪	۴/۶۶٪	۴/۳۳٪	-۰/۳۳٪	۲/۸۰٪	۲/۸۲٪	۰/۰۲٪
فراپردازان آروند امید	۲/۶۱٪	۲/۶۱٪	۰/۰۰٪	۰/۵۲٪	۰/۳۰٪	-۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۰۱٪	۲/۹۸٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۹٪	۰/۰۷٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۰۹٪	۸/۹۷٪	-۰/۱۱٪	۲/۶۸٪	۲/۶۶٪	-۰/۰۲٪	۰/۷۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۷۰٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاهی در شرکت "پرداخت نوین آریا" با افزایش ۰/۳۱ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش دار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با افزایش ۶/۳۷ درصدی بالاترین تفاضل را نشان می دهد. این شرکت با افزایش ۱/۱۲ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را نیز در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۳} تراکنش ها اهمیت ویژه ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می شود.

^{۳۳} سهم تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش های شبکه پرداخت در اردیبهشت ماه نزدیک به ۹۲ درصد بوده که حدود ۷۹ درصد مبالغ تراکنش های این شبکه را جابجا می نماید.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌های در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۴-۳-۱ - سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های

کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

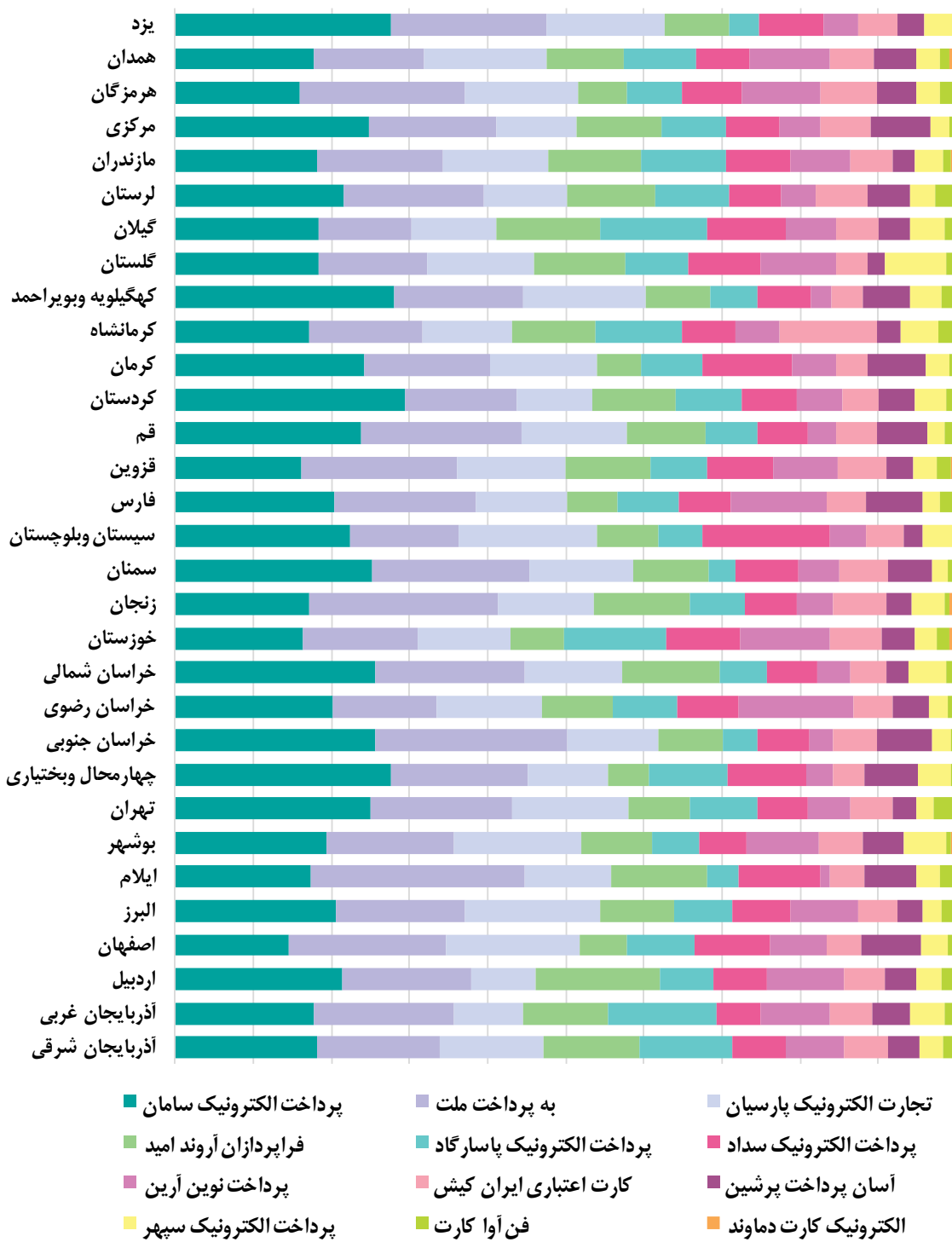
سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های به تفکیک استان‌های کشور در تیر ماه در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. در مجموع شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" تقریباً در اکثر استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های پشتیبانی می‌نمایند.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاه های به تفکیک استان - تیر ۱۴۰۳

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسیان	فراپردازان آروند امید	فن او کارت	کارت اعتباری ایران کیس
آذربایجان شرقی	۴/۰۶٪	-/۱۱٪	۱۵/۸۵٪	۶/۶۹٪	۱۱/۹۸٪	۱۸/۱۰٪	۲/۹۳٪	۷/۵۳٪	۱۴/۱۹٪	۱۲/۲۴٪	۱/۶۹٪	۵/۶۲٪
آذربایجان غربی	۴/۸۵٪	-/۲۰٪	۱۷/۹۶٪	۵/۷۵٪	۱۳/۹۳٪	۱۷/۷۹٪	۴/۴۳٪	۸/۸۳٪	۸/۶۹٪	۱۰/۸۷٪	۱/۳۴٪	۵/۳۶٪
اردبیل	۳/۹۸٪	-/۲۳٪	۱۶/۵۱٪	۶/۸۴٪	۶/۸۳٪	۲۱/۳۴٪	۳/۰۹٪	۹/۸۵٪	۸/۲۵٪	۱۶/۰۴٪	۱/۷۹٪	۵/۲۶٪
اصفهان	۷/۷۶٪	-/۲۸٪	۲۰/۱۰٪	۹/۶۸٪	۸/۶۴٪	۱۴/۵۶٪	۳/۲۷٪	۷/۰۶٪	۱۷/۲۲٪	۶/۰۳٪	۰/۹۳٪	۴/۴۷٪
البرز	۳/۱۷٪	-/۲۵٪	۱۶/۳۸٪	۷/۳۲٪	۷/۶۲٪	۲۰/۶۵٪	۲/۴۶٪	۸/۷۴٪	۱۷/۴۴٪	۹/۳۱٪	۱/۷۲٪	۴/۹۴٪
ایلام	۶/۵۴٪	-/۰۴٪	۲۷/۴۰٪	۱۰/۴۳٪	۴/۱۲٪	۱۷/۳۲٪	۳/۰۲٪	۱/۱۲٪	۱۰/۹۹٪	۱۲/۳۷٪	۲/۰۸٪	۴/۵۶٪
بوشهر	۵/۳۵٪	-/۷۶٪	۱۶/۳۰٪	۶/۰۴٪	۶/۱۰٪	۱۹/۴۶٪	۵/۳۸٪	۹/۲۰٪	۱۶/۳۰٪	۸/۹۵٪	۰/۵۸٪	۵/۵۸٪
تهران	۳/۰۱٪	-/۱۷٪	۱۸/۲۱٪	۶/۴۹٪	۸/۵۹٪	۲۴/۹۴٪	۲/۰۷٪	۵/۵۴٪	۱۴/۹۰٪	۷/۱۸٪	۲/۸۴٪	۵/۴۴٪
چهارمحال و بختیاری	۶/۹۰٪	-/۱۷٪	۱۷/۴۹٪	۹/۹۷٪	۱۰/۰۴٪	۲۷/۶۲٪	۴/۲۳٪	۳/۴۱٪	۱۰/۳۱٪	۵/۳۱٪	۰/۴۹٪	۴/۰۷٪
خراسان جنوبی	۶/۹۳٪	-/۱۸٪	۲۴/۵۶٪	۶/۵۴٪	۴/۶۴٪	۲۵/۷۰٪	۲/۴۳٪	۳/۱۲٪	۱۱/۶۷٪	۸/۱۹٪	۰/۶۰٪	۵/۶۴٪
خراسان رضوی	۴/۵۷٪	-/۱۸٪	۱۳/۳۳٪	۷/۹۳٪	۸/۲۷٪	۲۰/۲۰٪	۲/۵۱٪	۱۴/۵۹٪	۱۳/۳۶٪	۹/۰۶٪	۰/۸۶٪	۵/۱۴٪
خراسان شمالی	۲/۹۶٪	-/۳۷٪	۱۸/۹۷٪	۶/۴۶٪	۶/۰۹٪	۲۵/۶۸٪	۴/۷۶٪	۴/۱۱٪	۱۲/۵۳٪	۱۲/۵۳٪	۰/۹۶٪	۴/۶۲٪
خوزستان	۴/۱۴٪	-/۸۹٪	۱۴/۶۴٪	۹/۳۷٪	۱۳/۱۵٪	۱۶/۳۸٪	۲/۹۱٪	۱۱/۴۳٪	۱۱/۹۹٪	۶/۷۲٪	۱/۵۵٪	۶/۸۱٪
زنجان	۳/۲۴٪	-/۸۸٪	۲۴/۱۲٪	۶/۶۹٪	۶/۸۹٪	۱۷/۲۰٪	۴/۲۳٪	۴/۷۱٪	۱۲/۳۱٪	۱۲/۳۰٪	۰/۵۹٪	۶/۸۴٪
سمنان	۵/۶۸٪	-/۰۱٪	۲۰/۱۰٪	۷/۹۶٪	۳/۵۲٪	۲۵/۱۷٪	۱/۹۷٪	۵/۱۶٪	۱۳/۳۰٪	۹/۷۱٪	۱/۰۵٪	۶/۳۶٪
سیستان و بلوچستان	۲/۵۲٪	-/۰۳٪	۱۳/۹۵٪	۱۶/۲۴٪	۵/۵۶٪	۲۲/۳۴٪	۴/۰۸٪	۴/۷۶٪	۱۷/۶۵٪	۸/۰۱٪	۰/۲۰٪	۴/۶۸٪
فارس	۷/۱۹٪	-/۲۳٪	۱۸/۲۱٪	۶/۶۴٪	۷/۷۹٪	۲۰/۳۶٪	۲/۳۷٪	۱۲/۲۸٪	۱۱/۶۵٪	۶/۴۵٪	۱/۸۲٪	۴/۹۱٪
قزوین	۳/۴۴٪	-/۷۰٪	۱۹/۸۵٪	۸/۴۰٪	۷/۱۷٪	۱۶/۱۷٪	۳/۰۹٪	۸/۴۴٪	۱۳/۹۸٪	۱۰/۸۹٪	۱/۷۴٪	۶/۱۳٪
قم	۶/۵۰٪	-/۰۱٪	۲۰/۴۱٪	۶/۲۹٪	۶/۷۱٪	۲۳/۸۸٪	۲/۱۶٪	۳/۷۷٪	۱۳/۵۵٪	۱۰/۰۸٪	۱/۵۴٪	۵/۱۱٪
کردستان	۴/۷۷٪	-/۱۸٪	۱۴/۳۵٪	۷/۱۲٪	۸/۴۶٪	۲۹/۴۴٪	۳/۹۸٪	۵/۸۳٪	۹/۶۴٪	۱۰/۶۴٪	۱/۰۹٪	۴/۵۰٪
کرمان	۷/۴۹٪	-/۰۵٪	۱۶/۱۳٪	۱۱/۵۲٪	۷/۹۰٪	۲۴/۱۹٪	۲/۹۴٪	۵/۶۱٪	۱۳/۶۸٪	۵/۵۵٪	۰/۹۳٪	۴/۰۰٪
کوهانماه	۳/۱۶٪	-/۰۴٪	۱۴/۵۷٪	۶/۸۲٪	۱۱/۰۷٪	۱۷/۱۵٪	۴/۷۷٪	۵/۶۹٪	۱۱/۳۸٪	۱۰/۶۶٪	۲/۳۰٪	۱۲/۳۹٪
کهگیلویه و بویراحمد	۶/۱۵٪	-/۰۳٪	۱۶/۵۰٪	۶/۸۲٪	۶/۱۷٪	۲۸/۰۷٪	۴/۰۵٪	۲/۵۳٪	۱۵/۶۶٪	۸/۲۰٪	۱/۸۳٪	۳/۹۹٪
گلستان	۲/۳۰٪	-/۲۴٪	۱۴/۰۴٪	۹/۲۲٪	۸/۰۴٪	۱۸/۲۷٪	۷/۷۰٪	۹/۷۵٪	۱۳/۵۸٪	۱۱/۷۵٪	۱/۱۴٪	۳/۹۶٪
گیلان	۳/۹۶٪	-/۲۸٪	۱۱/۷۲٪	۱۰/۱۳٪	۱۳/۶۹٪	۱۸/۴۴٪	۴/۵۰٪	۶/۴۳٪	۱۱/۰۲٪	۱۳/۲۴٪	۱/۱۸٪	۵/۴۱٪
لرستان	۵/۴۸٪	-/۰۱٪	۱۷/۷۷٪	۶/۷۱٪	۹/۳۹٪	۲۱/۶۶٪	۳/۲۷٪	۴/۳۴٪	۱۰/۸۳٪	۱۱/۲۵٪	۲/۶۸٪	۶/۶۲٪
مازندران	۳/۰۰٪	-/۷۱٪	۱۶/۲۳٪	۸/۱۴٪	۱۰/۸۹٪	۱۸/۱۱٪	۳/۶۱٪	۷/۶۳٪	۱۳/۵۱٪	۱۱/۸۶٪	۰/۹۳٪	۵/۴۰٪
مرکزی	۷/۷۷٪	-/۰۳٪	۱۶/۳۰٪	۶/۷۷٪	۸/۳۲٪	۲۴/۷۶٪	۲/۳۶٪	۵/۲۱٪	۱۰/۲۲٪	۱۰/۹۳٪	۰/۸۵٪	۶/۴۶٪
هرمزگان	۵/۱۳٪	-/۲۵٪	۲۱/۲۰٪	۷/۶۲٪	۷/۱۷٪	۱۵/۹۰٪	۳/۰۱٪	۱۰/۱۰٪	۱۴/۴۰٪	۶/۲۷٪	۱/۸۸٪	۷/۰۹٪
همدان	۵/۵۸٪	-/۹۲٪	۱۴/۱۸٪	۶/۷۴٪	۹/۳۴٪	۱۷/۶۸٪	۲/۹۷٪	۱۰/۳۶٪	۱۵/۷۲٪	۹/۸۶٪	۱/۱۶٪	۵/۵۰٪
یزد	۳/۳۸٪	-/۱۱٪	۱۹/۹۴٪	۸/۲۵٪	۳/۷۵٪	۲۷/۵۳٪	۳/۴۹٪	۴/۳۹٪	۱۵/۲۷٪	۸/۲۵٪	۰/۵۰٪	۵/۱۴٪

سهم بازار هر یک از شرکت های PSP از تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاه های به تفکیک استان های کشور

برای تیر ماه ۱۴۰۳ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌ها- تیر ۱۴۰۳

۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای

فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای تیر ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت نوین آراین" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

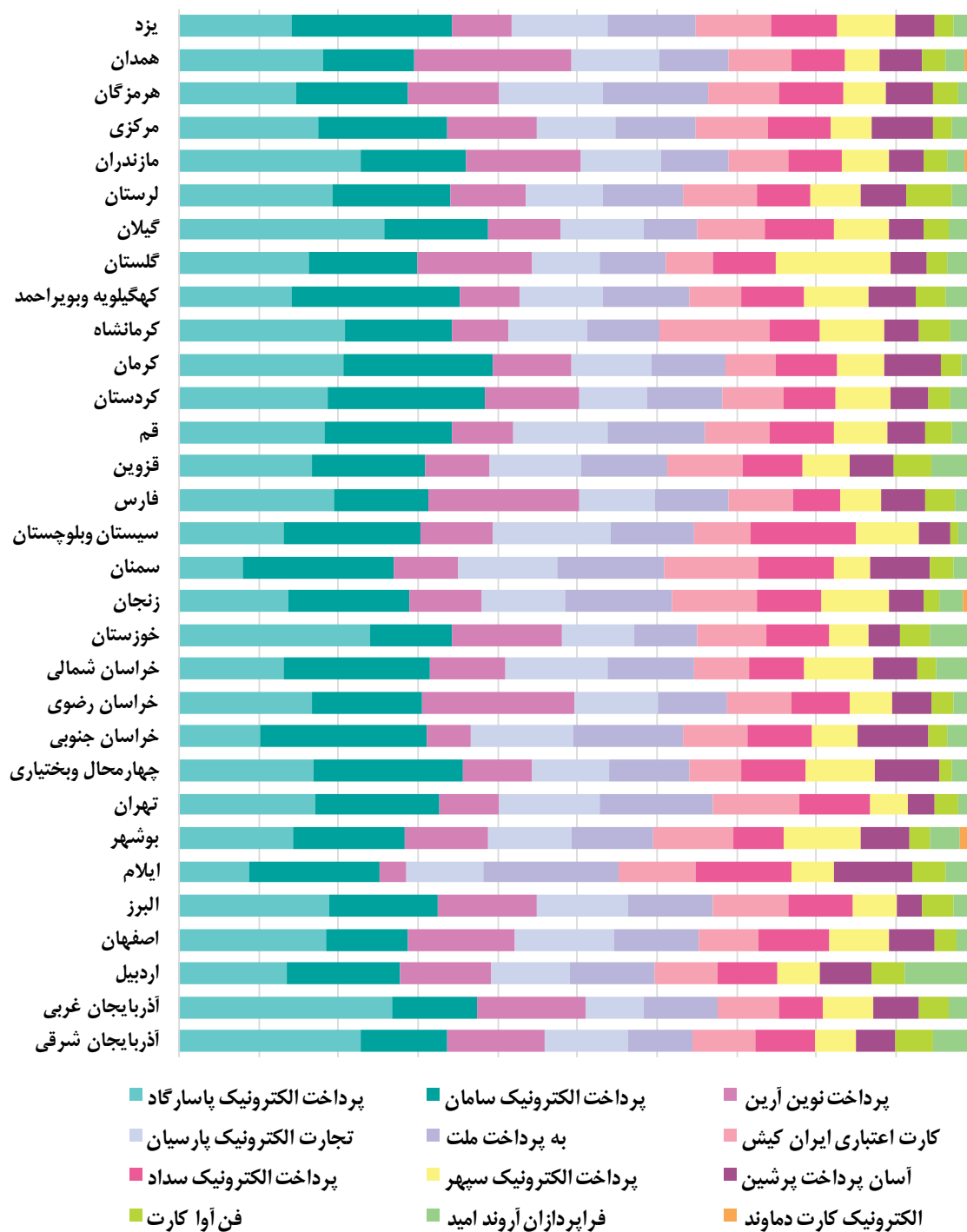
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - تیر ۱۴۰۳

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرن	تجارت الکترونیک پارسین	فرابرداران آروند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۵/۱۱٪	۰/۲۷٪	۸/۱۵٪	۷/۵۰٪	۲۲/۷۵٪	۱۰/۸۱٪	۵/۰۲٪	۱۲/۳۹٪	۵/۱۲٪	۴/۶۴٪	۷/۸۴٪
آذربایجان غربی	۵/۵۷٪	۰/۲۵٪	۹/۳۳٪	۵/۶۱٪	۲۶/۷۷٪	۱۰/۶۵٪	۶/۴۲٪	۱۳/۵۰٪	۳/۲۳٪	۳/۷۵٪	۷/۶۰٪
اردبیل	۶/۵۷٪	۰/۴۳٪	۱۰/۷۵٪	۷/۴۴٪	۱۴/۱۷٪	۵/۳۷٪	۵/۳۷٪	۱۱/۳۷٪	۸/۵۵٪	۴/۰۳٪	۷/۸۶٪
اصفهان	۵/۶۳٪	۰/۳۵٪	۱۰/۵۱٪	۸/۸۷٪	۱۸/۳۸٪	۱۰/۳۹٪	۷/۵۶٪	۱۳/۳۳٪	۲/۰۱٪	۲/۸۴٪	۷/۶۱٪
البرز	۳/۳۳٪	۰/۳۵٪	۱۰/۶۷٪	۸/۰۹٪	۱۸/۸۷٪	۱۳/۵۶٪	۵/۵۵٪	۱۲/۴۲٪	۲/۴۶٪	۳/۸۷٪	۹/۳۸٪
ایلام	۹/۹۳٪	۰/۱۲٪	۱۷/۰۴٪	۱۱/۸۸٪	۸/۸۳٪	۱۶/۳۵٪	۵/۳۵٪	۳/۲۸٪	۳/۷۹٪	۴/۰۳٪	۹/۷۳٪
بوشهر	۶/۲۱٪	۲/۰۲٪	۱۰/۳۴٪	۶/۲۶٪	۱۴/۳۰٪	۱۴/۰۹٪	۹/۶۰٪	۱۰/۴۰٪	۳/۸۴٪	۲/۴۴٪	۱۰/۲۳٪
تهران	۳/۲۸٪	۰/۳۰٪	۱۴/۳۰٪	۸/۸۳٪	۱۷/۰۷٪	۱۵/۵۳٪	۴/۸۸٪	۷/۶۵٪	۲/۰۱٪	۲/۸۷٪	۱۰/۷۴٪
چهارمحال و بختیاری	۸/۰۷٪	۰/۴۹٪	۱۰/۱۴٪	۸/۱۵٪	۱۶/۸۱٪	۱۸/۸۱٪	۸/۶۸٪	۸/۷۷٪	۲/۵۸٪	۱/۵۱٪	۶/۴۲٪
خراسان جنوبی	۸/۹۳٪	۰/۶۴٪	۱۳/۶۶٪	۸/۰۴٪	۱۰/۲۰٪	۲۰/۸۴٪	۵/۷۹٪	۵/۶۳٪	۳/۰۴٪	۲/۲۸٪	۸/۱۳٪
خراسان رضوی	۴/۹۳٪	۰/۴۳٪	۸/۶۷٪	۷/۳۳٪	۱۶/۶۶٪	۱۳/۷۶٪	۵/۴۵٪	۱۹/۱۲٪	۲/۴۸٪	۲/۶۱٪	۸/۰۹٪
خراسان شمالی	۵/۴۴٪	۰/۵۴٪	۱۰/۹۴٪	۶/۹۱٪	۱۳/۱۴٪	۱۸/۳۵٪	۸/۶۷٪	۹/۵۴٪	۴/۴۳٪	۲/۴۳٪	۶/۹۳٪
خوزستان	۴/۰۰٪	۱/۰۲٪	۷/۹۷٪	۷/۹۳٪	۲۳/۹۰٪	۱۰/۳۱٪	۴/۸۳٪	۱۳/۷۸٪	۴/۷۲٪	۳/۷۹٪	۸/۶۷٪
زنجان	۴/۳۶٪	۱/۶۳٪	۱۳/۳۴٪	۸/۰۴٪	۱۳/۷۸٪	۱۵/۱۴٪	۸/۴۴٪	۹/۰۹٪	۲/۸۹٪	۲/۱۲٪	۱۰/۷۵٪
سمنان	۷/۳۸٪	۰/۱۷٪	۱۳/۳۴٪	۹/۵۲٪	۸/۰۴٪	۱۸/۸۲٪	۴/۶۰٪	۸/۱۸٪	۲/۵۸٪	۳/۱۱٪	۱۱/۸۳٪
سیستان و بلوچستان	۳/۹۹٪	۰/۱۳٪	۱۰/۵۱٪	۱۳/۱۵٪	۱۳/۱۷٪	۱۷/۲۰٪	۷/۹۳٪	۸/۹۵٪	۱۴/۸۹٪	۰/۹۹٪	۷/۰۴٪
فارس	۵/۴۳٪	۰/۸۰٪	۹/۲۲٪	۵/۹۵٪	۱۹/۴۹٪	۱۱/۸۷٪	۵/۱۴٪	۱۸/۹۵٪	۹/۳۷٪	۱/۷۷٪	۸/۱۱٪
قزوین	۵/۴۰٪	۰/۹۳٪	۱۰/۷۸٪	۷/۵۰٪	۱۶/۵۹٪	۱۴/۳۴٪	۵/۸۷٪	۸/۰۵٪	۴/۷۰٪	۴/۷۸٪	۹/۶۲٪
قم	۴/۸۱٪	۰/۰۶٪	۱۲/۱۴٪	۸/۲۲٪	۱۸/۲۷٪	۱۶/۰۰٪	۶/۶۳٪	۷/۶۱٪	۲/۹۵٪	۲/۲۸٪	۸/۰۹٪
کردستان	۴/۶۳٪	۰/۴۱٪	۹/۴۳٪	۶/۴۱٪	۱۸/۶۵٪	۱۹/۸۰٪	۶/۹۷٪	۱۱/۷۱٪	۲/۸۳٪	۲/۷۸٪	۷/۷۴٪
کرمان	۷/۰۰٪	۰/۱۶٪	۹/۳۵٪	۷/۶۸٪	۲۰/۶۰٪	۱۸/۸۴٪	۵/۹۹٪	۹/۷۳٪	۱/۰۶٪	۲/۶۹٪	۶/۲۷٪
کرمانشاه	۴/۳۳٪	۰/۱۵٪	۹/۱۷٪	۶/۳۱٪	۲۰/۸۷٪	۱۳/۳۱٪	۸/۱۵٪	۷/۱۶٪	۹/۸۱٪	۳/۸۵٪	۱۳/۷۹٪
کهگیلویه و بویراحمد	۵/۹۴٪	۰/۱۰٪	۱۰/۷۸٪	۷/۸۱٪	۱۴/۱۱٪	۲۱/۱۰٪	۸/۲۱٪	۷/۴۵٪	۱۰/۵۲٪	۳/۶۱٪	۶/۶۱٪
گلستان	۴/۴۲٪	۰/۵۳٪	۸/۳۹٪	۷/۷۴٪	۱۶/۲۵٪	۱۳/۶۰٪	۱۴/۵۸٪	۸/۴۴٪	۳/۱۵٪	۲/۵۱٪	۵/۹۱٪
گیلان	۴/۴۸٪	۰/۴۴٪	۶/۷۱٪	۸/۶۰٪	۲۵/۶۹٪	۱۳/۱۸٪	۶/۹۳٪	۹/۰۵٪	۲/۹۷٪	۳/۰۹٪	۸/۵۷٪
لرستان	۵/۷۳٪	۰/۰۳٪	۱۰/۰۸٪	۶/۶۹٪	۱۹/۱۸٪	۱۴/۷۸٪	۶/۳۱٪	۹/۶۴٪	۲/۹۱٪	۵/۸۸٪	۹/۲۸٪
مازندران	۴/۲۸٪	۱/۳۴٪	۸/۵۳٪	۶/۵۷٪	۲۲/۸۷٪	۱۳/۰۹٪	۶/۰۳٪	۱۴/۵۱٪	۲/۳۱٪	۲/۹۶٪	۷/۵۶٪
مرکزی	۷/۷۶٪	۰/۱۶٪	۱۰/۱۴٪	۷/۹۳٪	۱۷/۴۶٪	۱۶/۲۹٪	۵/۰۷٪	۱۱/۲۲٪	۲/۸۳٪	۲/۴۱٪	۸/۹۵٪
هرمزگان	۵/۹۳٪	۰/۹۲٪	۱۳/۱۹٪	۸/۰۳٪	۱۴/۷۹٪	۱۳/۹۷٪	۵/۳۹٪	۱۱/۳۰٪	۱/۲۱٪	۳/۲۷٪	۸/۸۱٪
همدان	۵/۲۶٪	۱/۵۰٪	۸/۷۱٪	۶/۷۱٪	۱۸/۱۶٪	۱۱/۳۸٪	۴/۴۲٪	۱۹/۶۲٪	۲/۳۸٪	۲/۸۵٪	۷/۸۵٪
یزد	۴/۷۵٪	۰/۴۷٪	۱۱/۰۵٪	۸/۱۹٪	۱۴/۰۵٪	۲۰/۲۷٪	۷/۴۴٪	۷/۳۵٪	۲/۴۰٪	۲/۴۰٪	۹/۴۵٪

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر

یک از استان‌های کشور را برای دوره تیر ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر استان - تیر ۱۴۰۳

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جاییابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در تیر ماه محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تعداد تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - خرداد و تیر ۱۴۰۳

شرکت	کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		
	سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	خرداد	تیر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۵۸٪	۴/۹۰٪	۰/۹۲۸	۰/۹۳۴	۰/۰۰۶
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۸٪	۰/۵۴٪	۰/۵۴۶	۰/۵۱۳	-۰/۰۳۳
به پرداخت ملت	۱۶/۹۳٪	۱۰/۴۱٪	۱/۶۲۸	۱/۶۲۷	-۰/۰۰۱
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۸۹٪	۷/۷۹٪	۰/۹۹۸	۱/۰۱۳	۰/۰۱۵
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۹۶٪	۱۸/۷۶٪	۰/۴۸۰	۰/۴۷۸	-۰/۰۰۳
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۷۷٪	۱۴/۰۴٪	۱/۴۷۵	۱/۴۷۹	۰/۰۰۴
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۱۲٪	۶/۱۷٪	۰/۵۰۱	۰/۵۰۷	۰/۰۰۵
پرداخت نوین آراین	۷/۸۹٪	۱۱/۹۵٪	۰/۶۴۷	۰/۶۶۰	۰/۰۱۴
تجارت الکترونیک پارس‌پول	۱۳/۴۹٪	۱۰/۷۹٪	۱/۲۶۰	۱/۲۵۰	-۰/۰۱۰
فراپردازان آروند امید	۹/۰۳٪	۲/۸۱٪	۳/۲۵۵	۳/۲۱۰	-۰/۰۴۵
فن آوا کارت	۱/۵۸٪	۳/۱۷٪	۰/۵۰۵	۰/۴۹۷	-۰/۰۰۸
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۴۸٪	۸/۶۷٪	۰/۶۳۲	۰/۶۳۱	-۰/۰۰۱

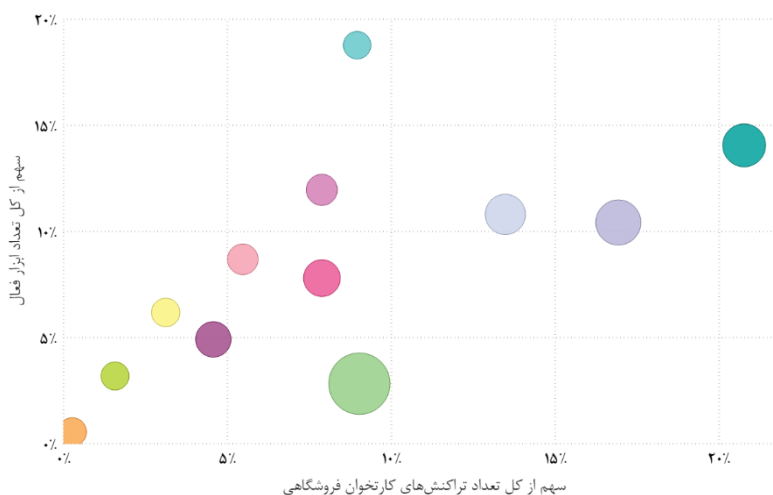
در خرداد ماه شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارس‌پول" و "پرداخت الکترونیک سداد" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی در تیر ماه ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در شرکت "فراپردازان آروند امید" با ۰/۰۴۵ واحد کاهش گزارش می‌شود. این امر به دلیل کاهش سهم تعداد پایانه‌های کارتخوان فروشگاه‌های و تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

شکل ۴-۱۰، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP را برای دوره تیر ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

راهنمای شاخص اثربخشی برای هر شرکت PSP		
۰/۹۳۴	آسان پرداخت پرشین	
۰/۵۱۳	الکترونیک کارت دماوند	
۱/۶۲۷	به پرداخت ملت	
۱/۰۱۳	پرداخت الکترونیک سداد	
۰/۴۷۸	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	
۱/۴۷۹	پرداخت الکترونیک سامان	
۰/۵۰۷	پرداخت الکترونیک سپهر	
۰/۶۶۰	پرداخت نوین آریا	
۱/۲۵۰	تجارت الکترونیک پارس‌پول	
۳/۲۱۰	فرابردازان آوند امید	
۰/۴۹۷	فن آوا کارت	
۰/۶۳۱	کارت اعتباری ایران کیش	

شکل ۴-۱۰ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP- تیر ۱۴۰۳

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در تیر ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - خرداد و تیر ۱۴۰۳

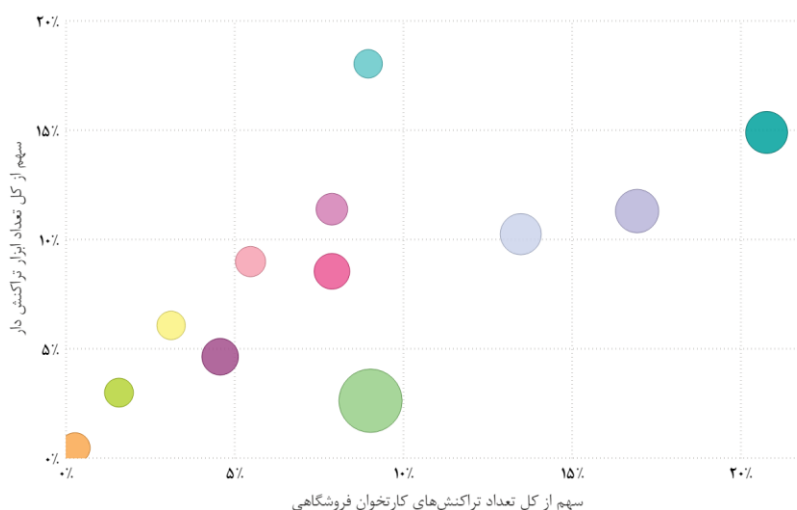
شرکت	کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		
	سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار	سهم از کل تعداد ابزار	خرداد	تیر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۵۸٪	۴/۶۲٪	۰/۹۷۷	۰/۹۹۱	۰/۰۱۴
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۸٪	۰/۴۵٪	۰/۶۴۲	۰/۶۱۱	-۰/۰۳۱
به پرداخت ملت	۱۶/۹۳٪	۱۱/۲۸٪	۱/۵۰۰	۱/۵۰۱	۰/۰۰۰
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۸۹٪	۸/۵۳٪	۰/۹۰۸	۰/۹۲۵	۰/۰۱۷
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۹۶٪	۱۸/۰۲٪	۰/۴۹۸	۰/۴۹۷	۰/۰۰۰
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۷۷٪	۱۴/۸۸٪	۱/۳۹۳	۱/۳۹۶	۰/۰۰۳
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۱۲٪	۶/۰۵٪	۰/۵۱۱	۰/۵۱۶	۰/۰۰۵
پرداخت نوین آراین	۷/۸۹٪	۱۱/۳۷٪	۰/۶۹۴	۰/۶۹۴	۰/۰۰۰
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۴۹٪	۱۰/۲۳٪	۱/۳۲۵	۱/۳۱۸	-۰/۰۰۶
فراپردازان آروند امید	۹/۰۳٪	۲/۶۱٪	۳/۵۵۰	۳/۴۶۴	-۰/۰۸۷
فن آوا کارت	۱/۵۸٪	۲/۹۸٪	۰/۵۳۰	۰/۵۳۰	۰/۰۰۰
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۴۸٪	۸/۹۷٪	۰/۶۰۹	۰/۶۱۰	۰/۰۰۱

در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار همانند ماه گذشته شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز در شرکت

"فراپردازان آروند امید" با کاهش ۰/۰۸۷ واحدی مشاهده می‌شود. چرا که سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های کاهش و در مقابل سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار آن تغییر نداشته است.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

راه‌نمای شاخص اثربخشی برای هر شرکت PSP	
۰/۹۹۱	آسان پرداخت پرشین
۰/۶۱۱	الکترونیک کارت دماوند
۱/۵۰۱	به پرداخت ملت
۰/۹۲۵	پرداخت الکترونیک سداد
۰/۴۹۷	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۱/۳۹۶	پرداخت الکترونیک سامان
۰/۵۱۶	پرداخت الکترونیک سپهر
۰/۶۹۴	پرداخت نوین آریا
۱/۳۱۸	تجارت الکترونیک پارس‌بان
۳/۴۶۴	فراپردازان آروند امید
۰/۵۳۰	فن آوا کارت
۰/۶۱۰	کارت اعتباری ایران کیش

شکل ۴-۱۱ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP- تیر ۱۴۰۳

شکل ۴-۱۱، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP را بر اساس نام اختصاری برای دوره تیر ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "فراپردازان

آروند امید" در تمام استان ها و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در غالب استان ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۱۷ این شاخص در تیر ماه برای هر یک از شرکت های PSP به ازای استان های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - تیر ۱۴۰۳

استان	آسان پرداخت پرسین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسیان	فراپردازان آروند امید	فن آو کارت	کارت اعتباری ایران کیس
آذربایجان شرقی	۰/۷۹۴	۰/۴۰۸	۱/۹۴۴	۰/۸۹۲	۰/۵۲۷	۱/۶۷۴	۰/۵۸۴	۰/۶۰۸	۱/۲۷۰	۲/۳۸۹	۰/۳۶۵	۰/۷۱۷
آذربایجان غربی	۰/۸۷۱	۰/۸۰۹	۱/۹۲۵	۱/۰۲۴	۰/۵۲۰	۱/۶۷۱	۰/۶۹۰	۰/۶۵۴	۱/۱۸۶	۳/۳۸۶	۰/۳۵۷	۰/۷۰۵
اردبیل	۰/۶۰۷	۰/۵۳۷	۱/۵۳۵	۰/۹۱۸	۰/۵۰۲	۱/۵۰۶	۰/۵۷۶	۰/۸۶۷	۰/۸۳۶	۱/۸۷۵	۰/۴۴۲	۰/۶۶۹
اصفهان	۱/۳۷۹	۰/۷۹۳	۱/۹۱۳	۱/۰۹۱	۰/۴۷۰	۱/۴۰۱	۰/۴۳۳	۰/۵۳۰	۱/۳۷۴	۳/۰۰۳	۰/۳۲۹	۰/۵۸۷
البرز	۰/۹۸۲	۰/۷۰۹	۱/۵۳۵	۰/۹۰۵	۰/۴۰۴	۱/۵۲۳	۰/۴۴۲	۰/۷۰۴	۱/۵۰۹	۳/۷۸۵	۰/۴۴۵	۰/۵۲۷
ایلام	۰/۶۵۹	۰/۳۴۵	۱/۶۰۸	۰/۸۷۷	۰/۴۶۶	۱/۰۵۹	۰/۵۶۴	۰/۳۴۲	۱/۱۳۷	۳/۲۶۸	۰/۵۱۶	۰/۴۶۹
بوشهر	۰/۸۶۲	۰/۳۷۷	۱/۵۹۱	۰/۹۶۵	۰/۴۲۷	۱/۳۸۱	۰/۵۶۰	۰/۸۸۵	۱/۵۶۹	۲/۳۳۳	۰/۲۳۸	۰/۵۴۶
تهران	۰/۹۱۸	۰/۵۷۷	۱/۲۷۳	۰/۷۳۵	۰/۵۰۳	۱/۶۰۶	۰/۴۲۴	۰/۷۲۴	۱/۱۸۸	۳/۸۸۵	۰/۹۹۲	۰/۵۰۶
چهارمحال و بختیاری	۰/۸۵۵	۰/۳۵۳	۱/۷۲۴	۱/۲۲۳	۰/۵۹۷	۱/۴۶۸	۰/۴۸۷	۰/۳۸۹	۱/۰۷۸	۲/۰۶۰	۰/۳۲۴	۰/۶۳۴
خراسان جنوبی	۰/۷۷۷	۰/۲۷۹	۱/۷۹۹	۰/۸۱۳	۰/۴۳۸	۱/۲۳۳	۰/۴۱۷	۰/۵۵۴	۰/۹۰۹	۲/۶۹۶	۰/۲۶۲	۰/۶۹۳
خراسان رضوی	۰/۹۳۷	۰/۴۲۰	۱/۵۳۶	۱/۰۸۳	۰/۴۹۶	۱/۴۶۷	۰/۴۶۱	۰/۷۶۳	۱/۲۷۷	۳/۶۵۹	۰/۳۳۰	۰/۶۳۶
خراسان شمالی	۰/۵۴۴	۰/۶۷۹	۱/۷۳۴	۰/۹۳۴	۰/۴۶۳	۱/۴۰۰	۰/۵۵۰	۰/۴۳۰	۰/۹۸۸	۲/۸۲۳	۰/۳۹۳	۰/۶۶۷
خوزستان	۱/۰۳۶	۰/۸۷۳	۱/۸۳۷	۱/۱۸۳	۰/۵۵۰	۱/۵۸۹	۰/۶۰۵	۰/۸۳۰	۱/۳۱۸	۱/۴۲۳	۰/۴۰۹	۰/۷۸۶
زنجان	۰/۷۴۳	۰/۵۴۲	۱/۸۲۲	۰/۸۳۲	۰/۵۰۰	۱/۱۳۶	۰/۵۰۰	۰/۵۱۹	۱/۱۷۰	۴/۲۴۹	۰/۲۸۰	۰/۶۳۶
سمنان	۰/۷۶۹	۰/۰۷۴	۱/۵۰۶	۰/۸۳۶	۰/۴۳۷	۱/۳۳۸	۰/۴۲۸	۰/۶۳۱	۱/۰۷۰	۳/۷۶۹	۰/۳۳۸	۰/۵۳۸
سیستان و بلوچستان	۰/۶۳۱	۰/۲۰۸	۱/۳۲۷	۱/۲۳۵	۰/۴۲۲	۱/۲۹۹	۰/۵۱۴	۰/۵۳۲	۱/۱۸۵	۳/۸۹۴	۰/۲۰۳	۰/۶۶۵
فارس	۱/۳۲۵	۰/۲۹۱	۱/۹۷۵	۱/۱۱۶	۰/۴۰۰	۱/۷۱۵	۰/۴۶۰	۰/۶۵۳	۱/۲۴۳	۳/۶۳۵	۰/۴۶۸	۰/۶۰۵
قزوین	۰/۶۳۷	۰/۷۶۰	۱/۸۴۱	۱/۱۲۰	۰/۴۳۲	۱/۱۲۷	۰/۵۲۷	۱/۰۴۸	۱/۲۲۲	۲/۳۱۸	۰/۳۶۴	۰/۶۳۷
قم	۱/۳۵۳	۰/۲۰۴	۱/۶۸۰	۰/۷۶۵	۰/۳۶۷	۱/۴۹۲	۰/۳۲۵	۰/۴۹۵	۱/۱۳۶	۳/۴۲۰	۰/۴۶۹	۰/۶۳۱
کردستان	۱/۰۳۱	۰/۴۲۵	۱/۵۲۱	۱/۱۱۰	۰/۴۵۴	۱/۴۸۷	۰/۵۷۱	۰/۴۹۸	۱/۱۱۷	۳/۷۵۴	۰/۳۹۳	۰/۵۸۱
کرمان	۱/۰۷۱	۰/۳۳۲	۱/۷۲۵	۱/۵۰۰	۰/۳۸۳	۱/۲۸۴	۰/۴۹۲	۰/۵۷۷	۱/۳۶۰	۳/۴۰۷	۰/۳۴۵	۰/۶۳۷
کرمانشاه	۰/۷۳۰	۰/۲۵۳	۱/۵۸۹	۱/۰۸۱	۰/۵۳۱	۱/۲۸۸	۰/۵۸۵	۰/۷۹۶	۱/۱۶۰	۳/۴۳۴	۰/۵۹۷	۰/۸۹۸
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۰۳۵	۰/۳۰۳	۱/۵۳۰	۰/۸۷۴	۰/۴۳۷	۱/۳۳۰	۰/۴۹۳	۰/۳۴۰	۱/۴۸۹	۲/۱۸۲	۰/۵۰۷	۰/۶۰۴
گلستان	۰/۵۲۲	۰/۴۵۱	۱/۶۷۴	۱/۱۹۲	۰/۴۹۵	۱/۳۴۳	۰/۵۲۸	۰/۶۷۳	۱/۶۰۸	۳/۷۲۶	۰/۴۵۵	۰/۶۷۱
گیلان	۰/۸۸۴	۰/۶۵۰	۱/۷۴۶	۱/۱۷۷	۰/۵۲۳	۱/۴۰۰	۰/۶۴۹	۰/۷۱۰	۱/۰۷۰	۴/۴۶۳	۰/۳۸۳	۰/۶۳۱
لرستان	۰/۹۵۸	۰/۲۲۶	۱/۷۶۳	۱/۰۰۳	۰/۴۹۰	۱/۴۶۶	۰/۵۱۸	۰/۴۵۰	۱/۱۴۱	۳/۸۶۲	۰/۴۵۶	۰/۷۱۳
مازندران	۰/۷۰۱	۰/۵۲۹	۱/۹۰۳	۱/۲۳۹	۰/۴۷۶	۱/۳۸۳	۰/۵۹۹	۰/۵۲۵	۱/۳۵۸	۵/۱۴۳	۰/۳۱۴	۰/۷۱۵
مرکزی	۱/۰۰۲	۰/۲۰۸	۱/۶۰۸	۰/۸۵۳	۰/۴۷۶	۱/۵۲۰	۰/۴۶۶	۰/۴۶۴	۱/۰۴۶	۳/۸۶۳	۰/۳۵۴	۰/۷۲۲
هرمزگان	۰/۸۶۴	۰/۲۷۶	۱/۶۰۷	۰/۹۴۹	۰/۴۸۵	۱/۱۳۸	۰/۵۵۹	۰/۸۹۴	۱/۰۹۱	۵/۱۷۵	۰/۵۷۵	۰/۸۰۵
همدان	۱/۰۶۱	۰/۶۱۱	۱/۶۲۸	۱/۰۰۴	۰/۵۱۴	۱/۵۵۳	۰/۶۷۳	۰/۵۲۸	۱/۴۱۱	۴/۱۳۴	۰/۴۰۶	۰/۷۰۰
یزد	۰/۷۱۲	۰/۲۳۱	۱/۸۰۵	۱/۰۰۷	۰/۲۶۷	۱/۳۵۹	۰/۴۶۹	۰/۵۹۷	۱/۲۵۳	۳/۴۴۰	۰/۲۰۶	۰/۵۴۴

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۲ آمده است.

شکل ۴-۱۲: شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - تیر ۱۴۰۳

۴-۳-۵- عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاه های

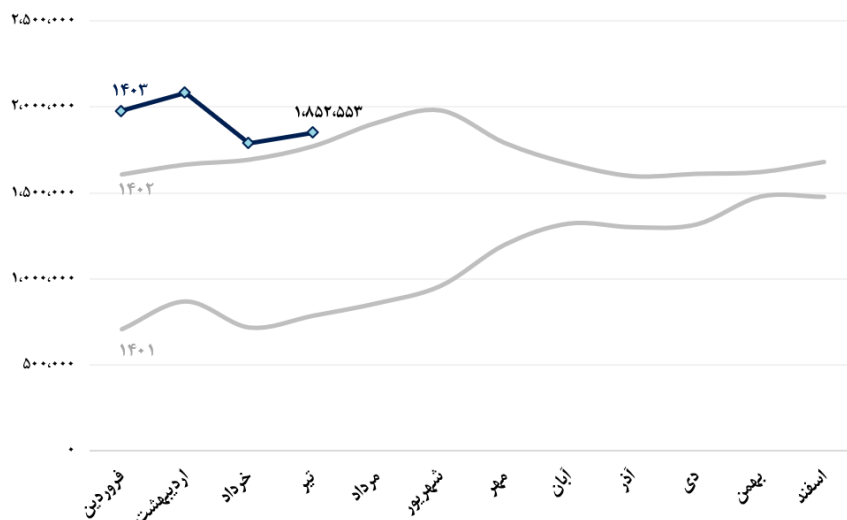
کم تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه های، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به علاوه موظف به پرداخت هزینه های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره وری در به کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می گیرد، بلکه همه هزینه های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه های کارتخوان در فروشگاه ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می شود. متأسفانه بی تفاوتی فروشنده و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان های فروشگاه های به دلیل ارزش نمایی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت ها با بانک ها ناشی می شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه ها و وجود کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره وری کارتخوان های فروشگاه های، آمار کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم تراکنش گفته می شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت ها در نصب جدید کارتخوان ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می شد که در یک بازه زمانی دو سه ماه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای مقایسه روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۳ از ابتدای سال ۱۴۰۱ تا تیر ۱۴۰۳ رسم شده است.

شکل ۴-۱۳ مقایسه روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۱ تاکنون

تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش در تیر ماه با تعداد ۱,۸۵۲,۵۵۳ عدد با افزایش ۳/۵۰ درصدی روبه‌رو بوده است. در این ماه سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۷/۲۳ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در خرداد ماه تنها ۰/۴۶ درصد افزایش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتهای فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن- تیر ۱۴۰۳

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت	
	تیر ۱۴۰۳	خرداد ۱۴۰۳
آسان پرداخت پرشین	۲۱/۴۸٪	۲۰/۶۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۳۰/۲۴٪	۲۸/۹۹٪
به پرداخت ملت	۱۰/۹۲٪	۹/۷۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۷۶٪	۱۰/۶۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۲۱/۱۱٪	۲۰/۳۷٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۸۱٪	۱۱/۱۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱۷/۶۶٪	۱۶/۷۴٪
پرداخت نوین آراین	۲۰/۸۷٪	۲۱/۹۷٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۲۰/۶۲٪	۱۹/۶۸٪
فراپردازان آروند امید	۲۲/۶۸٪	۲۳/۱۷٪
فن آوا کارت	۲۱/۳۸٪	۱۹/۷۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۰۱٪	۱۴/۸۰٪
مجموع	۱۷/۲۳٪	۱۶/۷۶٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با افزایش ۱/۶۷ درصد، در شرکت "فن آوا کارت" رخ داده است. شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با عددی برابر با ۳۰/۲۴ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، تنها ۱۰/۹۲ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "به پرداخت ملت" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP

در این بخش از گزارش نسبت تعداد ترمینال‌های تراکنش‌دار هر یک از شرکت‌های PSP از ترمینال‌های فعال آن شرکت محاسبه شده و قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۴-۱۹ نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی - تیر ۱۴۰۳

نام شرکت	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	مجموع
پرداخت الکترونیک سداد	۸۶/۹۴٪	۲۰/۶۵٪	۳۶/۸۴٪	۸۵/۵۴٪
به پرداخت ملت	۸۶/۰۵٪	۳۳/۴۰٪	۱/۶۸٪	۸۴/۰۲٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸۴/۱۲٪	۳۰/۰۴٪	۹/۰۶٪	۸۱/۳۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸۲/۱۲٪	۵/۲۹٪	۰/۰۰٪	۷۹/۱۳٪
پرداخت نوین آراین	۷۵/۵۶٪	۲۶/۳۸٪	۱۲/۵۰٪	۷۵/۴۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷۶/۲۴٪	۸/۸۷٪	۰/۰۰٪	۷۵/۲۶٪
فن آوا کارت	۷۴/۴۶٪	۲/۶۶٪	۰/۰۰٪	۷۴/۰۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۷۷/۹۳٪	۳۲/۰۲٪	۰/۰۰٪	۷۳/۶۹٪
فراپدازان آروند امید	۷۳/۵۷٪	۱۰/۵۱٪	۰/۰۰٪	۷۳/۱۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۶۶/۷۰٪	۱۰/۸۷٪	۰/۰۰٪	۶۶/۶۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۷۵/۲۷٪	۰/۴۷٪	۱/۶۱٪	۴۷/۲۳٪
آسان پرداخت پرشین	۷۴/۸۶٪	۱/۰۶٪	۰/۲۸٪	۴۷/۱۱٪
شبکه پرداخت	۷۹/۳۸٪	۵/۸۳٪	۲/۱۷٪	۷۱/۴۷٪

شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" دارای بیشترین تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال فعال در تیر ماه ۱۴۰۳ بوده است و در بررسی نسبت کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز این شرکت در صدر جدول قرار گرفته است. در این بین کمترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی متعلق به شرکت "آسان پرداخت پرشین" بوده است.

فصل ۵

بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی عملکرد بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور در دو حوزه صادرکنندگی و پذیرندگی پرداخت خواهد شد.

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۳۰

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

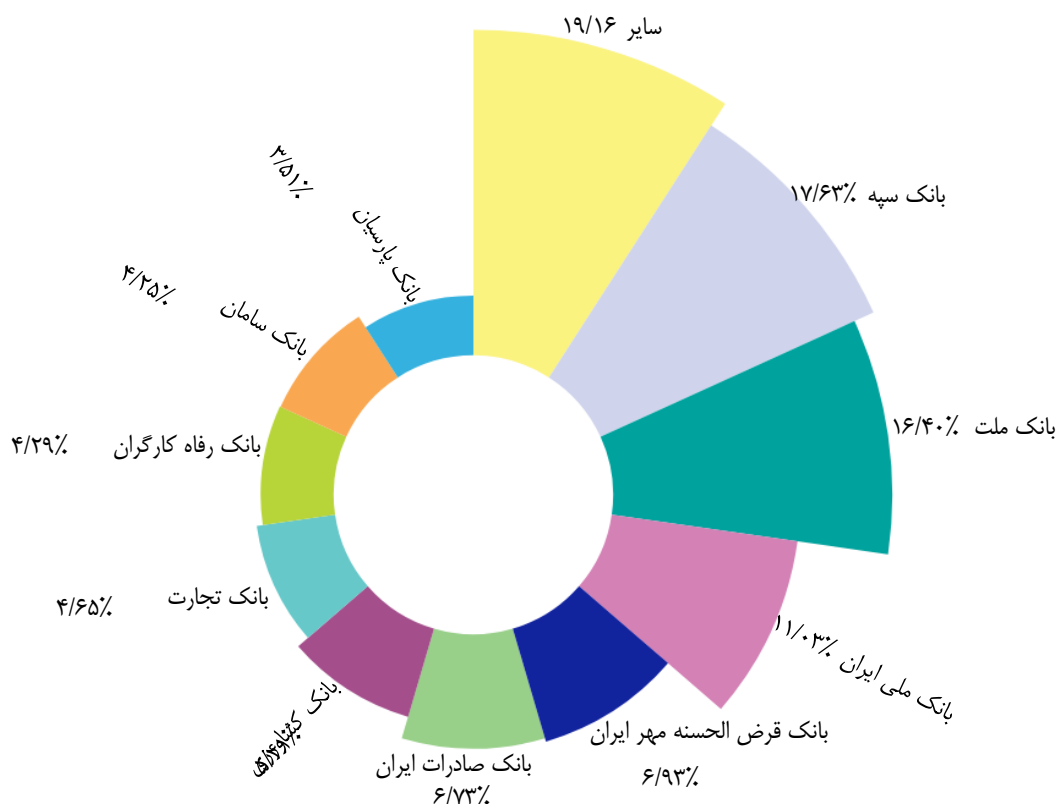
^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۳۰} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهر اقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه،

از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

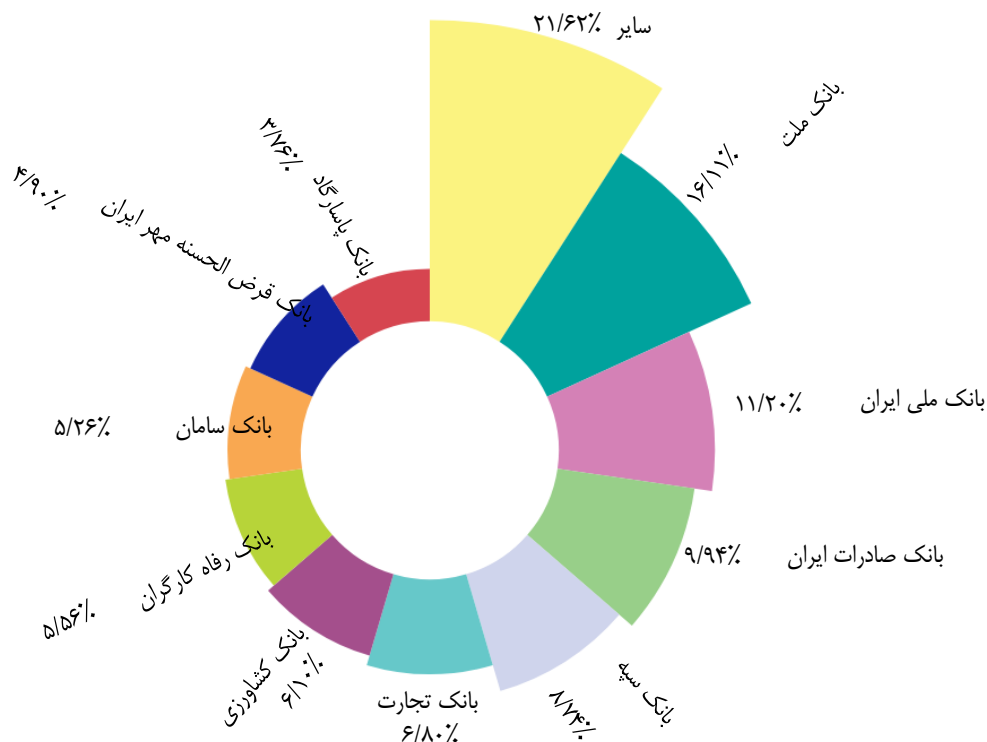
۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - تیر ۱۴۰۳

همچنین شکل ۵-۱ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در تیر ۱۴۰۳ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - تیر ۱۴۰۳

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک سپه" با سهم ۱۷/۶۳ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و "بانک ملت" با سهم ۱۶/۱۱ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته‌اند.

۵-۱-۲ سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار

تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است

که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۱} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای تیر ۱۴۰۳ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۳

ردیف	بانک پذیرنده	سهم از تعداد			سهم از مبلغ		
		کارتخوان فروشگاهی	پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۳٪	۱/۱۹٪	۰/۰۵٪	۱/۲۳٪	۰/۴۴٪	۰/۰۸٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۷٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۵۳٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۴۵٪	۴/۴۹٪	۲/۷۶٪	۱/۲۲٪	۶/۰۹٪	۲/۵۰٪
۴	بانک پارسیان	۳/۵۲٪	۴/۳۳٪	۱/۱۶٪	۲/۷۱٪	۳/۰۹٪	۳/۱۶٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۲۳٪	۲/۵۲٪	۰/۰۶٪	۳/۱۷٪	۶/۱۷٪	۰/۱۳٪
۶	بانک تجارت	۵/۰۲٪	۰/۹۳٪	۰/۰۰٪	۶/۶۶٪	۷/۴۵٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۱/۰۰٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۰٪	۸/۷۴٪	۰/۰۰٪	۰/۲۱٪	۴/۱۱٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۱٪	۱/۶۴٪	۰/۱۴٪	۰/۳۱٪	۰/۴۹٪	۰/۳۰٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۴۱٪	۲/۰۳٪	۵/۲۹٪	۴/۹۶٪	۸/۰۳٪	۴/۵۴٪
۱۲	بانک سامان	۴/۱۲٪	۷/۵۴٪	۰/۶۸٪	۴/۲۰٪	۹/۵۸٪	۱/۵۹٪
۱۳	بانک سپه	۱۸/۹۴٪	۴/۳۴٪	۱/۱۳٪	۱۰/۳۷٪	۲/۱۷٪	۰/۶۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۷۰٪	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪	۰/۹۸٪	۱/۶۵٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۳۵٪	۲/۳۵٪	۰/۰۰٪	۱/۴۱٪	۱/۸۰٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۷/۲۶٪	۱/۳۰٪	۰/۰۰٪	۱۰/۴۳٪	۸/۰۳٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۷٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۸۵٪	۱/۵۵٪	۲۵/۹۷٪	۲/۳۸٪	۰/۶۷٪	۲۴/۶۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۷/۳۷٪	۰/۳۳٪	۶/۵۴٪	۶/۰۱٪	۰/۳۷٪	۶/۹۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۰/۲۳٪	۰/۳۲٪	۰/۰۰٪

^{۳۱} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهم از تعداد			سهم از مبلغ		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۸۴٪	۰/۹۴٪	۰/۰۱٪	۷/۳۴٪	۱/۰۹٪	۰/۰۳٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۵۷٪	۰/۳۰٪	۰/۰۱٪	۰/۶۱٪	۱/۳۹٪	۰/۰۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱/۰۴٪	۳/۰۷٪	۰/۰۰٪	۱/۹۱٪	۱۱/۱۶٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۹۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	۱/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۳/۷۸٪	۴۱/۰۵٪	۵۴/۷۶٪	۱۵/۹۲٪	۱۶/۵۹٪	۵۴/۴۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱/۳۳٪	۱۰/۵۴٪	۱/۴۰٪	۱۱/۸۷٪	۸/۵۶٪	۱/۰۱٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۷۱٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۲/۶۰٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۴۱٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک خاورمیانه" و "بانک سامان"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک سامان" و "بانک ملی ایران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - تیر ۱۴۰۳

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۹۳/۸۹٪	۶/۰۱٪	۰/۱۱٪	۹۱/۹۷٪	۸/۰۲٪	۰/۰۱٪
۲	بانک ایران زمین	۹۹/۷۸٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۹۳/۹۲٪	۶/۰۸٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۷۹/۷۵٪	۱۶/۲۹٪	۳/۹۶٪	۴۴/۷۸٪	۵۵/۰۳٪	۰/۱۹٪
۴	بانک پارسیان	۹۱/۷۷٪	۷/۴۴٪	۰/۷۹٪	۷۷/۹۷٪	۲۱/۸۴٪	۰/۱۹٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۵/۰۶٪	۴/۸۹٪	۰/۰۵٪	۶۷/۷۰٪	۳۲/۳۰٪	۰/۰۱٪
۶	بانک تجارت	۹۸/۷۹٪	۱/۲۱٪	۰/۰۰٪	۷۸/۴۴٪	۲۱/۵۶٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۸۱٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	۹۷/۰۹٪	۲/۹۱٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۶۶/۵۹٪	۳۳/۴۱٪	۰/۰۰٪	۶/۳۱٪	۹۳/۶۹٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۱۴/۴۰٪	۸۵/۶۰٪	۰/۰۰٪	۱۷/۰۱٪	۸۲/۹۹٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۶۵/۵۰٪	۳۳/۴۰٪	۱/۱۰٪	۷۱/۹۹٪	۲۷/۸۶٪	۰/۱۵٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۴/۲۱٪	۲/۸۵٪	۲/۹۴٪	۷۱/۴۶٪	۲۸/۴۰٪	۰/۱۴٪
۱۲	بانک سامان	۸۸/۹۰٪	۱۰/۷۲٪	۰/۳۸٪	۶۴/۰۹٪	۳۵/۸۵٪	۰/۰۵٪
۱۳	بانک سپه	۹۸/۳۶٪	۱/۴۹٪	۰/۱۵٪	۹۵/۱۰٪	۴/۸۹٪	۰/۰۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۵۸٪	۰/۴۲٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۷/۳۲٪	۲/۶۸٪	۰/۰۰٪	۷۰/۶۷٪	۲۹/۳۳٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۸۹/۷۲٪	۱۰/۲۸٪	۰/۰۰٪	۷۶/۱۲٪	۲۳/۸۸٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۸/۸۴٪	۱/۱۶٪	۰/۰۰٪	۸۴/۱۱٪	۱۵/۸۹٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۸۰٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۸۶/۶۸٪	۱۳/۳۲٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۷۸/۵۱٪	۲/۸۳٪	۱۸/۶۶٪	۹۱/۶۱٪	۶/۳۸٪	۲/۰۱٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۷/۴۵٪	۰/۲۹٪	۲/۲۵٪	۹۸/۲۷٪	۱/۴۹٪	۰/۲۴٪
۲۱	بانک کارآفرین	۸۶/۹۵٪	۱۳/۰۵٪	۰/۰۰٪	۷۴/۴۲٪	۲۵/۵۸٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۸/۹۵٪	۱/۰۵٪	۰/۰۰٪	۹۶/۴۸٪	۳/۵۲٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۶/۵۹٪	۳/۳۹٪	۰/۰۳٪	۶۵/۹۶٪	۳۴/۰۴٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۳/۷۴٪	۱۶/۲۵٪	۰/۰۰٪	۴۱/۱۰٪	۵۸/۹۰٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۶۱٪	۰/۳۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۱٪	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۳۳/۸۰٪	۶۶/۲۰٪	۰/۰۰٪	۷۴/۸۵٪	۲۵/۱۵٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۷۶/۹۳٪	۱۵/۱۱٪	۷/۹۶٪	۷۹/۱۸٪	۲۰/۲۵٪	۰/۵۷٪
۲۸	بانک ملی ایران	۹۳/۹۳٪	۵/۷۷٪	۰/۳۰٪	۸۴/۹۵٪	۱۵/۰۳٪	۰/۰۲٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۶۹٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۹۸/۲۳٪	۱/۷۷٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۱۸٪	۰/۸۲٪	۰/۰۰٪	۹۳/۸۶٪	۶/۱۴٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در تیر ۱۴۰۳ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به "بانک قرض الحسنه رسالت" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک ملت"، "بانک آینده" و "بانک رفاه کارگران" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در تیر ۱۴۰۳ در تراکنش‌های بانک‌ها، به "بانک خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از آن، بانک‌های "بانک مشترک ایران-ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک دی" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در تیر ماه "بانک قرض الحسنه رسالت" و "بانک خاورمیانه" در کل به ترتیب ۳/۳۲ و ۰/۶۲ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را

در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به این بانک‌ها در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴ - اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرfindال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۵-۳ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرfindال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - تیر ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۱	۱	۰	۰
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۱	۲	۴	۲۰	۳	۸
۴	بانک پارسیان	۴	۱۲	۴	۱۹	۱	۱
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۰	۳	۶	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۲۵	۱	۱	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۹	۷۶	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۲	۳	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴	۱۹	۲	۴	۵	۲۸
۱۲	بانک سامان	۴	۱۷	۸	۵۷	۱	۰
۱۳	بانک سپه	۱۹	۳۵۹	۴	۱۹	۱	۱
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱۵	بانک سینا	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۱	۲	۶	۲	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۷	۵۳	۱	۲	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳	۸	۲	۲	۲۶	۶۷۴
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۷	۵۴	۰	۰	۷	۴۳
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۶	۳۴	۱	۱	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱	۱	۳	۹	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۴	۱۹۰	۴۱	۱۶۸۵	۵۵	۲۹۹۹
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱	۱۲۸	۱۱	۱۱۱	۱	۲
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳	۷	۰	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۹۲۷	-	۲,۰۲۳	-	۳,۷۵۷

ملاحظه می شود در تیر ۱۴۰۳ شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک های پذیرنده تراکنش ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳,۷۵۷ و در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۲,۰۲۳ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۵-۳ همچنان نشان دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی تعداد بسیار کمی از بانک ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش های بازار را در اختیار گرفته اند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی ۹۲۷ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۵-۳، این رقم مبین وجود رقابت در بازار این ابزار بین بانک های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک های پذیرنده در تیر ۱۴۰۳ نسبت به خرداد ۱۴۰۳ در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- خرداد و تیر ۱۴۰۳

ابزار پذیرش موبایلی			ابزار پذیرش اینترنتی			کارتخوان فروشگاهی			HHI
اختلاف	تیر ۱۴۰۳	خرداد ۱۴۰۳	اختلاف	تیر ۱۴۰۳	خرداد ۱۴۰۳	اختلاف	تیر ۱۴۰۳	خرداد ۱۴۰۳	
۲۹۱	۳,۷۵۷	۳,۴۶۵	۳۷	۲,۰۲۳	۱,۹۸۶	-۷/۴	۹۲۷	۹۳۵	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده برای ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی افزایشی و برای ابزار کارتخوان فروشگاهی کاهش‌ی بوده است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۳} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۳}، کارت اعتباری^{۳۴} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۵} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

^{۳۳} کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

^{۳۳} Debit card

^{۳۴} Credit card

^{۳۵} Prepaid

در تیر ۱۴۰۳، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سویچ شاپرک مجموعاً ۱۵۳،۲۹۹،۵۶۵ تراکنش بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۴۵،۲۹۶،۵۳۲ عدد و سهم تعدادی ۹۴/۷۸ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۱۹۱۱،۹۷۳ عدد و سهم ۱/۲۵ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

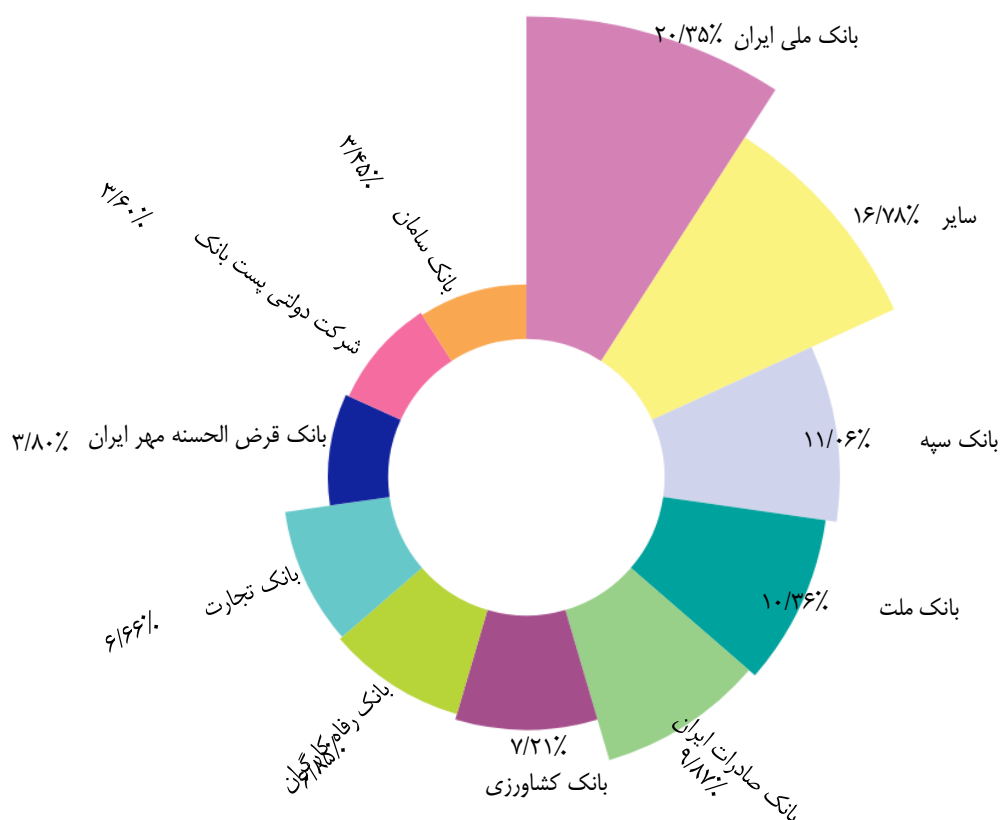
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - تیر ۱۴۰۳

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
خرداد	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶،۴۷۵،۶۴۷	۱،۸۳۱،۳۲۹	۱۴۶،۱۵۱،۹۹۷	۱۵۴،۴۵۸،۹۷۳
۱۴۰۳	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۱۹٪	۱/۱۹٪	۹۴/۶۲٪	-
تیر ۱۴۰۳	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶،۰۹۱،۰۶۰	۱،۹۱۱،۹۷۳	۱۴۵،۲۹۶،۵۳۲	۱۵۳،۲۹۹،۵۶۵
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۹۷٪	۱/۲۵٪	۹۴/۷۸٪	-
	رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار	-۵/۹۴٪	۴/۴۰٪	-۰/۵۹٪	-۰/۷۵٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در تیر ماه ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته، ۰/۷۵ درصد کاهش داشته است.

۵-۲-۲ سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی تیر ۱۴۰۳ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۱ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - تیر ۱۴۰۳

ملاحظه می‌شود که در تیر ۱۴۰۳ "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۳-۲-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع

کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای تیر ۱۴۰۳ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران"؛ و بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و

بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک شهر"، "بانک پارسیان" و "بانک سپه" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - تیر ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۹۶٪	۰/۷۵٪	۱/۲۰٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۵۲٪	۰/۴۲٪	۰/۷۰٪
۳	بانک آینده	۱/۰۳٪	۱/۲۵٪	۱/۸۴٪
۴	بانک پارسیان	۱/۸۴٪	۱/۳۲٪	۱۰/۵۷٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۷۱٪	۲/۶۲٪	۳/۰۵٪
۶	بانک تجارت	۳/۷۴٪	۶/۷۰٪	۶/۷۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۰۶٪	۰/۹۲٪	۰/۸۳٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۳٪	۰/۰۹٪	۰/۰۵٪
۱۰	بانک دی	۰/۶۳٪	۰/۵۲٪	۰/۵۲٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۸/۵۳٪	۶/۹۶٪	۳/۸۳٪
۱۲	بانک سامان	۳/۰۷٪	۳/۴۷٪	۳/۱۷٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۲۹٪	۱۱/۱۴٪	۹/۰۴٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۴۸٪	۰/۲۱٪	۰/۲۸٪
۱۵	بانک سینا	۱/۴۵٪	۰/۶۵٪	۱/۱۹٪
۱۶	بانک شهر	۳/۵۸٪	۱/۴۶٪	۱۲/۱۷٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۰/۶۲٪	۹/۹۷٪	۷/۳۱٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۸٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۰۳٪	۱/۷۷٪	۱/۳۹٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۶۹٪	۳/۷۵٪	۵/۱۸٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۴٪	۰/۰۹٪	۰/۳۴٪
۲۲	بانک کشاورزی	۲/۵۸٪	۷/۴۰٪	۴/۰۹٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۳۰٪	۰/۲۶٪	۰/۵۵٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۹۳٪	۳/۰۶٪	۱/۲۷٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک ملت	۱۵/۹۹٪	۱۰/۳۷٪	۸/۳۸٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۴/۸۳٪	۲۰/۶۷٪	۱۴/۵۵٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۴/۴۹٪	۳/۶۸٪	۱/۳۷٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۱/۵۲٪	۰/۳۸٪	۰/۲۵٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۰۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۷٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در نوع کارت اعتباری با ۱۵/۹۹ درصد متعلق به "بانک ملت" و در نوع کارت برداشت و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۰/۶۷ درصد و ۱۴/۵۵ درصد متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای تیر ۱۴۰۳ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - تیر ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۵۵٪	۹۲/۲۶٪	۶/۱۹٪
۲	بانک ایران زمین	۱/۴۹٪	۹۲/۰۵٪	۶/۴۵٪
۳	بانک آینده	۱/۰۱٪	۹۳/۲۴٪	۵/۷۴٪
۴	بانک پارسیان	۱/۳۵٪	۷۳/۹۲٪	۲۴/۷۳٪
۵	بانک پاسارگاد	۱/۷۵٪	۹۳/۶۸٪	۴/۵۷٪
۶	بانک تجارت	۰/۷۰٪	۹۵/۳۱٪	۳/۹۹٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۴۴٪	۹۴/۹۸٪	۳/۵۷٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۴۲٪	۹۱/۴۲٪	۸/۱۷٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۵۰٪	۹۷/۲۰٪	۲/۳۱٪
۱۰	بانک دی	۱/۵۰٪	۹۴/۵۴٪	۳/۹۵٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۱/۵۵٪	۹۶/۲۳٪	۲/۲۲٪
۱۲	بانک سامان	۱/۱۱٪	۹۵/۲۴٪	۳/۶۵٪
۱۳	بانک سپه	۱/۲۷٪	۹۵/۴۸٪	۳/۲۵٪
۱۴	بانک سرمایه	۲/۸۲٪	۹۱/۹۱٪	۵/۲۷٪
۱۵	بانک سینا	۲/۶۵٪	۹۰/۴۶٪	۶/۸۹٪
۱۶	بانک شهر	۲/۳۴٪	۷۲/۳۳٪	۲۵/۳۳٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱/۳۴٪	۹۵/۷۲٪	۲/۹۴٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۲/۴۷٪	۸۳/۸۶٪	۱۳/۶۷٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۷۴٪	۹۶/۱۱٪	۳/۱۵٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۲۱٪	۹۳/۳۷٪	۵/۴۲٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۵۲٪	۸۶/۳۴٪	۱۳/۱۳٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۴۵٪	۹۷/۳۰٪	۲/۲۶٪
۲۳	بانک گردشگری	۱/۳۸٪	۹۰/۵۸٪	۸/۰۴٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۸۲/۶۳٪	۱۷/۳۸٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۲۲٪	۹۷/۰۹٪	۱/۶۹٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۵۲٪	۷۴/۲۱٪	۲۵/۲۶٪
۲۷	بانک ملت	۱/۹۲٪	۹۴/۸۶٪	۳/۲۱٪
۲۸	بانک ملی ایران	۰/۹۱٪	۹۶/۲۵٪	۲/۸۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۱/۵۶٪	۹۶/۹۲٪	۱/۵۳٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۴/۸۶٪	۹۲/۶۳٪	۲/۵۲٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۱۶٪	۹۶/۵۴٪	۳/۳۰٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم را در این بین داشته است.

۵-۲-۵ اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت های بانکی تراکنش دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک اندازه گیری و بررسی می شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک ها در صادر نمودن انواع کارت های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت های صادر شده، از کارت های تراکنش دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت های بانکی تراکنش دار - تیر ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۲	بانک ایران زمین	۱	۰	۰	۰	۱	۰
۳	بانک آینده	۱	۱	۲	۱	۲	۲
۴	بانک پارسیان	۲	۳	۱	۲	۱۱	۱۱۲
۵	بانک پاسارگاد	۴	۱۴	۳	۷	۳	۹

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۶	بانک تجارت	۴	۱۴	۷	۴۵	۷	۴۵
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۱	۰	۱	۰	۱	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹	۷۳	۷	۴۸	۴	۱۵
۱۲	بانک سامان	۳	۹	۳	۱۲	۳	۱۰
۱۳	بانک سپه	۱۱	۱۲۷	۱۱	۱۲۴	۹	۸۲
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۲	۱	۰	۱	۱
۱۶	بانک شهر	۴	۱۳	۱	۲	۱۲	۱۴۸
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱	۱۱۳	۱۰	۹۹	۷	۵۳
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱	۱	۲	۳	۱	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴	۱۴	۴	۱۴	۵	۲۷
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۳	۷	۷	۵۵	۴	۱۷
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۳	۹	۳	۹	۱	۲
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۶	۲۵۶	۱۰	۱۰۸	۸	۷۰
۲۸	بانک ملی ایران	۱۵	۲۲۰	۲۱	۴۲۷	۱۵	۲۱۲
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۴	۲۰	۴	۱۴	۱	۲
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۲	۲	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۹۰۰	-	۹۷۳	-	۸۱۳

همانگونه که در جدول ۵-۸ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای هر سه دسته کارت در طبقه "رقابتی" قرار گرفته است. میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در تیر ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-خرداد و تیر ۱۴۰۳

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت		
	خرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	اختلاف	خرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	اختلاف	خرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	اختلاف
شاخص H- H	۹۱۱	۹۰۰	-۱۱	۹۷۵	۹۷۳	-۲	۸۱۷	۸۱۳	-۴

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹، ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی در تیر ماه در هر سه دسته کارت کاهشی بوده است.

۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

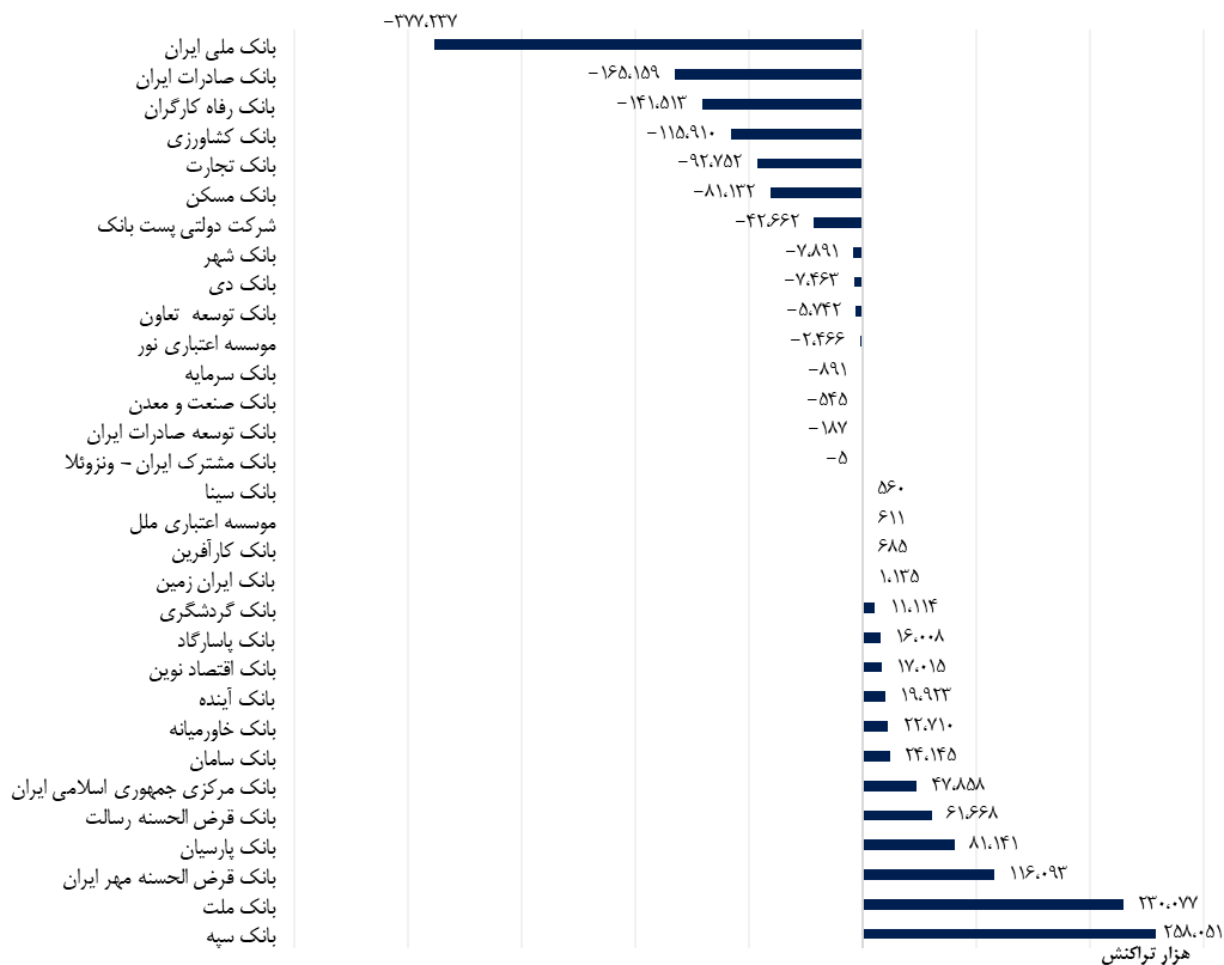
در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده -تیر ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۷۷٪	۱/۲۰٪	۰/۹۷٪	۱/۰۷٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۳۹٪	۰/۴۳٪	۰/۴۸٪	۰/۴۵٪
۳	بانک آینده	۱/۱۶٪	۱/۶۶٪	۱/۶۳٪	۲/۱۸٪
۴	بانک پارسیان	۱/۵۴٪	۳/۵۱٪	۲/۰۶٪	۲/۷۸٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۶۴٪	۳/۱۱٪	۳/۵۶٪	۳/۷۶٪
۶	بانک تجارت	۶/۶۴٪	۴/۶۵٪	۶/۳۱٪	۶/۸۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۰٪	۰/۷۹٪	۰/۸۹٪	۰/۸۳٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۵٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۶۲٪	۰/۰۸٪	۰/۹۷٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۶٪	۰/۳۰٪	۰/۴۹٪	۰/۳۴٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۷/۴۲٪	۴/۲۹٪	۵/۹۰٪	۵/۵۶٪
۱۲	بانک سامان	۳/۵۶٪	۴/۲۵٪	۳/۳۷٪	۵/۲۶٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۱۵٪	۱۷/۶۳٪	۱۰/۱۱٪	۸/۷۴٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۱۶٪	۰/۲۱٪	۰/۱۹٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۳٪	۰/۶۶٪	۰/۷۱٪	۱/۱۱٪
۱۶	بانک شهر	۱/۵۲٪	۱/۳۸٪	۱/۸۳٪	۱/۴۸٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۰/۳۳٪	۶/۷۳٪	۱۰/۰۸٪	۹/۹۴٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۷٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۸۰٪	۳/۳۳٪	۲/۷۹٪	۲/۰۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴/۰۴٪	۶/۹۳٪	۵/۳۲٪	۴/۹۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۸٪	۰/۱۰٪	۰/۱۵٪	۰/۲۴٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۹۱٪	۵/۴۱٪	۷/۱۳٪	۶/۱۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۷٪	۰/۵۴٪	۰/۴۵٪	۰/۷۵٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۱/۱۴٪	۰/۰۳٪	۳/۷۳٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۷۰٪	۰/۸۶٪	۲/۱۸٪	۰/۸۳٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۰/۶۰٪	۱۶/۴۰٪	۱۳/۰۰٪	۱۶/۱۱٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۹/۳۸٪	۱۱/۰۳٪	۱۷/۳۳٪	۱۱/۲۰٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۴۰٪	۲/۴۹٪	۲/۴۸٪	۲/۱۲٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۶٪	۰/۳۸٪	۰/۳۹٪	۰/۳۵٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪

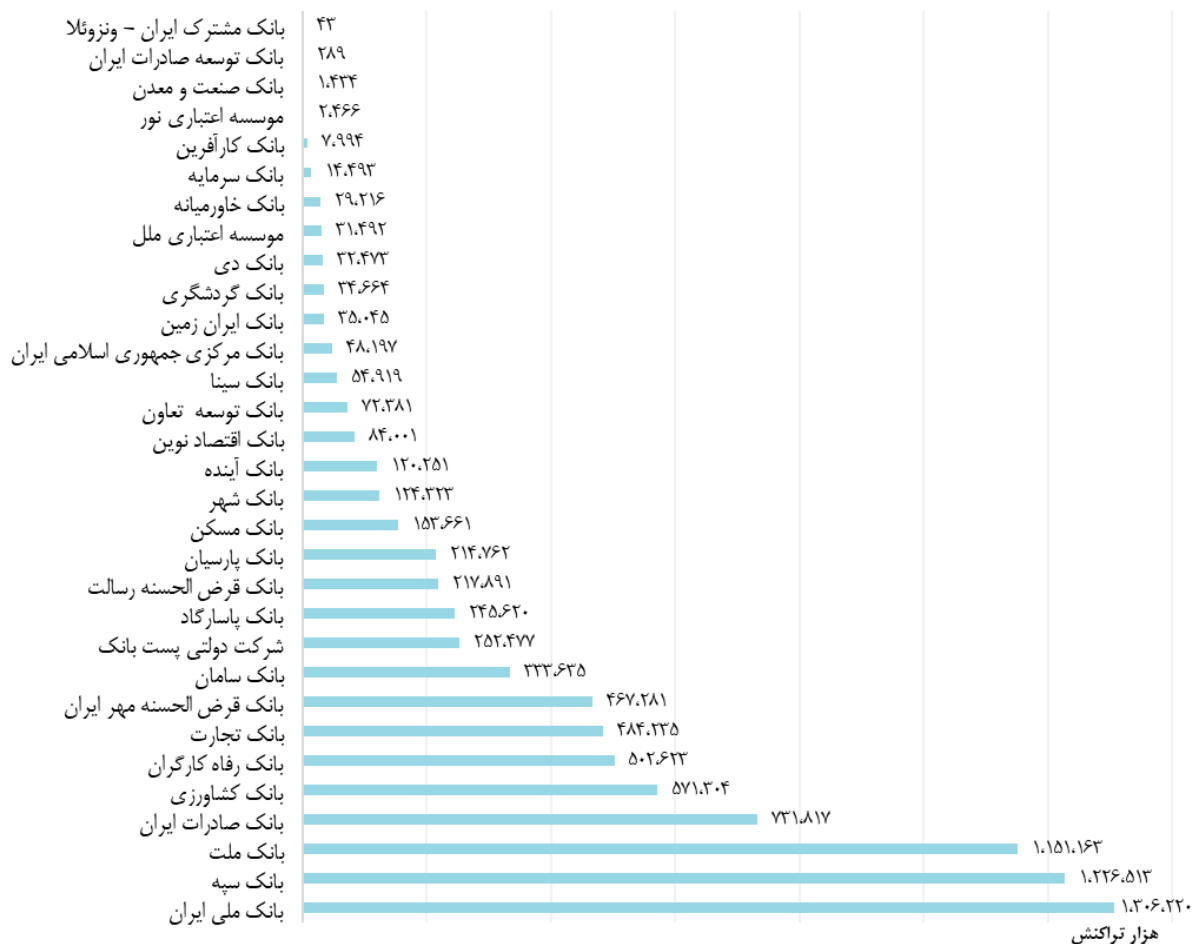
اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در تیر ۱۴۰۳ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" تعلق داشته است. در ادامه شکل ۵-۴ نشان‌دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در نمودار زیر داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک -تیر ۱۴۰۳

براساس این شکل، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

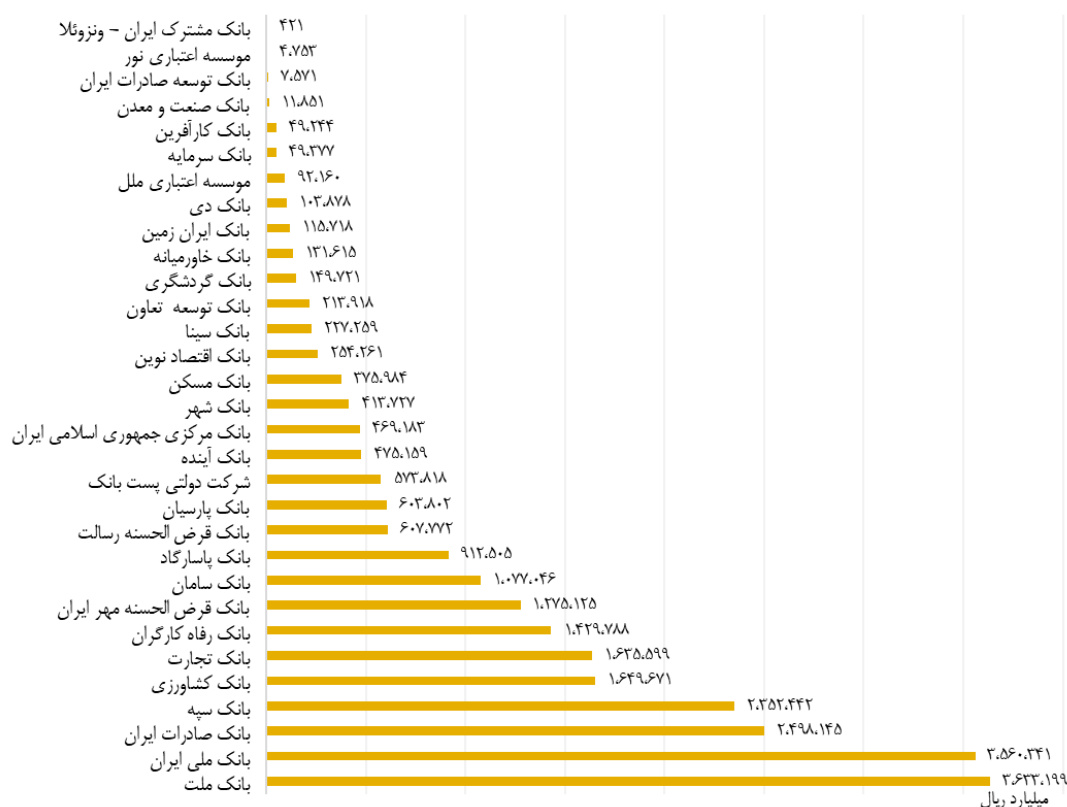
از سوی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور بدست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره از هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک بدست می‌آید در شکل ۴-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۶} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۷} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۸} آمده است.

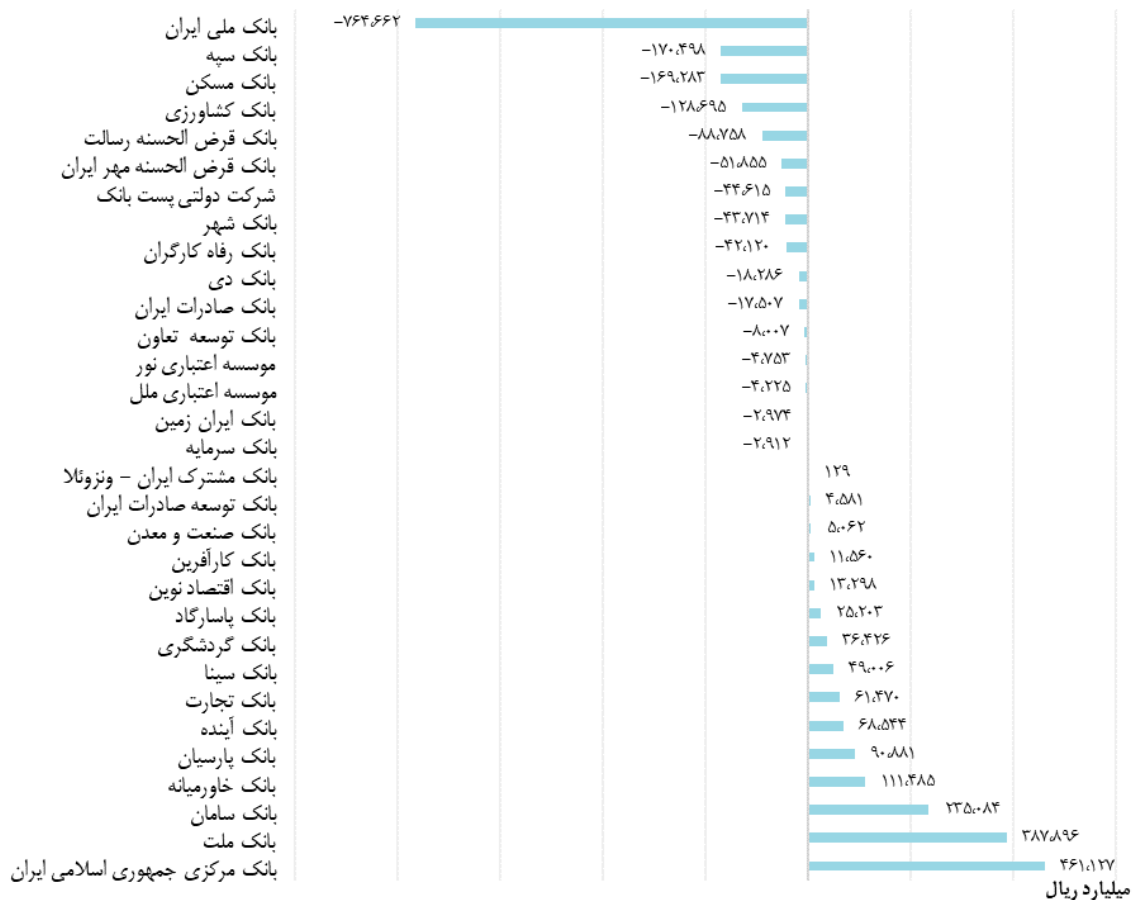
شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - تیر ۱۴۰۳

^{۳۶} Turnover

^{۳۷} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^{۳۸} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به دادو ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی تیر ۱۴۰۳ در "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بوده و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده اند.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۴۰۳

بر اساس این شکل، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" به سمت "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" در حال انتقال است.

۶- جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط، امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در شش بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی تیر ۱۴۰۳ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک karti به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با مدنظر قراردادن دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به بهمن ۱۴۰۲ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان پاییز ۱۴۰۲ بوده و تمامی ارقام ارائه شده در گزارش اقتصادی تیر ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام ارائه شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های تیر ۱۴۰۳ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۴,۳۴۳ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱۲,۴۷۸ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۲/۷۶- و ۴۲/۰ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در تیر ۱۴۰۳ با رشد ۹۳/۰ درصدی به نزدیک به ۱۲,۰۵۱ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۸۹/۲۵ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۷۰/۱۰ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۵/۰ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های تیر ۱۴۰۳ با ۹۱/۶۴ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۹۰/۰۷ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۲۰۴، هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۵,۳۸۰ و متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳۷۰ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۲۱/۰ و ۹۰/۱۰ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۶۲/۲ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۹۴۹ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۷۴۰ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۷۰/۲۵ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول تیر ۱۴۰۳ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۶۴/۳۸ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تیر ۱۴۰۳ به ترتیب در اختیار استان‌های مازندران، یزد و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۷۲/۷۸ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی تیر ۱۴۰۳ در قیاس با خرداد، رشد ۰/۵۴ درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۵۳- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی تیر ۱۴۰۳ نسبت به خرداد ماه به سبب رشد ۳/۳۶ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم و ۲/۸۰ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد.

بیشترین فراوانی تراکنشی در کارتخوان فروشگاه‌های و اینترنتی در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال و در ابزار پذیرش موبایلی در دامنه مبلغی ۰ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ۹۴/۳۱ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳,۷۵۳,۴۷۶,۸۳۲ تراکنش در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۵/۵۸ درصد تراکنش‌ها معادل ۲۲۲,۱۷۹,۷۸۹ تراکنش در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۰/۱۱ درصد معادل ۴,۳۰۴,۰۹۳ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، کیفیت خدمات حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادرکنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۲۷/۲۷- درصدی، ۱۰/۶۴- درصدی، ۲/۹۴- درصدی، ۱۰/۶۵ درصدی و ۵۴/۲۸- درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان کیفیت خدمات محاسبه شده تیر ۱۴۰۳ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۳ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه خرداد دارای رشد ۰/۰۷۷ درصدی و همچنین میزان کیفیت خدمات محاسبه شده

به ازای شبکه پرداخت در تیر ۱۴۰۳، ۹۹/۴۸ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در خرداد ماه رشد ۰/۰۵۰ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۲۶۴ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در تیر ماه ۱۴۰۳ نسبت به فروردین در مولفه سهم تعدادی، بین دو شرکت "فراپردازان آروند امید" و "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" جابجایی صورت گرفته است. در مولفه سهم مبلغی نیز جابجایی بین دو شرکت "پرداخت نوین آرین" و "پرداخت الکترونیک سپهر" رخ داده است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به دو شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در اردیبهشت ماه شرکت "به پرداخت ملت" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی و موبایلی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی در ابزار پذیرش موبایلی به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. همچنین در ابزار پذیرش اینترنتی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" دارای بیشترین سهم مبلغی می‌باشد.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری به ترتیب دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم و مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده‌اند. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" از بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری برخوردار بوده است.

در ماه تیر شرکت "فراپردازان آروند امید" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. در این ماه شرکت "فن آوا کارت" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار

را در اختیار دارند. شرکت "به پرداخت ملت" و پس از آن با اختلاف زیاد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "به پرداخت ملت" و پس از آن، شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتهای فروشگاهی حکایت دارد. تغییرات شاخص در هیچ یک از ابزارها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال - هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار در هر سه خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری سرویس است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های هر سه سرویس در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. تغییرات شاخص در هیچ یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در تیر ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتهای فروشگاهی بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "آسان پرداخت پرشین" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزار پذیرش کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز به بالاترین رتبه در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی دست یافته است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند.

این بدان معناست که تمام شرکت‌های مذکور هم در بین کارتهخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتهخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی شرکت "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استان‌ها و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتهخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تعداد تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های و شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در تعداد ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته است.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتهخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. به طور کلی در تیر ماه سهم کارتهخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۷/۲۳ درصد از کل کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در تیر ۱۴۰۳ "بانک سپه" به لحاظ تعدادی و "بانک ملت" به لحاظ مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفتند. در بررسی بازار مبلغی در هر سه ابزار، "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد. در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های "بانک سپه" و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی "بانک ملت" بالاترین سهم را دارند.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" نشان‌دهنده تمرکز بالا و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌های" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان‌دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در این ماه نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های کاهشی و در ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی افزایشی بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در تیر ماه ۱۴۰۳ نسبت به خرداد ماه ۱۴۰۳ کاهش ۰/۷۵ درصدی داشته و نرخ رشد تنها در دسته کارت اعتباری مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در تیر ماه ۱۴۰۳، "بانک ملت" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های اعتباری صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و بیشترین کارت "برداشت" و "هدیه و بن کارت" متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در این ماه در هر سه دسته کارت رشد منفی داشته و هر سه دسته در طبقه "رقابتی" قرار گرفته است.

در مقایسه‌ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده در تیر ۱۴۰۳ به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و تعداد تراکنش‌های پذیرش شده در تیر ۱۴۰۳ به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "موسسه اعتباری نور" و "بانک توسعه صادرات ایران" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در

مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

شبکه الکترونیک پرداخت کارت شاپرک

بانک پذیرنده^{۴۱}
بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبای^{۴۲}" پذیرندگان دریافت می‌نماید.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

انواع خدمات^{۴۳} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۴۹}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۴}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر

بانک صادرکننده^{۴۰}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این

^{۴۲} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۳}Service Type

^{۴۴} Purchasing Good/Services

^{۴۹} Payment Service Provider

^{۴۰} Issuer Bank

^{۴۱} Acquirer Bank Acquirer

می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیرنده‌ی شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

تراکنش خطای شاپرکی

به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۵}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۶}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۷} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۸}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۹}

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن

^{۴۸} Balance Inquiry

^{۴۹} Transaction Status

^{۴۵} Bill Payment

^{۴۶} Reload

^{۴۷} Top-up

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاه، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاه^{۵۰}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۱} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۵۱} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۵۰} EFTPOS

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان غیر فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “N” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۲}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۳}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۴} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۵} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۶}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

^{۵۵} Web-Mobile

^{۵۶} In-App Purchase

^{۵۲} Internet Payment Gateway

^{۵۳} Mobile Payment Gateway

^{۵۴} In-Store

گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلا ببر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۲}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سوییچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۷}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۸}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۹}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن‌کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۶۰} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۶۱} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این

^{۶۰} online

^{۶۱} offline

^{۶۲} Credit card

^{۵۷} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۸} Debit card

^{۵۹} prepaid

سویچ شاپراک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می-گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپراک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپراک به اندازه

۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۳}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به

^{۶۳} Reconciliation Account (RA)

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۴} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۵} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

^{۶۵} Demand deposits

^{۶۴} Quasi money

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۶}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$\frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } i}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } i}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$\frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از

اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

^{۶۶} Nominal Value

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy
Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	14/15%	◀
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	1/65%	◀

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	4,342,822,341	▼
Value of transactions (mill IRR)	12,478,082,359	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Aug compared to Jun)	0/42%	▼
Monthly real growth of value of transactions (Aug compared to Jun)	-1/75%	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	28/66%	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	-2/70%	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	6/04%	▲
Mobile Payment Gateway	2/31%	▲
EFTPOS	91/64%	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	98/73%	▼
Bill payment & purchase mobile charge	1/27%	▲

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	90/07%	▼
Bill payment & purchase mobile charge	5/67%	▲
Balance Inquiry	4/26%	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,949/24	▲
EFTPOS	1,739/64	▲
Mobile Payment Gateway	1/06	▲
Internet Payment Gateway	208/54	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	70/25	▼
EFTPOS	64/38	▼
Mobile Payment Gateway	1/63	▼
Internet Payment Gateway	4/24	▼

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,843,996	Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS	19,571	Tehran	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/220	Mazandaran	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	72/78	Hormozgān	▼

Decile ratio

he ratio of average value of the tenth	460/41	▲
--	--------	---

3

The quality of card e-payment services

Quality of services

The ratio of successful transactions to total	93/00%	▲
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	99/93%	▲

The share of each types of errors in transactions

Acquirer error	0/78%	▼
Shaparak network error	0/98%	▼
Issuer error	5/50%	▲
Cardholder Error	92/52%	▲
Business error	0/22%	▼

Services sensed availability

Network sensed availability	99/48%	▲
Shaparak sensed availability	99/93%	▲

Reconciliation account (RA) transactions

Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	0/016%	▲
percent change of reconciliation account transactions	24/18%	▼

4

Electronic card payment network market indices in Aug 2024

Active EFTPOS Value effectiveness

The highest effectiveness	Farapardazan Arvand omid	3/210	▼
The lowest effectiveness	Pardakht electronic Pasargad	0/478	▼

The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions

The highest ratio	Fan Ava Card	0/169%	▼
The lowest ratio	Farapardazan Arvand omid	0/016%	▼

The ratio of Low Transaction to active EFTPOS

The Highest ratio	Electronic Card Damavand	30/24%	▲
The Lowest ratio	Beh Pardakht Mellat	10/92%	▲

The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks

The highest market share

highest value	20/40%	▼	16/11%	▲
	Pardakht Electronic Saman		Mellat Bank	
highest numerical	20/50%	▼	17/63%	▼
	Pardakht Electronic Saman		Bank Sepah	

The highest value share of transactions in each terminal

Internet Payment Gateway	28/50%	▼	16/59%	▲
	Pardakht Electronic Saman		Mellat Bank	
Mobile Payment Gateway	48/56%	▲	54/46%	▲
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
EFTPOS	18/47%	▲	15/92%	▲
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	

The highest numerical share of transactions in each of terminals

Internet Payment Gateway	39/04%	▲	41/05%	▲
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
Mobile Payment Gateway	45/34%	▲	54/76%	▲
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
EFTPOS	20/77%	▼	18/94%	▼
	Pardakht Electronic Saman		Bank Sepah	

Herfindahl-Hirschman Index

Internet Payment Gateway	2,519	▲	2,023	▲
Mobile Payment Gateway	3,189	▲	3,757	▲
EFTPOS	1,250	▲	927	▼

The highest share of issuing banks in number of active cards

Prepaid card	Bank Melli Iran	14/55%	▼
Credit card	Mellat Bank	15/99%	▼
Debit card	Bank Melli Iran	20/67%	▼

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانه پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.